

ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำ
ของตน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

นางจินตนา บัวเพียง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2550

**The Effects of Training by a Guidance Activity Package for Developing the Belief
in Controlling Causes and Effects of One's Behaviors of Adolescent Students
with Different Psychological Characteristics**

Mrs. Jintana Buaphean

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำ
ของตน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

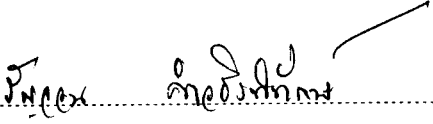
ชื่อและนามสกุล นางจินตนา บัวเผียน

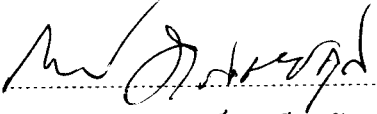
แขนงวิชา การแนะแนว

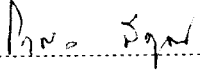
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล
2. รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ

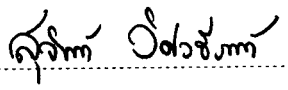
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งจวน คำวชิรพิทักษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวรธรรานนท์)

วันที่ 2 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน
ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

ผู้วิจัย นางจินตนา บัวเขียน **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล (2) รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ
ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบการพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวกับไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว (2) ศึกษาผลของการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว และ(3) หาประเภทของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 13-15 ปี จากโรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็น (1) แบบวัดจิตลักษณะจำนวน 4 แบบวัด ได้แก่ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และแบบวัดความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .83, .71, .52 และ .81 ตามลำดับ (2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน จำนวน 10 กิจกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว มีความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ได้รับประโยชน์จากการฝึกไม่แตกต่างจากนักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ (3) ไม่พบประเภทของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว แต่พบว่า กลุ่มการฝึก ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน และเพศ เป็นตัวทำนายสำคัญของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

นักเรียนวัยรุ่น จิตลักษณะ

Thesis title: The Effects of Training by a Guidance Activity Package for Developing the Belief in Controlling Causes and Effects of One's Behaviors of Adolescent Students with Different Psychological Characteristics
Researcher: Mrs. Jintana Buaphean; Degree: Master of Education (Guidance); Thesis advisors: (1) Dr. Chiaranai Songchaikul, Associate Professor; (2) Dr. Kosol Meekun, Associate Professor; Academic year: 2007

ABSTRACT

The purposes of this research were to (1) compare the development of the belief in controlling causes and effects of one's behaviors of adolescent students who were trained by a guidance activity package with that of adolescent students who were not trained by the guidance activity package; (2) study the effects of training by a guidance activity package for developing the belief in controlling causes and effects of one's behaviors of adolescent students with different psychological characteristics; and (3) identify the type of adolescent students who benefited most from the training with the guidance activity package.

The research sample consisted of 60 purposively selected adolescent students, aged 13 – 15 years, from Ban Nasan School, Surat Thani province, in the 2007 academic year. The employed instruments consisted of (1) four tests on psychological traits, namely, an achievement motivation test, a future-oriented self control test, a moral reasoning test, and a test on the belief in controlling causes and effects of one's behaviors, with reliability coefficients of .83, .71, .52, and .81 respectively; and (2) a guidance activity package comprising 10 activities for developing the belief in controlling causes and effects of one's behaviors. Statistics for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, t-test, analysis of variance, and multiple regression analysis.

Research findings revealed that (1) scores on the belief in controlling causes and effects of one's behaviors of adolescent students who were trained by the guidance activity package were significantly higher, at the .05 level, than those of students who were not trained by the package; (2) adolescent students with high level of mental readiness who were trained by the guidance activity package for developing the belief in controlling causes and effects of one's behaviors did not significantly differ in the benefits received from the training from adolescent students with low level of mental readiness; and (3) the type of adolescent students who benefited most from training by the guidance activity package could not be identified, but it was found that the training group, the future-oriented self control trait, and gender were important predictors of the belief in controlling causes and effects of one's behaviors.

Keywords: Guidance activity package, Belief in controlling causes and effects of one's behaviors, Adolescent students, Psychological Characteristics

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล และรองศาสตราจารย์ ดร. โกศล มีคุณ ที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่ายิ่ง ตลอดจนติดตาม ดูแลการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตั้งแต่มเริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรุฬห์ ทองอำภา อาจารย์นงลักษณ์ วรินทร์เวช อาจารย์ลัดดา ลิกชะไซย ที่กรุณาตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์สุชาติ หงษ์ทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาสาร อาจารย์ลักษณะัญญ์ ช่วยวงศ์ อาจารย์เกษรา เสถิตัง และอาจารย์จิตรลดา อภิรัฐวงศ์ ที่อำนวยความสะดวกในเรื่องเวลาและสถานที่ในการทำวิจัย ขอขอบพระคุณอาจารย์จิตรวิ ศิประชีพ ที่กรุณาเป็นผู้ช่วยในการดำเนินการทดลอง ตลอดจนบุคลากรทุกท่านในโรงเรียนบ้านนาสารที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณบุคลากรทุกท่านของสถาบันวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัย

ขอขอบพระคุณคุณแม่เขียน บัวเขียน คุณแม่หนูถัน แซ่โค้ว คุณพี่อารียา วงศ์สุภชาติ คุณพี่จารี วงศ์วานิช ที่กรุณาให้กำลังใจ และช่วยอำนวยความสะดวกในการเดินทางทุกครั้งที่มาศึกษาในสถาบันแห่งนี้

สุดท้ายขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษาปริญญาโทการแนะแนว รุ่นที่ 3 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทุกคนที่ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ครูแนะแนวทุกท่าน และขออานิสงส์แห่งประโยชน์นี้ โปรดแผ่ไปยังบุคคลที่ผู้วิจัยได้กล่าวนามไว้แล้วข้างต้นให้มีความสุข ความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป

นางจินตนา บัวเขียน

พฤษภาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉุ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน	6
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผล จากการกระทำของตน	10
การพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน	17
ความพร้อมทางจิตกับการพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการ กระทำตน.....	27
ลักษณะทางจิตสังคมกับความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน.....	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการของตัวแปร.....	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	55
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน	57
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เพิ่มเติมนอกเหนือสมมติฐาน	64
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	66
สรุปการวิจัย	66
อภิปรายผล	68
ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	74
ภาคผนวก	84
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	85
ข แบบวัด	89
ประวัติผู้วิจัย	109

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงคุณภาพของแบบวัด.....	48
ตารางที่ 3.2 แสดงผังการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว.....	49
ตารางที่ 3.3 แสดงตารางการดำเนินการทดลอง.....	53
ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มการฝึก.....	58
ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจาก การกระทำของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	60
ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจาก การกระทำของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน.....	61
ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจาก การกระทำของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรม.....	62
ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจาก การกระทำของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับความพร้อมทางจิต.....	63
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์หาตัวทำนายสำคัญของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผล จากการกระทำของตน โดยมีตัวแปรทำนาย 7 ตัวแปร.....	65

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ภาพที่ 2.1 ความพยายามกับผลตอบแทนที่ได้รับขึ้นต่อกันและมีปริมาณสมมูลกัน.....	11
ภาพที่ 2.2 ความพยายามกับผลตอบแทนที่ได้รับขึ้นต่อกันแต่ไม่สมมูลกัน.....	12
ภาพที่ 2.3 ความพยายามกับผลตอบแทนที่ได้รับขึ้นต่อกันแต่ไม่สมมูลกัน สำหรับกลุ่มคนอภิสิทธิ์.....	12
ภาพที่ 2.4 ความพยายามกับผลตอบแทนที่ได้รับขึ้นต่อกันแต่ไม่สมมูลกัน สำหรับกลุ่มบุคคลที่ไร้สิทธิ์.....	12
ภาพที่ 2.5 ความพยายามกับผลตอบแทนที่ได้รับไม่ขึ้นต่อกันและไม่สมมูลกัน.....	13
ภาพที่ 2.6 แสดงขั้นตอนและวงจรการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์...25	
ภาพที่ 2.7 ภาพต้นไม้จริยธรรมตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม.....29	
ภาพที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการกำหนดกลุ่มวิจัย.....37	
ภาพที่ 3.2 แสดงขั้นตอนการได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัย.....41	
ภาพที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....56	
ภาพที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสติปัญญา (ผลการเรียนเฉลี่ย).....56	
ภาพที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง.....57	

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพของคนเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ นโยบายของรัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของคนมาเป็นลำดับแรก ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2544 – พ.ศ.2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – พ.ศ.2555) ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพของคน โดยกำหนดแนวทางในการพัฒนา 3 ด้านได้แก่ การปฏิรูประบบการศึกษา การปฏิรูประบบสุขภาพ และการเตรียมความพร้อมและยกระดับทักษะฝีมือคนไทยให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 2544: 64) คนที่มีคุณภาพ มิได้อยู่ที่การมีความรู้ มีทักษะในการประกอบอาชีพต่าง ๆ เท่านั้น แต่อยู่ที่การที่รู้จักนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และส่วนรวม ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของคนจึงต้องพัฒนาให้คนเป็นคนดี มีจริยธรรมสูง สอดคล้องกับอุดมการณ์ของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยทั่วไปที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข (กรมวิชาการ 2545: 1)

ตามทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ (ดวงเดือน พันธมนาวิน 2538: 170) ได้กล่าวถึงสาเหตุของพฤติกรรมคนเก่ง คนดีว่า เกิดจากลักษณะพื้นฐานทางจิตใจที่สำคัญ 8 ประการในปริมาณที่แตกต่างกัน คนที่ดีมาก และเก่งมาก คือคนที่มีลักษณะทางจิตใจทั้ง 8 ประการสูง ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะพื้นฐานทางจิต 3 ด้าน และสาเหตุทางจิตใจของพฤติกรรมอีก 5 ด้าน ลักษณะพื้นฐานทางจิต 3 ด้าน คือ (1) ความเฉลียวฉลาด หรือสติปัญญา คือความสามารถในการรู้คิด (2) ประสบการณ์ทางสังคม คือ วัฒนธรรมของมนุษย์และสังคมถูกต้อง กว้างไกล รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา (3) สุขภาพจิตดี คือ มีอารมณ์ผ่องใส วิตกกังวลน้อยหรือเหมาะสมกับสถานการณ์ รู้เท่าทันเหตุการณ์ต่าง ๆ ส่วนสาเหตุทางจิตใจของพฤติกรรมอีก 5 ด้าน คือ (1) มีทัศนคติ คุณธรรม และค่านิยม คือเป็นผู้เห็นประโยชน์ของความดีงามต่าง ๆ และเห็นโทษของความชั่วต่าง ๆ (2) มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง คือเป็นผู้ที่เห็นแก่ตัวน้อย เห็นแก่ผู้อื่น เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่า (3) มีลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตนสูง คือ เห็นความสำคัญของอนาคต มีการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว รู้จักบังคับตนให้อดได้

รอได้ (4) มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง คือ มุมานะ บากบั่นฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อความดี และทำงานอย่างขยันขันแข็งตามเป้าหมายที่วางไว้ (5) เชื่ออำนาจในตน คือ เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เชื่อว่าผลดีและผลเสียที่เกิดกับตนนั้น ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากการกระทำของตนทั้งในปัจจุบันและในอดีต ดังนั้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขนั้น จะต้องพัฒนาที่จิตใจอันเป็นสาเหตุที่ทำให้คนแสดงพฤติกรรม และ 1 ใน 8 ประการของสาเหตุพฤติกรรมของคนดี คนเก่ง คือความเชื่ออำนาจในตน (Belief in internal locus of control) บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตนจะเป็นผู้มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มที่จะแสวงหาวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลตอบแทนของการกระทำที่น่าพึงปรารถนา มีความมานะพยายาม ไม่ยอมแพ้หรือย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ ที่มาขัดขวาง มีความเชื่อว่าตนเองสามารถควบคุมผลของการกระทำของตนเองได้ยากที่จะชักชวนให้เชื่อตามโดยไร้เหตุผล หากสังคมใดมีบุคคลประเภทนี้อยู่มากจะทำให้หน่วยงานหรือสังคมนั้นพัฒนา เจริญก้าวหน้า (ดวงเดือน พันธุมนาวิ 2540 : 85) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของดวงเดือน พันธุมนาวิ (2549 : 8 - 11) ที่ได้สรุปจากการศึกษางานวิจัย จำนวน 37 เรื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2537 - 2549 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา ถึงข้าราชการสูงวัย อายุตั้งแต่ 12 ปี ถึง 60 ปี รวมทั้งสิ้น 23,363 คน พบว่า ผู้มีความเชื่ออำนาจในตนมากเป็นผู้มีพฤติกรรมที่น่าปรารถนา ซึ่ง ได้แก่ พฤติกรรมการเรียน พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมการทำงาน พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พฤติกรรมทางศาสนา พฤติกรรมการเป็นพลเมืองดี และ พฤติกรรมครอบครัว มากกว่าผู้มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ยังพบว่า คนไทยจำนวนมากยังเชื่อในสิ่งลึกลับ เชื่อโชคกลาง เชื่อไสยศาสตร์ เชื่อดวงดาว เชื่อภูตผีปีศาจว่ามีอิทธิฤทธิ์ที่จะบันดาลให้ชีวิตของคนเจริญรุ่งเรืองหรือล้มเหลว ซึ่งจะพบเห็นโดยทั่วไปในการกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ หากพบเจอสิ่งที่ผิดปกติก็จะพากันกราบไหว้ขอเลขเด็ดเพื่อนำมาเสี่ยงโชค เป็นต้น สภาพการณ์เช่นนี้ หากปล่อยไว้ วยรุ่นซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยที่สมองกำลังพัฒนา รับรู้อะไรได้ง่าย มักขาดเหตุผลในการคิด วิเคราะห์ ก็จะเลียนแบบพฤติกรรม และเกิดความเชื่อ ศรัทธา อันจะมีผลต่อพฤติกรรมของเขาในอนาคตต่อไป ดังนั้น เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันมิให้วัยรุ่นโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเชื่ออำนาจนอกตน จึงควรพัฒนาให้วัยรุ่นเกิดความเชื่ออำนาจในตน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนให้แก่นักเรียนวัยรุ่นขึ้น แต่การพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนนั้นเป็นเรื่องที่กว้าง ต้องใช้เวลา และกิจกรรมมาก งานวิจัยนี้จึงศึกษาเฉพาะส่วนความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความเชื่ออำนาจในตน

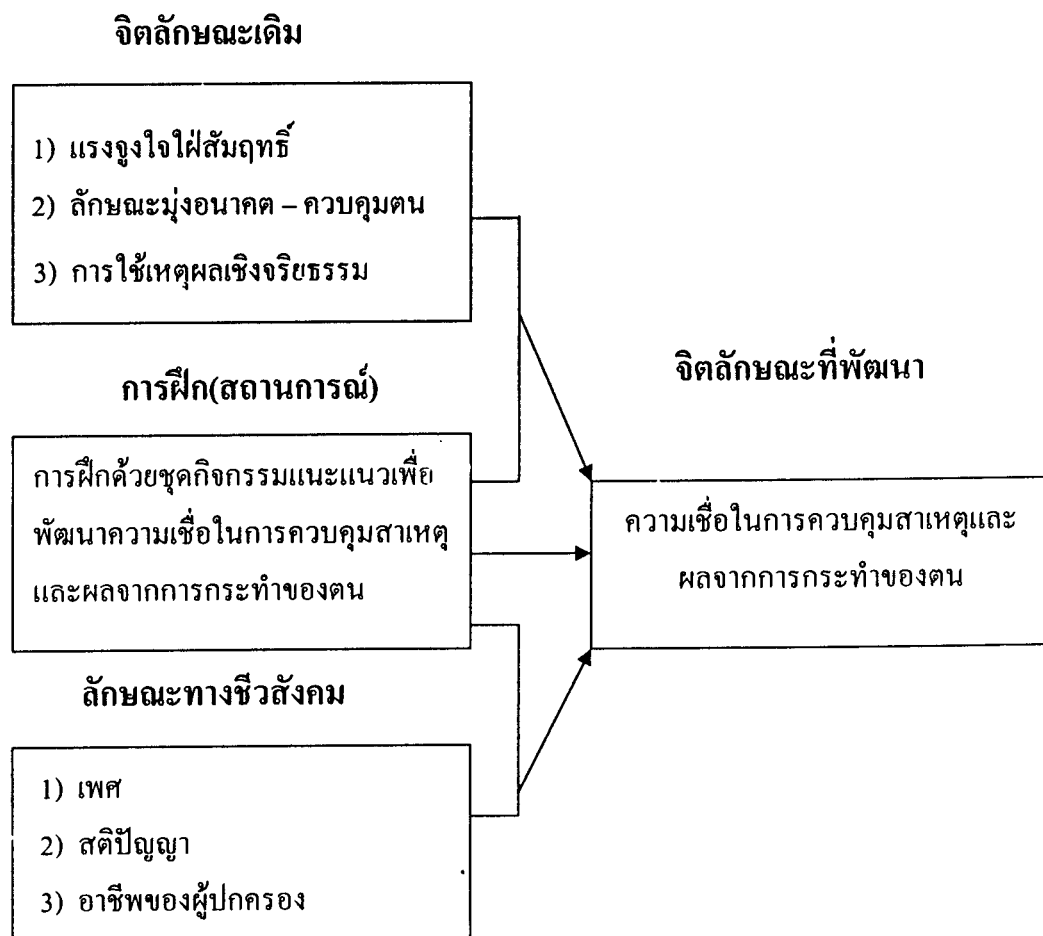
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนวนอนกับไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนวนอน

2.2 เพื่อศึกษาผลของการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนวนอน

2.3 เพื่อหาประเภทของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนวนอน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน มีความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$

4.2 นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ประเภทและแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ Randomized Control Group Posttest Only Design

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 *ประชากร* ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 13 – 15 ปี

5.2.2 *กลุ่มตัวอย่าง* กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 13 – 15 ปี จากโรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน

5.3 ตัวแปรในการวิจัย ได้แก่

5.3.1 *ตัวแปรอิสระ* คือ

1) ตัวแปรอิสระจัดกระทำ คือ การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

2) ตัวแปรอิสระสมทบ มี 2 กลุ่ม คือ (1) จิตลักษณะเดิมซึ่งมี 3 ประการ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (2) ลักษณะทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ สถิติปัญญา และอาชีพของผู้ปกครอง

5.3.2 *ตัวแปรตาม* คือ ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 นักเรียนวัยรุ่น หมายถึง นักเรียนชาย หญิงที่มีอายุระหว่าง 13 – 15 ปี

6.2 ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน หมายถึง ความเชื่อที่ว่าถ้าต้องการผลที่ดี ตนสามารถทำให้เกิดผลดีนั้นได้ด้วยตนเอง ถ้าไม่ต้องการผลเสีย ตนสามารถป้องกันมิให้เกิดผลเสียนั้นได้ด้วยตนเอง ตนสามารถควบคุมปริมาณและคุณภาพของผลตอบแทนที่จะได้รับจากการกระทำของตนได้

6.3 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน หมายถึง กิจกรรมแนะแนว จำนวน 10 กิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้พัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่น

6.4 จิตลักษณะ หมายถึง ลักษณะทางจิตของบุคคลที่เป็นสาเหตุให้บุคคลแสดงพฤติกรรมการเป็นคนดี คนเก่ง ในการวิจัยนี้ได้แก่ (1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (2) ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน (3) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

6.5 ความพร้อมทางจิต หมายถึง การมีลักษณะทางจิต 3 ประการ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมร่วมกันอยู่ในระดับสูง หรือต่ำ

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้นวัตกรรมซึ่งเป็นต้นแบบของชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่น

7.2 ได้องค์ความรู้ในการสร้างเสริมจิตลักษณะของนักเรียนวัยรุ่นไทยโดยทั่วไป ให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ

7.3 ได้แนวทางในการสร้างหรือพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อสร้างเสริมจิตลักษณะ และพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นโดยทั่วไปให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถประมวลและกำหนดเป็น 5 หัวข้อสำคัญได้ดังนี้

1. ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน
3. การพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน
4. ความพร้อมทางจิตกับการพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน
5. ลักษณะทางชีวสังคมนับกับความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน โดยมีสาระสำคัญของแต่ละหัวข้อดังกล่าวตามลำดับ ดังนี้

1. ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

1.1 ความหมายของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนนั้น มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องโดยตรงกับความเชื่ออำนาจในตน โดยเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความเชื่ออำนาจในตน ซึ่งมีผู้ศึกษาและกล่าวถึงองค์ประกอบของความเชื่ออำนาจในตน ที่จะเชื่อมโยงสรุปไปถึงความหมายของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ดังนี้

รอตเตอร์ (Rotter, 1966 อ้างถึงในคูงเคื่อน พันธุมนาวิน 2549: 1) จำแนกประเภทความเชื่ออำนาจของบุคคลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่ง คือ บุคคลที่เชื่อว่าผลดีหรือผลเสียที่เกิดขึ้นกับตนนั้นมีสาเหตุที่สำคัญมาจากการกระทำของตน บุคคลกลุ่มนี้เรียกว่า ผู้มีความเชื่ออำนาจในตน (Belief in internal locus of control) ประเภทที่สอง คือ บุคคลที่เชื่อว่า ผลดีหรือผลเสียที่เกิดขึ้นกับตนนั้นมีสาเหตุที่สำคัญมาจาก โชคเคราะห์ ความบังเอิญ อำนาจของคนอื่นหรือสาเหตุอื่น ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของตน บุคคลกลุ่มนี้ เรียกว่า ผู้มีความเชื่ออำนาจนอกตน (Belief in external locus of control) ความเชื่ออำนาจประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ความสามารถในการทำนาย (Predictability) คือสามารถรับรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุหนึ่งกับผลหนึ่งอย่างถูกต้อง 2) ความสามารถในการควบคุม (Controllability) คือ สามารถคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนได้ เช่น รู้ว่าถ้าต้องการให้เกิดผลดี ตนสามารถทำให้เกิดผลดีนั้นได้ ถ้าไม่ต้องการให้เกิดผลเสีย ตนสามารถป้องกันมิให้เกิดผลเสียนั้นได้ รู้ว่าถ้าทำมาก จะได้รับผลตอบแทนมาก ทำน้อยจะได้รับผลตอบแทนน้อย ถ้าทำดีจะได้รับผลดีตอบแทน ถ้าทำชั่วจะได้รับผลชั่วตอบแทน

สตรีกแลนค์ (Strickland, 1977 อ้างถึงใน ฐานวดี สายเนตร 2546: 30) กล่าวว่า คนที่มีความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง คนที่มีความเชื่อว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ตนได้รับเกิดจากการกระทำของตน ไม่ว่าจะป็นด้านดีหรือด้านร้าย ส่วนคนที่เชื่ออำนาจนอกตน หมายถึง คนที่มีความเชื่อว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ตนได้รับนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับกระทำของตน แต่ขึ้นอยู่กับสาเหตุต่าง ๆ จากภายนอก เช่น โชคชะตา ความบังเอิญ คนอื่น ๆ หรือลักษณะที่ไม่อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ภายในบุคคล

โซโลมอนและโอเบอร์แลนเดอร์ (Solomon and Oberlander, 1974: 119 - 123) ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจในตนว่าเป็นความเชื่อและการรับรู้ผล ตลอดจนความต้องการควบคุมผลที่จะเกิดจากการกระทำของตน มองเห็นความสอดคล้องกันระหว่างผลตอบแทนกับความพยายามของตน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2549: 18) กล่าวว่า ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อว่าผลดี หรือผลเสียที่เกิดขึ้นกับตน มีสาเหตุที่สำคัญจากการกระทำของตนเองมากกว่าจะเกิดจากคนอื่น หรือเกิดจากโชคเคราะห์ ความบังเอิญ ความเชื่ออำนาจในตนมี 2 องค์ประกอบ คือ ทำนายได้ และควบคุมได้ ทำนายได้ หมายถึง เชื่อว่าตนสามารถคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนได้ ซึ่งได้แก่ (1) เชื่อว่าตนรู้สาเหตุที่ถูกต้องของผลหนึ่ง ๆ (2) เชื่อว่าถ้าสาเหตุเกิด ตนจะทราบผลของมันเป็นอย่างไร และ (3) เชื่อว่าถ้าผลเกิด ตนจะทราบได้ว่าสาเหตุของมันคืออะไร ควบคุมได้ หมายถึง เชื่อว่าตนสามารถควบคุมผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนได้ ซึ่งได้แก่ (1) ถ้าต้องการผลที่ดี เชื่อว่าตนสามารถทำให้เกิดผลดีนั้นได้ด้วยตนเอง (2) ถ้าไม่ต้องการให้เกิดผลเสีย เชื่อว่าตนสามารถป้องกันมิให้เกิดผลเสียนั้นได้ด้วยตนเอง (3) เชื่อว่าทำมาก - ได้มาก ทำน้อย - ได้น้อย และ (4) เชื่อว่าทำดี - ได้ดี ทำชั่ว - ได้ชั่ว

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนเองนั้น เป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของความเชื่ออำนาจในตน ในองค์ประกอบส่วนที่สอง คือ ควบคุมได้ ดังนั้นความเชื่อในการควบคุม

สาเหตุและผลจากการกระทำของตน หมายถึง ความเชื่อที่ว่า ถ้าต้องการผลที่ดี ตนสามารถทำให้เกิดผลดีนั้นได้ด้วยตนเอง ถ้าไม่ต้องการผลเสีย ตนสามารถป้องกันมิให้เกิดผลเสียนั้นได้ด้วยตนเอง ตนสามารถควบคุมปริมาณและคุณภาพของผลตอบแทนที่จะได้รับจากการกระทำของตนได้

1.2 ความสำคัญของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความเชื่ออำนาจในตน และบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตน จะเป็นผู้มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มที่จะแสวงหาวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลตอบแทนของการกระทำที่น่าพึงปรารถนามีความมุ่งมั่น พยายาม ไม่ยอมแพ้หรือย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ ที่มาขัดขวาง มีความเชื่อว่าตนเองสามารถควบคุมผลของการกระทำของตนเองได้ ยากที่จะชักชวนให้เชื่อตามโดยไร้เหตุผล หากสังคมใดมีบุคคลประเภทนี้อยู่มากจะทำให้หน่วยงานหรือสังคมนั้นพัฒนา เจริญก้าวหน้า (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2540: 85) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยจำนวนมากที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตนกับพฤติกรรมที่พึงปรารถนาต่าง ๆ เช่น ฐานันดร เปียศิริ (2545) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียว จำนวน 701 คน พบว่า ผู้มีความเชื่ออำนาจในตนสูง เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าในครอบครัวสูงกว่า ผู้มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ เช่นเดียวกับกุหลาบ ไทร โพรธิ์กู (2546) ได้ศึกษาปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากโรงเรียนรัฐบาลในสังกัดกรมสามัญศึกษาจากกรุงเทพมหานคร 6 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 587 คน พบว่า ผู้มีความเชื่ออำนาจในตนสูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนตัวมากกว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ สอดคล้องกับดวงเดือน พันธุมนาวิน (2549 : 8-11) ได้สรุปจากการศึกษางานวิจัย จำนวน 37 เรื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2537 – 2549 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา ถึงข้าราชการสูงวัย อายุตั้งแต่ 12 ปี ถึง 60 ปี รวมทั้งสิ้น 23,363 คน พบว่า ผู้มีความเชื่ออำนาจในตนมากเป็นผู้มีพฤติกรรมที่น่าปรารถนา ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมการเรียน พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมการทำงาน พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พฤติกรรมทางศาสนา พฤติกรรมการเป็นพลเมืองดี และพฤติกรรมครอบครัวมากกว่า ผู้มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตนกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญ มีพิสัยระหว่าง 0.08 ถึง 0.66 โดยเฉลี่ยแล้ว ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตนกับพฤติกรรมที่พึงปรารถนาต่าง ๆ มีค่าเท่ากับ .37 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .15) หมายความว่า ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนามากด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตน จะมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาหลายประการ ซึ่งหากคนในชาติมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาแล้ว ประเทศย่อมพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว แต่การพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนเป็นเรื่องที่กว้าง ต้องใช้เวลา และกิจกรรมมาก ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งพัฒนาเฉพาะความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของความเชื่ออำนาจในตน

1.3 วิธีการวัดความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

การวัดความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนโดยตรงนั้น ยังไม่พบว่ามีวิธีการหรือเครื่องมือวัด โดยเฉพาะ ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางจากวิธีการวัดความเชื่ออำนาจในตน พบว่า นักวิชาการในประเทศไทยนิยมใช้แบบวัดวัดความเชื่ออำนาจในตน แบบมาตรฐาน ประเมินค่า โดยเสนอประโยคที่แสดงความเชื่ออำนาจในตนน้อย เป็นข้อความทางลบ หรือ แสดงความเชื่ออำนาจในตนมาก เป็นข้อความทางบวก พร้อมมาตร 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ประกอบด้วยประโยค โดยให้ผู้ตอบอ่านประโยคแล้วเลือกตอบว่า ตนคิดว่า ประโยคนั้นเป็นจริงสำหรับตนในระดับมากน้อยเพียงใด สำหรับข้อความทางบวก ผู้ที่ตอบว่า “จริงที่สุด” จะได้ 6 คะแนน ไล่ลงไป จนถึง “ไม่จริงเลย” ได้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบ ผู้ที่ตอบว่า “จริงที่สุด” จะได้ 1 คะแนน ไล่ขึ้นไป จนถึง “ไม่จริงเลย” ได้ 6 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้มาก จึงเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก ดังเช่น แบบวัดของศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2531) ดวงเดือน พันธุมนาวิน งามตา วณิชทานนท์ และคณะ (2536) อ้อมเดือน สดมณี (2536) แสง ทวีคุณ และคณะ (2546) เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(+) ข้อ 1. ถ้าฉันทำการบ้านมากจะทำให้ฉันได้คะแนนดีขึ้น					
.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
(-) ข้อ 5. เมื่อฉันทำผิดพลาด ฉันรู้สึกว่าจะทำให้สิ่งนั้นกลับมาถูกต้องได้					
.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ที่มา: ดวงเดือน พันธุมนาวิน งามตา วณิชทานนท์ และคณะ (2536) “ลักษณะจิตสังขมและพฤติกรรมของวัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกัน” รายงานการวิจัย สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ หน้า 340

สรุปจากการศึกษางานวิจัย พงจะสรุปได้ว่า เครื่องมือที่นิยมใช้สำหรับวัดความเชื่ออำนาจในตน เป็นข้อความหรือสถานการณ์ให้ผู้ตอบเลือกว่าข้อความนั้นเป็นจริงในระดับมาก - น้อยเพียงใดจากจริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย เป็นลักษณะมาตราประเมินค่า 6 หน่วย ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน จึงสามารถสร้างแบบวัดแบบมาตราประเมินค่าได้ เช่นเดียวกับแบบวัดความเชื่ออำนาจในตน

2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

เนื่องจากความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน เป็นส่วนหนึ่งของความเชื่ออำนาจในตน และยังไม่พบว่ามีผู้ศึกษาเฉพาะส่วนนี้ ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจในตน ดังนี้

รอตเตอร์ (Rotter, 1966 อ้างถึงใน แสง ทวีคุณ และคณะ 2546: 20) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้อธิบายลักษณะทั่วไปของความเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอกตน โดยอาศัยพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ที่ว่าผลตอบแทนที่ได้รับจากพฤติกรรมหนึ่งของบุคคลย่อมก่อให้เกิดความคาดหวังว่าจะต้องได้รับผลตอบแทนเช่นเดียวกันในพฤติกรรมใหม่ ความคาดหวังเหล่านี้ก่อตัวขึ้นจากพฤติกรรมหรือเหตุการณ์เฉพาะ แล้วค่อยขยายไปครอบคลุมพฤติกรรมหรือเหตุการณ์อื่น ๆ จนกลายเป็นบุคลิกภาพสำคัญในตัวบุคคลนั้น ก่อให้เกิดความเชื่ออำนาจในตน – ภายนอกตน

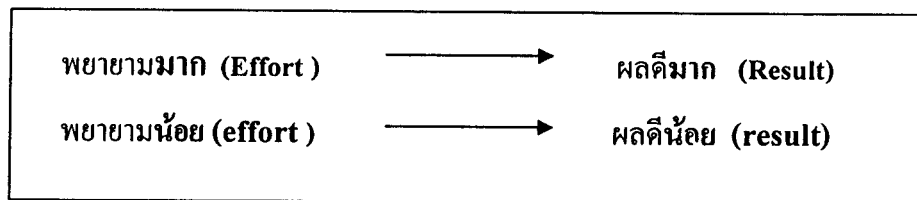
โซโลมอนและโอเบอร์แลนเดอร์ (Solomon and Oberlander, 1974: 119 -123) ได้เน้นความหมายของความเชื่ออำนาจในตนว่า เป็นความเชื่อและการรับรู้ผลตลอดจนความต้องการควบคุมผลที่จะเกิดจากการกระทำของตน โดยพิจารณาว่า ผลดังกล่าวเกิดจากทักษะ ความสามารถ และความพยายามของตนเอง คือ มองเห็นความสอดคล้องกันระหว่างผลตอบแทนกับความพยายามของตน เชื่อว่าการกระทำของเขาเป็นสิ่งที่ทำให้เขาได้รับหรือไม่ได้รับผลตอบแทนตามที่ต้องการ ซึ่งต่างจากคนที่มีความเชื่ออำนาจนอกตน ที่รับรู้ว่าคุณที่ตนเองได้รับไม่ว่าจะเป็นด้านดี หรือด้านร้าย เกิดจากโชค เคราะห์ ความบังเอิญ หรืออิทธิพลของคนอื่น ไม่เห็นความสอดคล้องกันระหว่างผลตอบแทนที่ได้รับกับความพยายามของตน

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจในตน พบว่า ความเชื่ออำนาจในตน มีรายละเอียดที่ควรให้ความสนใจ ดังนี้

2.1 ระดับของความเชื่ออำนาจในตน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527 : 16- 20) ได้แบ่งระดับของความเชื่ออำนาจในตน ในบุคคลทั่วไป ออกเป็น 3 ระดับ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

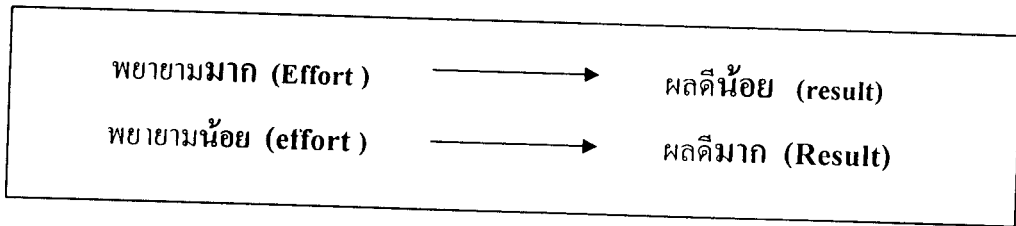
ระดับที่ 1 ความพยายาม (Effort) และผลตอบแทน (Result) ขึ้นต่อกันและสมดุล ระดับนี้ เป็นระดับที่บุคคลมีความเชื่อว่า ตนสามารถทำนายผลหนึ่ง ๆ ได้ว่าเกิดจากสาเหตุอะไรและจะเกิดในปริมาณเท่าใด และสามารถควบคุมให้เกิดผลนั้น ได้ในปริมาณที่ต้องการ สภาพเช่นนี้ เรียกว่า มีความเร้าแน่นทางจิตน้อยแสดงว่า บุคคลที่พยายามทำดีมาก (Effort) ย่อมได้รับผลตอบแทนมาก (Result) ดังนั้น ความพยายามกับผลตอบแทนจึงมีความสมดุลกัน และแปรผันตามกัน บุคคลในสังคมเช่นนี้จึงเป็นบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง และมีสุขภาพจิตดี มีความขยันขันแข็ง มีจริยธรรมสูง มีความไว้วางใจกัน ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ความพยายามกับผลตอบแทนที่ได้รับขึ้นต่อกัน และมีปริมาณสมดุลกัน

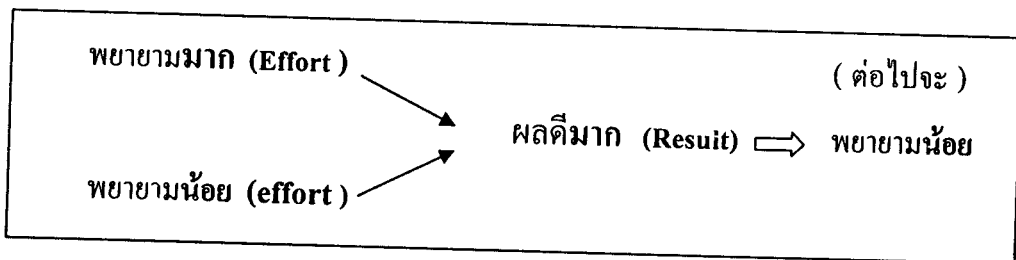
บุคคลที่เคຍอยู่ในสภาพสังคมที่ทำมากได้รับผลตอบแทนมาก หากเปลี่ยนไปอยู่ในสภาพสังคมที่ทำมาก แต่ได้รับผลตอบแทนน้อย บุคคลจะรู้สึกอึดอัดใจ ทำให้สุขภาพจิตเสีย เกิดความเครียด และอาจจะกลายเป็นคนท้อแท้ เฉื่อยชา หรือหมดหวังได้ จึงทำให้บุคคลบางคนยอมโยกย้ายหรือเปลี่ยนไปอยู่ในสภาพสังคมที่ดีกว่า ที่เชื่อว่า ตนสามารถทำนาย และควบคุม ได้มากขึ้น

ระดับที่ 2 ความพยายามและผลตอบแทนขึ้นต่อกันแต่ไม่สมดุลกัน ระดับนี้ เป็นระดับที่บุคคลเชื่อว่า ตนสามารถทำนายความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุหนึ่งกับผลหนึ่งได้ รวมทั้งทำนายได้ว่า เมื่อสาเหตุเกิดขึ้นควรมีผลเกิดในปริมาณเท่าใด แต่เชื่อว่า ตนไม่สามารถควบคุมให้เกิดผลตามที่ตนต้องการได้ เช่น บุคคลที่พยายามมาก กลับได้รับผลตอบแทนน้อย ส่วนบุคคลที่พยายามน้อย กลับได้รับผลตอบแทนมาก สภาพเช่นนี้ เรียกว่ามีความเร้าแน่นปานกลาง เป็นสภาพที่บุคคลสามารถทำนายได้แม่นยำแต่ควบคุมไม่ได้ ดังภาพที่ 2.2

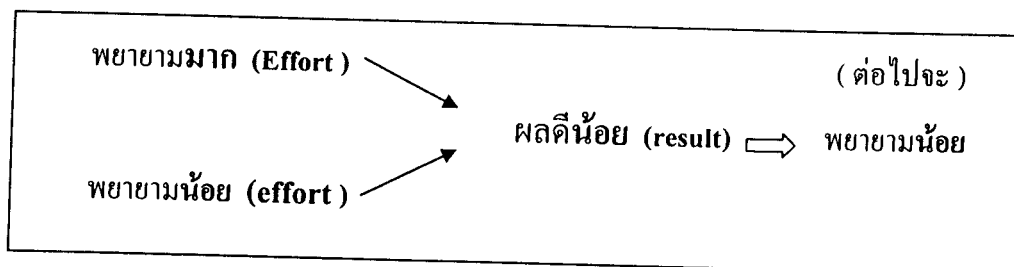
ภาพที่ 2.2 ความพยายามและผลตอบแทนขึ้นต่อกันแต่ไม่สมดุลกัน ทำนายได้แต่ควบคุมไม่ได้

สภาพเช่นนี้มักเกิดในสังคมที่ใช้ระบบอุปถัมภ์ที่ไม่มีความยุติธรรม ทำให้เกิดกลุ่มคนสองประเภท คือ กลุ่มคนที่มีอภิสิทธิ์ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ว่าจะทำมาก หรือทำน้อยก็ได้รับผลตอบแทนมากตลอดเวลา เพราะมีพรรคพวกเส้นสาย ซึ่งต่อไป บุคคลที่อยู่ในสภาพสังคมเช่นนี้จะมีแนวโน้มที่จะพยายามน้อย ดังภาพที่ 2.3

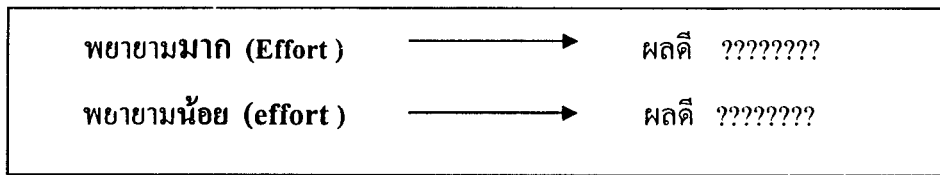
ภาพที่ 2.3 ความพยายามและผลตอบแทนขึ้นต่อกันแต่ไม่สมดุลกัน สำหรับกลุ่มคนที่มีอภิสิทธิ์

ส่วนกลุ่มคนที่ไร้สิทธิ์ เป็นกลุ่มคนที่ทำมาก พยายามมาก แต่กลับได้รับผลตอบแทนน้อย หรือทำน้อย ก็ได้รับผลตอบแทนน้อย เพราะมิได้เป็นพรรคพวกเดียวกับเขา ดังนั้นบุคคลที่ไร้สิทธิ์จึงเรียนรู้ว่า ถึงแม้ตนจะทุ่มเทมาก หรือทุ่มเทน้อย ก็จะได้รับผลตอบแทนเท่าเดิม บุคคลกลุ่มนี้จึงเลือกที่จะเป็นคนที่ทำน้อย ทุ่มเทน้อย ดังภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 ความพยายามและผลตอบแทนขึ้นต่อกัน แต่ไม่สมดุลกัน สำหรับกลุ่มคนที่ไร้สิทธิ์

ระดับที่ 3 ความพยายามและผลตอบแทนไม่ขึ้นต่อกันและไม่สมมูลกัน เป็นระดับที่บุคคลไม่สามารถทำนายความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุหนึ่งกับผลหนึ่งได้ รวมทั้งไม่สามารถทำนายได้ว่าผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจะเกิดในปริมาณเท่าใด ตลอดจนไม่สามารถควบคุมให้เกิดผลตามที่ตนต้องการได้ด้วย สภาพเช่นนี้เรียกว่า สภาพที่มีความเร้นแค้นทางจิตมาก สมาชิกในสังคมนี้ จึงมีสุขภาพจิตเสื่อม หงุดหงิด และมีความเครียดมาก เนื่องจากไม่สามารถทำนายและควบคุมผลให้เป็นไปตามที่ตนต้องการได้ เมื่อเป็นเช่นนี้สมาชิกจึงท้อแท้ หมดหวัง หันไปเชื่อโชคกลางการดูดวง ฯลฯ ดังภาพ ที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 ความพยายามและผลตอบแทนไม่ขึ้นต่อกัน และไม่สมมูลกัน

สภาพเร้นแค้นทางจิต หมายถึง การได้รับรางวัลและโดนลงโทษอย่างไม่สม่ำเสมอโดยได้รับในเวลาและปริมาณที่ไม่เหมาะสม หรือไม่ได้รับเลยในบางครั้ง และบางครั้งก็ได้รับโดยไม่ได้ทำอะไร ทำให้บุคคลขาดความสามารถในการทำนาย และการควบคุมผลที่จะได้รับ ทำให้ความสามารถในการเรียนรู้บกพร่อง ซึ่งทำให้ไม่สามารถที่จะแยกแยะข้อมูลย้อนกลับ และเกิดการตีความหมายข้อมูลย้อนกลับผิดไปจากความจริง ทำให้คนที่อยู่ในสภาพเร้นแค้นทางจิตไม่สามารถพัฒนาสังกัดต่าง ๆ ของความเป็นเหตุเป็นผลได้อย่างลึกซึ้ง จึงโทษโชคชะตามากกว่าปกติ กลายเป็นคนเชื่ออำนาจในตนต่ำ มีความท้อแท้มาก ดังนั้นระดับที่ 1 เป็นระดับที่บุคคลมีความเร้นแค้นทางจิตน้อย ระดับที่ 2 เป็นระดับที่มีความเร้นแค้นทางจิตปานกลาง และในระดับที่ 3 เป็นระดับที่มีความเร้นแค้นทางจิตมาก

สรุป ระดับของความเชื่ออำนาจในตน มี 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 บุคคลสามารถทำนายและควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนได้ ระดับที่ 2 บุคคลสามารถทำนายได้ว่าผลจะเป็นเช่นไรแต่ไม่สามารถควบคุมผลตอบแทนที่จะได้รับจากการกระทำของตนได้ ระดับที่ 3 บุคคลไม่สามารถทำนายและควบคุมสาเหตุและผลที่เกิดจากการกระทำของตนได้ ซึ่งทั้ง 3 ระดับนั้นเกิดจากสภาพของสังคม และจะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลในสังคมมีความเชื่ออำนาจในตนสูงหรือต่ำ ในงานวิจัยนี้มุ่งเน้นที่จะพัฒนาให้บุคคลมีความเชื่ออำนาจในตนในระดับที่ 1 คือสามารถทำนายและควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนได้อย่างถูกต้อง

2.2 ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง – ต่ำ

รอตเตอร์ (Rotter, 1966 อ้างถึงใน รัตนา ทองล้วน 2541: 27-28) ได้แบ่งลักษณะของบุคคลตามการรับรู้ต่อผลตอบแทนของการกระทำของตน เป็น 2 ลักษณะ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง หมายถึง บุคคลที่เชื่อหรือรับรู้ว่า เหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้นเป็นผลมาจากการกระทำหรือความสามารถของตนเอง ความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่ตนเองได้รับเกิดจากการกระทำของตนเอง ตนเองสามารถควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ บุคคลประเภทนี้เป็นผู้มีบุคลิกภาพเป็นตัวของตัวเอง มีความกระตือรือร้นต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม และพยายามปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เห็นทักษะและคุณค่าจากความพยายามของตนเอง และมีแรงจูงใจสูงสามารถปรับตัวและควบคุมสถานการณ์ได้ดี มีความเชื่อมั่นในเหตุผล

2. บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ หมายถึง บุคคลที่มีความเชื่อหรือการรับรู้ว่า เหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้น เกิดจากอิทธิพลภายนอกที่ตนเองไม่สามารถควบคุมได้ เช่น โชคเคราะห์ ความบังเอิญ หรืออิทธิพลของบุคคลอื่น บุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวนี้ จะมีความเฉื่อยชาขาดความกระตือรือร้น ไม่พยายามแสวงหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง ขาดความพยายามแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ต่ำ มีความวิตกกังวลสูง และมักจะแสวงหาสิ่งที่มีอิทธิพลต่อตนเอง

สรุป ความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคล กล่าวคือ บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง จะมีพฤติกรรมในทางบวกมากกว่าบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ และมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จมากกว่าบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ เนื่องจากบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง จะเป็นบุคคลที่สามารถทำนายและควบคุมสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนได้

2.3 องค์ประกอบของความเชื่ออำนาจในตน

คูงเคื่อน พันธุมนาวิน (2549: 2) ได้กล่าวถึงความเชื่ออำนาจในตนว่าประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ พอสรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบแรก คือ ความเชื่อในการคาดการณ์สาเหตุและผลจากการกระทำของตน หรือความสามารถในการทำนาย (Predictability) มี 3 ลักษณะ คือ (1) เชื่อว่า ตนรู้สาเหตุที่ถูกต้องของผลหนึ่ง ๆ (2) เชื่อว่า สาเหตุเกิด ตนจะทราบผลของมันเป็นอะไร (3) เชื่อว่า ถ้าผลเกิด ตนจะทราบได้ว่าสาเหตุของมันคืออะไร

2. องค์ประกอบที่สอง คือ ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำ

ของคนหรือ ความสามารถในการควบคุมได้ (Controllability) เป็นความสามารถในการคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้น โดยเชื่อว่า (1) ถ้าต้องการผลที่ดี ตนสามารถทำให้เกิดผลที่ดีได้ด้วยตนเอง (2) ถ้าไม่ต้องการผลเสีย เชื่อว่าตนสามารถป้องกันไม่ให้เกิดผลเสียได้ด้วยตนเองได้ (3) เชื่อว่าทำมาก ย่อมได้ผลมาก และทำน้อย ย่อมได้ผลน้อย และ(4) เชื่อว่าทำดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน ทำชั่วย่อม ได้รับผลชั่วตอบแทน

สรุป ความเชื่ออำนาจในตนประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ ความเชื่อในการคาดการณ์หรือทำนาย และความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลที่เกิดจากการกระทำของตน ซึ่งทั้ง 2 องค์ประกอบนี้ จะเป็นสาเหตุนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมของบุคคล การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาและพัฒนาในองค์ประกอบที่สอง

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำ

ของตน

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่พบบางงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน โดยตรง แต่พบบางงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตนดังนี้

งานวิจัยที่ศึกษาความเชื่ออำนาจในตนกับจิตลักษณะอื่น คือ งานวิจัยของวรรณะบรรจง (2537) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตนกับลักษณะทางศาสนา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 3,650 คน พบว่า ผู้มีความเชื่ออำนาจในตนมากเป็นผู้มีลักษณะพฤติกรรมทางศาสนามากกว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย ผลเช่นนี้พบในกลุ่มรวม และมีงานวิจัยที่ศึกษาความเชื่ออำนาจในตนในฐานะปัจจัยเชิงเหตุประการหนึ่งของพฤติกรรมสำคัญของนักเรียนวัยรุ่น ได้แก่ (1) งานวิจัยของ ฐานันตร์ เปียศิริ (2545) ซึ่งศึกษาปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้า โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 701 คนจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดในเขตเมือง โดยเป็น โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียวอย่างน้อย 1 ปี จำนวน 4 โรงเรียน และโรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียว จำนวน 4 โรงเรียน ผลวิจัยพบว่า ผู้มีความเชื่ออำนาจในตนมากเป็นผู้มีพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าในครอบครัวมากกว่า ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อยโดยพบในกลุ่มนักเรียนกรุงเทพมหานคร และกลุ่มนักเรียนที่มีฐานะครอบครัวสูง (2) งานวิจัยของกุหลาบ ไทโรโพธัญ (2546) ซึ่งศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 587 คน จากโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาจากกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงเรียน พบว่าผู้มีความเชื่ออำนาจในตนสูง เป็นผู้มีพฤติกรรม

รักษาความสะอาดส่วนตัวมากกว่าผู้มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ ผลเช่นนี้พบในกลุ่มรวม (3) งานวิจัยของรุจิเรศ พิษิตานนท์ (2546) ซึ่งศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมฉลาดเลือกกินของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย จำนวน 650 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 โรงเรียน ผลวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมาก มีความเชื่ออำนาจในตนด้านสุขภาพมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย และใช้เหตุผลน้อย (4) งานวิจัยของจิรวัดนา มั่นยืน และรุ่งทิพย์ สมานรักษ์ (2546) ซึ่งศึกษาปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการหลบหนีการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - 5 จำนวน 1,176 คน จากโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี นครราชสีมา นนทบุรี และสุรินทร์ จังหวัดละ 4 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในแหล่งแออัดมาก 2 โรงเรียน และโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในสถานที่ที่มีแหล่งแออัดน้อย 2 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 16 โรงเรียน ผลวิจัยพบว่า ผู้มีความเชื่ออำนาจในตนสูงเป็นผู้มีพฤติกรรมขาดเรียน และไม่เข้าชั้นเรียนในรายวิชาต่าง ๆ น้อย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีพฤติกรรมการทำงานและส่งการบ้านอย่างสม่ำเสมอ และ (5) งานวิจัยของสุภาสินี นุ่มเนียน (2546) ซึ่งศึกษาปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 576 คน จากโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร 2 โรงเรียน และต่างจังหวัด จำนวน 2 โรงเรียน ผลวิจัยพบว่า ผู้มีความเชื่ออำนาจในตนมากจะเป็นผู้มีความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่มากกว่าผู้มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย ผลเช่นนี้พบในกลุ่มรวม และยังพบอีกว่า ความเชื่ออำนาจในตนเป็นตัวทำนายลำดับที่ 3 ของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียน งานวิจัยเรื่องสุดท้ายเป็นการศึกษาความเชื่ออำนาจในตนในบทบาทของตัวแปรเชิงเหตุสมทบในการวิจัยเชิงทดลองของบุณชริกา ราชอาจ (2548) ซึ่งศึกษาอิทธิพลของการชักจูงตามแนวของ Lickona ที่มีต่อการยอมรับที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 507 คน ผลวิจัยพบว่า ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากเป็นผู้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบในห้องเรียนมากกว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย ผลเช่นนี้พบในกลุ่มรวม และยังพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนเป็นตัวทำนายที่สำคัญ ลำดับที่ 2 ของความพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบในห้องเรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจในตน แสดงให้เห็นว่า นักวิจัยให้ความสำคัญกับความเชื่ออำนาจในตน และผลจากการศึกษางานวิจัยยังพบว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก เป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนามากกว่าผู้

ความเชื่ออำนาจในตนน้อยหลายประการ เช่น การประหยัดพลังงานไฟฟ้า การรักษาความสะอาดส่วนตัว การปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน การมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ จิ้งจกรที่จะฝึก เพื่อพัฒนาความเชื่ออำนาจในตน โดยเฉพาะในส่วนของ การควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำ ของตนให้แก่ นักเรียนวัยรุ่น เพื่อให้เขามีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของคน โดยองค์รวมต่อไป

3. การพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน เป็นองค์ประกอบ ส่วนหนึ่งของความเชื่ออำนาจในตน ที่ว่าตนสามารถควบคุมผลที่จะเกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง และสามารถควบคุมปริมาณและคุณภาพของผลที่จะเกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง ดังนั้นการพัฒนาความเชื่อ ในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนนั้น จะมีวิธีการพัฒนาเช่นเดียวกับการพัฒนา ความเชื่ออำนาจในตน ดังนี้

3.1 การพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนโดย วัฒนธรรมชาติ

โดยปกติแล้วความเชื่ออำนาจในตนของบุคคลจะพัฒนาขึ้นเองและมีการ เปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ โดยมีปัจจัยดังต่อไปนี้

3.1.1 อายุ ความเชื่ออำนาจในตนจะเริ่มพัฒนาขึ้นตั้งแต่บุคคลอยู่ในวัยเด็ก และ จะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตามวัยที่เจริญเติบโต เด็กก่อนวัยเรียนจะรับรู้ว่าคุณค่า และสิ่งแวดล้อมมี อิทธิพลอย่างมาก เนื่องจากต้องพึ่งพาผู้ใหญ่เป็นส่วนใหญ่ เมื่อเด็กโตขึ้น วุฒิภาวะมากขึ้น ควบคุม ตนเองได้มากขึ้น เรียนรู้ที่จะจัดการกับตนเอง พัฒนาทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เริ่มทำตนให้มี อิทธิพลต่อผู้อื่น โดยจะเปลี่ยนจากผู้ที่ยอมรับความช่วยเหลือมาเป็นผู้ริเริ่มกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความกระตือรือร้น เด็กเริ่มจะควบคุมตนเอง และมีการรับรู้ที่ผลที่เกิดขึ้นมาจากการกระทำ ของตนเองสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาความเชื่ออำนาจในตน และความเชื่ออำนาจในตนจะ พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากเมื่อสูงวัยขึ้นบุคคลจะมองดูสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง และกว้างขึ้น ทำให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อ เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลจาก การกระทำของตนมากขึ้น ความเชื่ออำนาจในตนจะต่ำลงเมื่อถึงวัยรุ่น ทั้งนี้เมื่ออายุมากขึ้น บุคคล ช่วยตนเองได้น้อยลง ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นมากขึ้นอำนาจในการควบคุมสิ่งแวดล้อมของตนจึงน้อยลง (Strickland, 1997 อ้างถึงใน วันวิสา หาญนอก 2544: 10) สอดคล้องกับข้อค้นพบของสกล เทียงแท้

และสุมิตรา เจิมพันธ์ (2546) ซึ่งได้ศึกษาผลการฝึกจิต - พฤติกรรมแบบบูรณาการต่อพฤติกรรม ขับขี่อย่างปลอดภัยของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 334 คน พบว่า นักเรียนที่มีอายุมาก มีความเชื่อ อำนาจในตนในการขับขี่สูง จะมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์สูงกว่านักเรียนที่มีอายุน้อย และ นักเรียนที่มีพฤติกรรมระวังการขับขี่ต่ำ คือกลุ่มนักเรียนที่มีอายุน้อยและกลุ่มนักเรียนทั่วไปที่มีความเชื่ออำนาจในตนในการขับขี่ต่ำ

3.1.2 การอบรมเลี้ยงดู จากการศึกษารูปแบบลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบ สังคมไทย ตามแนวคิดของดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชุสม และงามตา วณิชานนท์ (2528: 3-15) มี 5 แบบ คือ (1) แบบรักสนับสนุน (2) แบบใช้เหตุผล (3) แบบลงโทษทางจิต หรือทางกาย (4) แบบควบคุม และ (5) แบบพึ่งตัวเองเร็ว การอบรมเลี้ยงดู หรือการปกครองแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล ผู้ที่อยู่ภายใต้การอบรมเลี้ยงดูหรือปกครองจะรับรู้ ผู้ปกครองรักและหวังดีต่อ เขา ต้องการสนับสนุนช่วยเหลือเขา และใช้เหตุผลในการแสดงพฤติกรรมต่อเขา ผู้ที่อยู่ภายใต้การ ปกครองจะรับรู้สาเหตุของการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้ปกครอง รวมทั้งสามารถทำนายได้ว่า ถ้าคนทำพฤติกรรมอะไรแล้ว จะทำให้ผู้ปกครองแสดงพฤติกรรมใด ในปริมาณเท่าใด สภาพเช่นนี้ ทำให้บุคคลนั้นพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2549: 5) สอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุมนาวิน งามตา วณิชานนท์ และคณะ (2536) ซึ่งศึกษาลักษณะทางจิตและพฤติกรรม ของนักเรียนที่อยู่ในภาวะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 10 ถึง 17 ปี จำนวน 4,590 คน จาก 38 โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียน ที่มาจากครอบครัวเครียด ครอบครัวแตกแยก ครอบครัวที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน น้อย แบบใช้เหตุผลน้อย จะมีความเชื่ออำนาจในตนต่ำกว่านักเรียนประเภทตรงข้าม

3.1.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และระดับสังคมของบิดามารดา ผล การศึกษาของทัศนาศา นุญทอง (2531 อ้างถึงใน พระมหาประยูร สัตย์ซำ 2547: 19) พบว่า เด็กวัยรุ่นที่ บิดา มารดามีฐานะทางเศรษฐกิจสูง บิดามารดามีอาชีพระดับสูง และระดับการศึกษาสูง มาจาก ครอบครัวเดียวจะเป็นเด็กที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของทัศนาศา ทองภักดี (2539) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจในตน และ ความคิดเกี่ยวกับตนของเด็กในเมือง และชนบท ผลวิจัยพบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดา มารดา ลักษณะของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู มีปฏิสัมพันธ์กัน และ ส่งผลต่อความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3.1.4 ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับการได้รับรางวัล และการลงโทษอย่างเหมาะสมกับเจตนาและปริมาณของพฤติกรรมที่แสดง เช่น ทำมาก - ได้มาก

ทำน้อย - ใต้น้อย ไม่ว่าจะป็นรางวัลหรือการลงโทษ และแปรเปลี่ยนไปตามเจตนา คือทำพฤติกรรมโดยเจตนา จะได้รับรางวัลหรือการลงโทษมากกว่าการกระทำพฤติกรรมโดยไม่เจตนา และก่อนที่จะได้รับรางวัลหรือการลงโทษ ผู้แสดงพฤติกรรมได้รับการอธิบายสาเหตุ และปริมาณของการได้รับรางวัลและการลงโทษ วิธีการเช่นนี้จะทำให้บุคคลพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนได้เป็นอย่างดี (ควงเคือน พันธุมนาวิน 2549: 15)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอจะสรุปได้ว่า บุคคลสามารถพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนได้โดยวิธีธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ การพัฒนาตามวัย การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต แต่ต้องใช้เวลาานาน

3.2 การพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน โดยวิธีการฝึก

การพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนโดยวิธีการฝึก เป็นการพัฒนาที่เห็นผลเร็วกว่าการพัฒนาโดยวิธีธรรมชาติ การพัฒนาโดยวิธีการฝึกต้องมีหลักการ วิธีการฝึก ขั้นตอนการฝึก จากการศึกษาพบว่า ความเชื่ออำนาจในตน มีขั้นตอนการฝึก 3 ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้ (ควงเคือน พันธุมนาวิน 2549: 11)

ขั้นที่หนึ่ง การสร้างความเชื่อว่าความพยายามของตนเป็นสาเหตุสำคัญของการที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จ โดยในต่างประเทศใช้การฝึกการรับรู้สาเหตุ ส่วนในประเทศไทย รัตนา ประเสริฐสม (2526) ได้สร้างชุดฝึกการรับรู้ผลของความพยายามทำพฤติกรรมอนามัย ใช้ฝึกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใช้เวลารวม 240 นาที (4 วัน ๆ ละ 60 นาที) ผลปรากฏว่ากลุ่มที่ถูกฝึกรายงานว่า ตนทำพฤติกรรมอนามัยมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับ อรวรรณ นามมนตรี (2546) ศึกษาผลของการฝึกความเชื่ออำนาจในตนเพื่อลดภาวะเหงือกอักเสบในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ใช้ชุดฝึกความเชื่ออำนาจในตน 15 ครั้ง แต่ละครั้งใช้เวลา 30-60 นาที ฝึกติดต่อกันทุกสัปดาห์ ๆ ละ 5 วัน รวม 3 สัปดาห์ ผลปรากฏว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกความเชื่ออำนาจในตนมีภาวะเหงือกอักเสบน้อยกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกความเชื่ออำนาจในตน

ขั้นที่สอง คือการสร้างความเชื่อว่าตนสามารถกระทำพฤติกรรมที่ตนคาดว่าจะเป็นนำไปสู่ผลดีที่ต้องการได้ เป็นการฝึกการรับรู้สถานการณ์ที่เอื้ออำนวยมาก ขัดขวางน้อย ทำให้ตนคาดหมายว่าจะควบคุมให้เกิดการกระทำได้ตามต้องการ โดยอาจคาดได้ถึงข้อขัดข้องที่จะกระทำ

พฤติกรรมเป้าหมาย ดังที่ได้มีการฝึกความเชื่อด้านการทำได้ในการส่งเสริมให้เด็กวัยรุ่นในโรงเรียนสวมหมวกกันน็อคซึ่งรถจักรยานยนต์ให้สม่ำเสมอมากขึ้น หลังจากนั้น 5 เดือน มีการวัดผลที่พฤติกรรมการใช้หมวกกันน็อค ปรากฏว่าได้ผลดีในเด็กวัยรุ่นจำนวนร้อยละ 25 ของผู้ที่เข้าฝึก ในขณะที่กลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกไม่มีผู้ใดใช้หมวกกันน็อคเลย (Quine และคณะ, 2001 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน 2549 :11)

ขั้นที่สาม คือการฝึกการรับรู้ และการคิดไปในแนวทางที่ว่า ความพยายาม กับผลนั้นจะเกิดควบคู่กันเสมอ ความพยายามกับผลนั้นขึ้นต่อกัน ในอีกส่วนหนึ่ง คือการฝึกการรับรู้ว่า ปริมาณของความพยายามกับปริมาณของผลดีที่เกิดขึ้นตามมานั้นมีความสมดุลกัน คือ มาก ก็มากด้วย น้อย ก็น้อยด้วยกันเสมอ ไม่มีข้อยกเว้นใครทำมาก พยายามมากย่อมได้ผลดีมากเสมอ ใครทำน้อย พยายามน้อย ก็ย่อมได้ผลดีน้อยด้วย ไม่ว่าจะจะเป็นใคร เกิดดังนี้เหมือนกันหมด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกความเชื่ออำนาจในตนเองพบว่า มีการฝึก โดยการนำเบียร์รางวัลมาเป็นวิธีการที่สำคัญในการปรับพฤติกรรมของบุคคล เช่น ดวงเดือน แซ่ตั้ง (2532) ใช้วิธีการให้แรงเสริมด้วยเบียร์รางวัลเพื่อเพิ่มความเชื่ออำนาจในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผลการทำของนักเรียน และการให้รางวัลในปริมาณต่าง ๆ เมื่อนักเรียนทำได้ถูกต้องในปริมาณต่างกัน โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ และรางวัลเป็นข้อตกลงร่วมกันไว้ล่วงหน้า ใช้เวลาฝึก 15 คาบ ผลปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกในสภาวะดังกล่าว มีความเชื่ออำนาจในตนเองสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับ อ้อมเดือน สดมณี (2536) ได้นำวิธีแบบเบียร์รางวัลไปใช้ผสมกับวิธีการพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนเองในครูประถมศึกษาในกรุงเทพฯ ฯ โดยใช้เวลาฝึก 12 ชั่วโมง ผลปรากฏว่า ครูที่ได้รับการฝึกมีพฤติกรรมการสอน พฤติกรรมการทำงานที่หัวหน้ารายงาน และสุขภาพจิตดี ภายหลังจากฝึกมากกว่ากลุ่มควบคุม และการฝึกความเชื่อในกฎแห่งกรรม ใช้เวลาฝึก 12 ชั่วโมง ผลปรากฏว่าเกิดผลดีแก่การเพิ่มความเชื่อทางพุทธศาสนาและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นสูง สอดคล้องกับแสวง ทวีคุณ และคณะ (2546) ได้ฝึกความเชื่ออำนาจในตนเองร่วมกับการฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรมแก่ครูประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 429 คน รวม 32 ชั่วโมง พบว่า ครูเพศชาย และกลุ่มครูที่มีอายุราชการน้อย (น้อยกว่า 17 ปี) ที่รับการฝึกมีความเชื่ออำนาจในตนเองภายหลังการฝึกมากกว่าครูชายที่ไม่ได้รับการฝึก

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนเองโดยวิธีการฝึกนั้น มีขั้นตอนในการฝึก 3 ขั้น คือ ขั้นที่หนึ่ง ฝึกให้บุคคลรับรู้ถึงความพยายามเป็นสาเหตุสำคัญของการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จ ขั้นที่สอง ฝึกให้บุคคลรู้ว่าตนสามารถคาดการณ์หรือทำนาย และ

ควบคุมถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของคนได้ ขั้นที่สาม ฝึกให้บุคคลรับรู้ว่าความพยายามของคนกับผลที่จะเกิดขึ้นเป็นของคู่กันเสมอและมีความสมดุลกันคือ ทำมาก - ได้มาก ทำน้อย - ได้น้อย ทำดี - ได้ดี ทำชั่ว - ได้ชั่ว

3.3 การพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

3.3.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว กรมวิชาการ (2545: 45) ให้ความหมายของการแนะแนวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับบุคคล (Preventive Approach) ช่วยแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้น (Curative Approach) และส่งเสริมพัฒนาบุคคล (Developmental Approach) โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งด้านกายภาพ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ

คอร์ทแมน อาชบาย และเดอกร๊าฟฟ์ (Kottman, Ashby, & Degraaf, อ้างถึงใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต 2545: 11) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง มวลประสบการณ์ทุกรูปแบบที่จัดให้หรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแนะแนวแต่ละคน แต่ละกลุ่ม ได้ปฏิบัติหรือมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา สร้างเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

คณาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2545 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (บุษบากร ตันจวรรณ 2545: 30) ได้ให้ความหมายชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้ ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายทางการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย (1) คำชี้แจงและการเตรียมการของผู้ให้บริการ (2) แผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งระบุสื่อ ใบบงาน ใบบความรู้ หรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรมไว้ในแต่ละแผน (3) คำชี้แจงการใช้เครื่องมือตรวจสอบพฤติกรรมที่เป็นผลจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น ๆ และ (4) เครื่องมือตรวจสอบพฤติกรรมที่เป็นผลจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึก พัฒนา ป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาของผู้รับบริการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามขอบข่ายของงานแนะแนวด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

3.3.2 วัตถุประสงค์ ความสำคัญ และขอบข่ายของการพัฒนาธุรกิจกรรมแนะแนว

สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545:5 – 10) และวัชรวิ ทรัพย์มี (2545: 150 – 153) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ ความสำคัญ และขอบข่ายของการพัฒนาธุรกิจกรรมแนะแนว พอสรุปได้ดังนี้

1) วัตถุประสงค์ของการพัฒนาธุรกิจกรรมแนะแนว แบ่งได้เป็น 2 ประการคือ (1) วัตถุประสงค์ของการพัฒนาธุรกิจกรรมแนะแนวสำหรับผู้ให้บริการหรือผู้แนะแนว คือให้สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับผู้รับบริการและสภาพแวดล้อมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม และเพื่อช่วยให้มีกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้นด้วย (2) วัตถุประสงค์ของการพัฒนาธุรกิจกรรมแนะแนวสำหรับผู้รับบริการแนะแนวก็คือ ช่วยให้ผู้รับบริการสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมในทุกช่วงวัย และทุกด้านซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาผู้รับบริการให้ดำรงตนในสังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ความสำคัญของการพัฒนาธุรกิจกรรมแนะแนว การพัฒนาธุรกิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญต่อผู้ให้บริการและผู้รับบริการดังนี้ (1) ความสำคัญต่อผู้ให้บริการ คือ มีแนวทางในการดำเนินกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับผู้รับบริการ และครอบคลุมเป้าหมายของการแนะแนว (2) ความสำคัญต่อผู้รับบริการ คือ ช่วยให้ผู้รับบริการสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนในทุกช่วงวัย และทุกด้านซึ่งจะนำไปสู่การเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของสังคมและประเทศชาติ

3) ขอบข่ายของการพัฒนาธุรกิจกรรมแนะแนว การพัฒนาธุรกิจกรรมแนะแนวควรพัฒนาให้ครอบคลุมขอบข่ายของการแนะแนวทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม โดยพัฒนาธุรกิจกรรมแนะแนวที่ดำเนินการในช่วงเวลาแนะแนว หรือชั่วโมงแนะแนวโดยตรง หรือพัฒนาธุรกิจกรรมที่ใช้ผสมผสานในการเรียนการสอน การฝึกอบรม การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาผู้รับบริการทุกวัย รวมทั้งช่วยป้องกัน และช่วยแก้ไขปัญหอย่างเหมาะสมร่วมกับผู้รับบริการ โดยอาจดำเนินการจัดกิจกรรมทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ซึ่งผู้พัฒนาธุรกิจกรรมแนะแนวจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ และขอบข่ายของการจัดกิจกรรมนั้น ๆ ให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ หรือแนวทางในการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม ส่วนจำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมนั้นขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่ม และธรรมชาติของสมาชิกกลุ่ม แต่อย่างน้อยที่สุดควรเข้ากลุ่มไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง (วิภามาศ เมืองอยู่ 2542: 27)

3.3.3 หลักการและแนวทางในการพัฒนาธุรกิจกรรมแนะแนว

1) หลักการพัฒนาธุรกิจกรรมแนะแนว สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545: 29-41) ได้กล่าวถึงหลักการพัฒนาธุรกิจกรรมแนะแนวสรุปได้ดังนี้

(1) ลักษณะของสิ่งที่ต้องการพัฒนา ในการพัฒนากิจกรรมแนะแนวครอบคลุมขอบข่ายของการแนะแนวทั้งด้านการศึกษา ด้านการอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม โดยคำนึงถึงปัจจัยในด้านต่าง ๆ อาทิ ความจำเป็น และความต้องการของผู้รับบริการ สภาพสังคม และปัญหา กระแสโลกาภิวัตน์ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษา แผนพัฒนางานแนะแนว ฯลฯ เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว โดยให้สอดคล้องกับปรัชญาการแนะแนว ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาและเสริมสร้างตนเอง สามารถ แก้ปัญหา ป้องกันปัญหาได้

(2) ลักษณะของผู้รับบริการ การพัฒนากิจกรรมแนะแนวจะต้องจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการแต่ละวัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย 3 วัยได้แก่ *วัยเด็ก* เป็นวัยที่ชอบสนุกสนาน สนุกสนาน สนใจการเล่น รับรู้เชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม ควรเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ปนเล่น ส่งเสริมการแสดงออกโดยใช้สื่อ หรือกิจกรรมสอดแทรกการพัฒนาทางสังคม และเน้นกิจกรรมเป็นกลุ่ม *วัยรุ่น* เป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ต้องการการยอมรับ ความเป็นอิสระเสรี แสวงหาเอกลักษณ์และบทบาท สนใจการมีอุดมการณ์แห่งชีวิต มีพลังมากทั้งด้านร่างกาย ความคิดและปัญญา ควรเน้นกิจกรรมแบบกลุ่มและให้ลงมือปฏิบัติมากที่สุด การฝึกทักษะสังคมด้านการยอมรับ ส่งเสริมกิจกรรมประเภทที่ช่วยให้ได้แสดงออก ให้มีการคิด วิเคราะห์ กรณีศึกษา ใช้สื่อ เกม เพลง กระบวนการกลุ่มที่สอดคล้องกับยุคสมัย *วัยผู้ใหญ่* เป็นวัยที่มีประสบการณ์ชีวิตหลายด้าน มีสถานะทางสังคม มีอาชีพ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ แต่อาจมีปัญหาบางประการที่เกี่ยวกับการปรับตัวทางอาชีพและสังคม ควรเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการ เน้นการคิด วิเคราะห์ หาเหตุผล และเสนอแนวคิด ควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ให้ผู้รับบริการเล่นสนุกสนานหรือออกท่าทางมากเกินไป

(3) ลักษณะของกิจกรรม การพัฒนากิจกรรมแนะแนวแบ่งเป็นลักษณะที่สำคัญ 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมที่จัดเป็นกลุ่ม ได้แก่ กิจกรรมแบ่งกลุ่มทำงาน กระบวนการกลุ่ม กลุ่มสัมพันธ์ และกิจกรรมที่จัดเป็นรายบุคคล กิจกรรมบางกิจกรรมสามารถจัดเป็นรายบุคคล และ / หรือจัดเป็นกลุ่มก็ได้ ได้แก่ กิจกรรมเพื่อให้การปรึกษา บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง การสาธิต ทดลอง ฝึกปฏิบัติ การสืบค้น ซึ่งผู้พัฒนากิจกรรมจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับผู้รับบริการ และปัจจัยสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ด้วย เช่น ความสิ้นเปลืองด้านงบประมาณ แรงงาน เวลา และความพร้อมของผู้จัดกิจกรรม

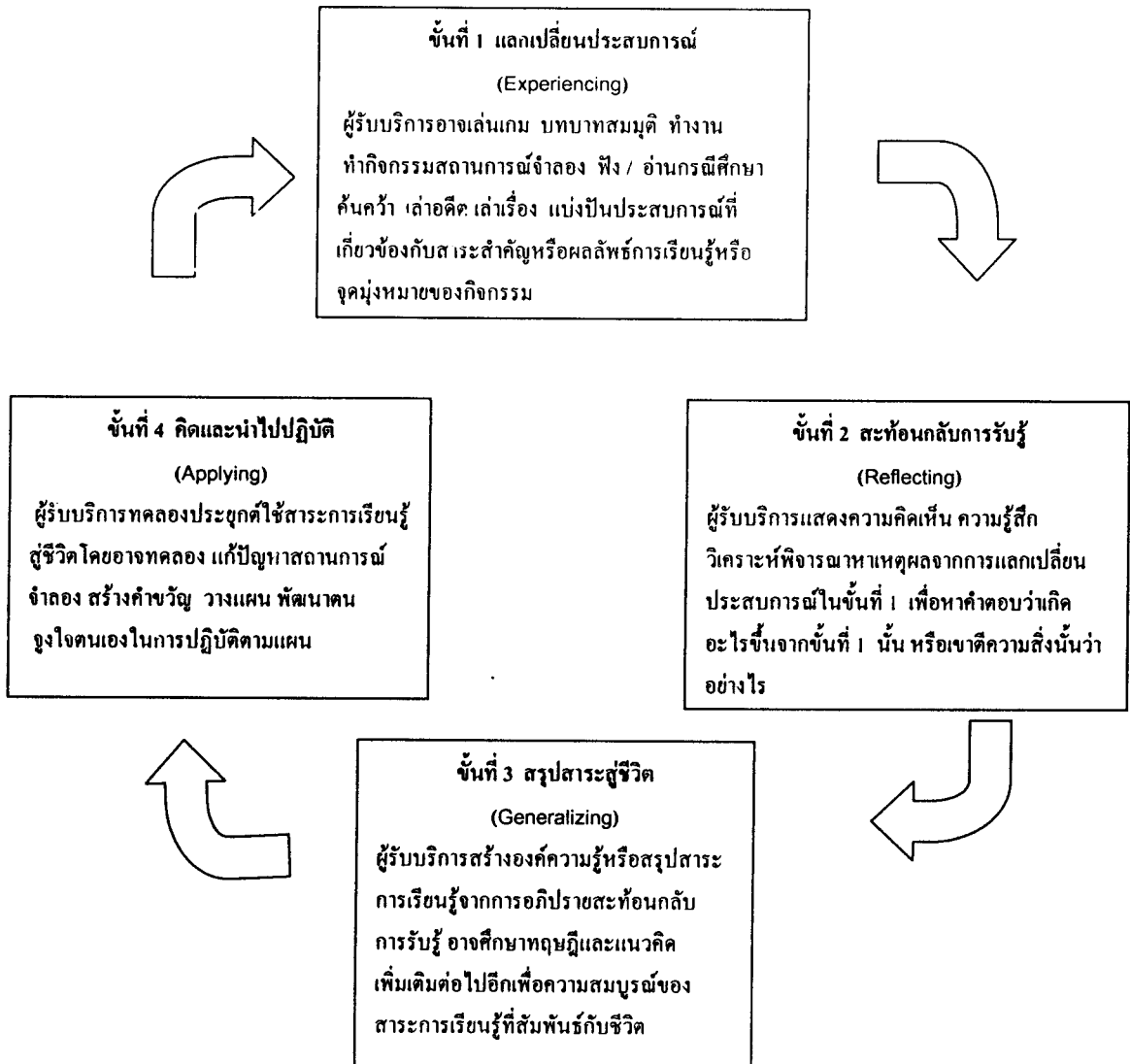
(4) ประโยชน์ของการนำไปใช้ ซึ่งเป็นหัวใจในการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยมุ่งเน้นให้ผู้รับบริการสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ในปัจจุบันนิยมเรียกว่า “นำองค์ความรู้สู่วิถีชีวิต”

2) แนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ ดังนี้

(1) การกำหนดวัตถุประสงค์กิจกรรม มูโรและคอตท์แมน (Muro and Kottman, 1995 อ้างถึงในสมร ทองดี และปราณี รามสูต 2545: 45 – 46) ได้เสนอแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า ควรจะเสริมสร้างให้ผู้รับบริการสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวจึงควรมุ่งสร้างเสริมให้ผู้รับบริการมีลักษณะ ดังต่อไปนี้ คือ มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น รู้จักรักและเห็นคุณค่าในตนเอง มองตนเองในแง่บวก เข้าใจและตระหนักรู้ถึงความสามารถของตนเอง และสามารถนำความสามารถนั้นออกมาใช้ได้อย่างเหมาะสม รู้จักสำรวจ และเข้าใจ คุณลักษณะด้านต่าง ๆ รวมทั้งค่านิยมของตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีทักษะในการตัดสินใจและแก้ปัญหา มีทักษะด้านการเรียนรู้ในสิ่งพื้นฐานที่คนธรรมดาสามัญทั่วไปพึงเรียนรู้ได้ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น และมองโลกในแง่ดี ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการกำหนดวัตถุประสงค์ของจัดกิจกรรมแนะแนวของกรมวิชาการ ที่ “...มุ่งเน้นให้เกิดการบูรณาการแบบองค์รวม ทั้งองค์ความรู้ตามหลักวิชาชีพชีวิต และวิชาการ ให้ผู้รับบริการมีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข...” (กรมวิชาการ 2544 :2)

(2) การกำหนดขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2542 ไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่กำหนดอย่างกว้าง ๆ ว่าให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 3 ด้าน คือ การศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เนื้อหาแต่ละชั้นสามารถยืดหยุ่นได้ให้เหมาะสมกับวัยและความต้องการของนักเรียน

(3) การกำหนดขั้นตอนของกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนมักใช้ 4 ขั้นตอนดังนี้ (ปราณี รามสูต 2533: 271) 1) ชี้นำเข้าสู่กิจกรรม 2) ชี้นำดำเนินกิจกรรม 3) สรุปกิจกรรม 4) ประเมินผล แต่ในปัจจุบันเน้นการจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participation learning) ที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ซึ่ง นักการศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะเสริมสร้างผู้รับบริการทั้งกระบวนการคิด และการปฏิบัติ (สมร ทองดี และปราณี รามสูต 2545: 49) แต่จะต้องจัดกิจกรรมอย่างมีชีวิตชีวา ซึ่งอาจจะสนุก สะเทือนอารมณ์ กระตุ้นให้เกิดอารมณ์ร่วม ฯลฯ เป็นวงจรการเรียนรู้ ดังแสดงในภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 แสดงขั้นตอนและวงจรการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ที่มา: สมร ทองดี และปราณี रामสูต (2545)“ หน่วยที่ 9 แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว”
 ใน ประมวลชุดวิชา การพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี หน้า 40

จากภาพที่ 2.6 สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545: 50) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นวงจรการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ก. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข. สะท้อนกลับการเรียนรู้ ค. สรุปสาระสู่ชีวิต และ ง. คิดและนำไปปฏิบัติ ขั้นตอนทั้ง 4 นี้ หากผู้จัดกิจกรรมมีประสบการณ์สูงก็จะดำเนินกิจกรรมได้อย่างคล่องแคล่ว และต่อเนื่องอย่างราบรื่น และบางครั้งจะพบว่ากิจกรรมมีความต่อเนื่องจนดูเหมือนว่าแต่ละขั้นตอนมีความคาบเกี่ยวกันจนแยกไม่ออก นอกจากนั้น ยังพบว่ามีการสลับขั้นตอนของกิจกรรมบางขั้นตอน และได้ผลในแง่ปฏิบัติ เช่นเดียวกัน เช่น อาจจัดกิจกรรมนำเสนอสาระการเรียนรู้ หรือองค์ความรู้ก่อน จากนั้นเป็นขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แล้วเป็นกิจกรรมสะท้อนกลับการเรียนรู้ สุดท้ายเป็นกิจกรรมให้ทดลองประสบการณ์และประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการจัดกิจกรรม และเมื่อถึงขั้นคิดและนำไปปฏิบัติแล้วอาจกลับเข้าสู่การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นวงจรต่อไปใหม่เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้มั่นคงขึ้น นำไปปฏิบัติได้ดีขึ้น และเรียนรู้สิ่งใหม่ที่ต่อเนื่องต่อไปอีก

จากหลักการ และแนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำมาสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่น ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนว จำนวน 10 กิจกรรม ตามองค์ประกอบของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน มีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ (ขั้นกิจกรรมหลัก) ขั้นสรุป และมีการประเมินผล โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมเป็นวงจรการเรียนรู้ (“ERGA”) คือ ก. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (E) ข. สะท้อนกลับการเรียนรู้ (R) ค. สรุปสาระสู่ชีวิต (G) และ ง. คิดและนำไปปฏิบัติ (A) ซึ่งแต่ละกิจกรรมจะสอดคล้องกับวัยของนักเรียนผู้รับการฝึก

3.3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว พบว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถพัฒนา ป้องกัน แก้ไข และปรับเปลี่ยนจิตลักษณะและ / หรือ พฤติกรรมต่าง ๆ ได้ ดังเช่น ศิริรัตน์ แสนยานุกุล (2546) ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน ของโรงเรียนพระแม่มารีสาธุประดิษฐ์ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 12 กิจกรรม ฝึกเป็นเวลา 12 ครั้ง พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับอังคณา เมตุลา (2546) ซึ่งศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักตนเองและเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียน

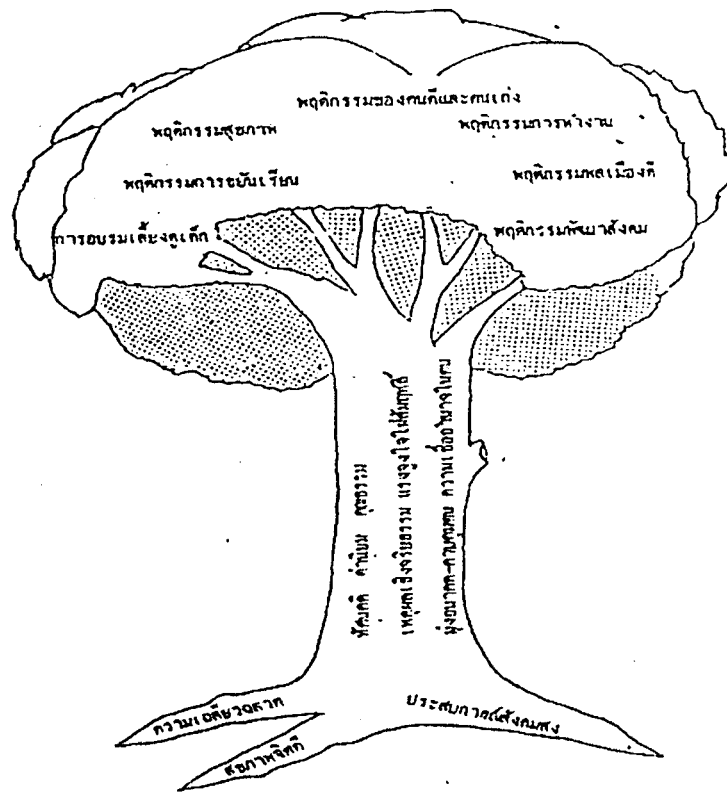
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อฝึกการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง จำนวน 10 ครั้ง พบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก และอรพิน สุขแจ่ม (2546) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีวิชัย จังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน ผู้วิจัยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 12 ครั้ง ๆ ละ 45 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ พบว่านักเรียนมีการประหยัดมากขึ้นหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอัมพร แสงวิเชียร (2546) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน โรงเรียนกุศบากรราษฎร์บำรุง จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 25 คน ผู้วิจัยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการเพื่อฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย จำนวน 12 ครั้ง พบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก และพิทยาภรณ์ พิทยาธรกุล (2546) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อปรับพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ต้องการปรับลดพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียน จำนวน 12 คน พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนลดลง หลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อปรับพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำหลักการ และวิธีฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวมาใช้ในการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่น และคาดว่าชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถใช้ในการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่นได้เช่นเดียวกัน

4. ความพร้อมทางจิตกับการพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

ความพร้อมทางจิต เป็นความพร้อมทางอารมณ์อย่างหนึ่งของบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พึงปรารถนา (พฤติกรรมของคนดี คนเก่ง) ตามทฤษฎีตันไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน

จุดกำเนิดของทฤษฎีดั้งไม้จริยธรรมสำหรับคนไทย เกิดจากการประมวลผลการวิจัย ที่เกี่ยวกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ 6 ถึง 60 ปี จำนวนหลายสิบเรื่อง ศึกษาคนไทยจำนวนหลายพันคนทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด และได้นำเสนอเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2523 (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2538 : 4) ทฤษฎี ดั้งไม้จริยธรรมนี้ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นดอกและผลของดั่งไม้ ส่วนที่เป็นลำต้น และส่วนที่เป็นราก ในส่วนแรกคือ ส่วนที่เป็นดอกและผลไม้บนต้น แสดงถึงพฤติกรรมกระทำดี ละเว้นชั่ว พฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม เป็นพฤติกรรมที่รวมเข้าเป็น พลเมืองดี มีสาเหตุอยู่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ได้แก่ สาเหตุทางจิตใจที่เป็นส่วนที่ลำต้นประกอบด้วย จิตลักษณะ 5 ด้าน คือ (1) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (2) ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน (3) ความเชื่ออำนาจในตน (4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ (5) ทศนคติ คุณธรรม และ ค่านิยมที่ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ ถ้าต้องการที่จะเข้าใจ อธิบาย ทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมชนิดใด จะต้องใช้จิตลักษณะบางด้านหรือทั้ง 5 ด้านนี้ประกอบกันจึงจะได้ผลดีที่สุด กลุ่มที่สอง คือ ส่วนที่เป็นรากของดั่งไม้ ประกอบด้วย จิตลักษณะ 3 ด้านได้แก่ (1) สติปัญญา (2) ประสบการณ์ทางสังคม และ (3) สุขภาพจิต จิตลักษณะทั้งสามนี้อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการที่ ลำต้นของดั่งไม้ก็ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทาง จิตใจ 3 ด้าน ในปริมาณที่สูง เหมาะสมกับอายุจึงจะเป็นผู้มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการที่ลำต้นของดั่งไม้ โดยที่จิตลักษณะทั้ง 5 นี้จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้าน ดังกล่าว และอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน และทางสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้น บุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้าน โดยวิธีการอื่น ๆ ด้วย ฉะนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมคนดี คนเก่ง นั่นเอง และอาจจะ เป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้นเพื่อใช้อธิบาย ทำนายและพัฒนาพฤติกรรม ดังกล่าวด้วย ดังภาพ ที่ 2.7 (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2538: 2-3)

ภาพที่ 2.7 ภาพต้นไม้จริยธรรมตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิตที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา

ที่มา: ดวงเดือน พันธุนาวิน (2538) “ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล “
โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพฯ หน้า 1

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและประมวลเอกสารความรู้ทางจิตของ
ตัวแปรจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน
จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน และการใช้เหตุผล
เชิงจริยธรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำ

ของคน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมุ่งมั่น เพียรพยายามกระทำสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่ง โดยการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ จนเกิดผลดีตามต้องการ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้ที่มีลักษณะการทำงานเด่นชัดใน 3 ด้าน คือ ทำงานมีคุณภาพสูง มีความอดทน และพากเพียรในการทำงาน มีความคาดหวังความสำเร็จของงานอย่างเหมาะสม (งามตา วนิทนานนท์ 2549: 3)

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นจิตลักษณะแกนกลาง 1 ใน 8 ประการ ในบุคลิกภาพของคนไทย ที่มีความเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะด้านอื่นๆ ในทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2538) ในเชิงเหตุและ / หรือผลของกันและกัน และยังเป็นปัจจัยเชิงเหตุร่วมกับจิตลักษณะบางด้าน ในการทำนายพฤติกรรมคนดี คนเก่งในคนไทยได้อย่างแม่นยำและชัดเจนด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นจิตลักษณะที่มีผลการวิจัยยืนยันความเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะสำคัญอื่น ๆ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (งามตา วนิทนานนท์ 2549: 9) ดังเช่น สุमितตรา เจิมพันธ์ (2545: 4) ได้ศึกษาจิตลักษณะและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนรัฐบาลในสังกัดกรมสามัญศึกษา 4 โรงเรียน จำนวน 524 คน พบว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีพฤติกรรมกรเตรียมตัวก่อนเรียน พฤติกรรมขณะเรียนในชั้นเรียน และพฤติกรรมหลังเรียน (มีความรับผิดชอบในการเรียน) สูงกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และ โสภณ พรหมพลจร (2546: 59) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรควบคุมตนด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบ้านฝ่อ จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 210 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านฝ่อ จำนวน 4 โรงเรียน พบว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีพฤติกรรมกรควบคุมตนทางด้านการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมกรควบคุมตนด้านการเรียนต่ำ

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสาเหตุ หรือเป็นสาเหตุร่วมของพฤติกรรมที่สำคัญ จึงคาดว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะเป็นตัวแปรสมทบให้นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนได้รับผลดียิ่งขึ้น

4.2 ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตนกับความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

การมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการมองการณ์ไกล และเล็งเห็นผลดี และผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติรองรับผลดี หรือป้องกันผลเสียที่จะ

เกิดขึ้นในอนาคต การควบคุมตน หมายถึง ความสามารถที่จะปฏิบัติ หรือควเว้นการปฏิบัติเพื่อผลที่ดีกว่า และมีคุณค่าสูงกว่าที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตนนี้ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นปรากฏการณ์เดียวกัน กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีความต้องการที่จะได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่า หรือมากกว่าผลที่ได้รับในปัจจุบัน นั่นคือ สามารถคาดการณ์ไกล และสามารถรอคอยได้ โดยระยะเวลาในการรอคอยนั้นไม่ได้ทำให้ความรู้สึกว่าผลที่ได้รับค้อยคุณค่าลงไป ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตนเองสูง จะต้องมึลักษณะ 4 ประการ คือ 1) สามารถคาดการณ์ เห็นความสำคัญของอนาคตและตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม 2) หาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินงานเพื่อเป้าหมายในอนาคต 3) รู้จักการปฏิบัติให้เกิดการรอดได้ รอได้อย่างเหมาะสม และ 4) สามารถให้รางวัล และลงโทษตนเองได้อย่างเหมาะสม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2528: 21 - 23)

ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่พึงปรารถนาต่าง ๆ เช่น พิชัย มณีรักษ์ (2547: 80, 89) ซึ่งศึกษาการได้รับการฝึกอบรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตามเบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดสงขลา จำนวน 4 โรงเรียนจำนวน 346 คน พบว่า นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมเบญจธรรมมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตนน้อย เช่นเดียวกับการศึกษาของลินดา สุวรรณดี (2543: 65, 165) เรื่องปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการลดปริมาณขยะของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรณรงค์ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 480 คน พบว่า นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะกระทำการลดปริมาณขยะมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตนน้อย และเป็นตัวทำนยลำดับที่ 1 นอกจากนั้นเกษม จันทรศร (2541: 3) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 สังกัดสามัญศึกษาจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 500 คน จาก 4 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตเมือง 2 โรงเรียน และอยู่นอกเขตเมือง 2 โรงเรียน พบว่า นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมต้านทานการเสพยาบ้ามากกว่าผู้มีลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตนน้อย

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน เป็นสาเหตุ หรือเป็นสาเหตุร่วมของพฤติกรรมที่สำคัญ จึงคาดว่ ลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตนจะเป็นตัวแปรสมทบให้นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนได้รับผลดียิ่งขึ้นได้

4.3 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงเจตนาที่เกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจที่จะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมหนึ่งในสถานการณ์ที่ผลประโยชน์ขัดแย้งกัน โดยการกระทำนั้นจะเกิดประโยชน์กับบางฝ่าย และเกิดโทษกับฝ่ายอื่น ๆ (โกศล มีคุณ 2549: 12)

เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ใช่คำพูด แต่เป็นระดับความคิดที่บุคคลใช้เป็นเหตุผลในการตัดสินใจ จำแนกโครงสร้างของเหตุผลเชิงจริยธรรมเป็น 3 ระดับ 6 ชั้น (Kohlberg, 1976: 31-53 อ้างถึงใน สุดใจ บุญอารีย์ 2546: 105) สรุปได้ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์ (Preconventional Level) เป็นพัฒนาการในช่วงอายุ 2- 10 ปี แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 จริยธรรมภายนอก เป็นจริยธรรมที่เกิดจากแรงผลักดันภายนอก มีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงการโดนลงโทษทางกาย เช่น กลัวโดนตี กลัวติดคุก

ชั้นที่ 2 จริยธรรมเฉพาะบุคคล มีเจตนาที่จะแสวงหารางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของ เช่น บังจยี่สี่ เงิน

ระดับที่ 2 ระดับกฎเกณฑ์ (Conventional Level) ช่วงอายุประมาณ 10 - 16 ปี ระดับนี้จะสามารถเข้าใจความคาดหวังของสังคมที่มีต่อตน และใช้เหตุผลที่สอดคล้องกับค่านิยมและกติกาสังคม ระดับนี้มี 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 3 เจตนาที่จะทำเพื่อให้ผู้อื่นเห็นชอบ (อับอายผู้อื่นที่จะรู้เห็นความชั่วของตน)

ชั้นที่ 4 เจตนาที่จะทำตามกฎระเบียบ กฎหมาย และหลักศาสนา เพราะเห็นความสำคัญและประโยชน์ของสิ่งเหล่านี้เพื่อส่วนรวม

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Postconventional Level) เป็นพัฒนาการในช่วงอายุ 16 - 25 ปี ระดับนี้มี 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 5 เจตนาที่จะทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าถูกต้องควรเพื่อส่วนรวม เป็นตัวของตัวเอง ละอายใจตัวเองเมื่อทำชั่ว ภูมิใจในตนเองเมื่อทำดี

ชั้นที่ 6 เจตนาที่จะยึดหลักอุดมคติสากลเป็นแนวทางปฏิบัติ มีหลักธรรมประจำใจตน

พัฒนาการทางจริยธรรมของเยาวชนจะเร็ว หรือช้า พัฒนาไปถึงขั้นสูงสุดหรือหยุดอยู่เพียงขั้นต่ำ หรือกลาง ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญสองประการ คือ สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคมซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นไปโดยธรรมชาติ แต่อย่างไรก็ตามในกรณีที่มีการหยุดชะงัก หรือ

พัฒนาการล่าช้ากว่าปกติ สามารถพัฒนาได้โดยใช้วิธีการฝึก แต่ต้องมีหลักการและวิธีการที่เหมาะสม (โกศล มีคุณ 2549: 11)

ได้มีการศึกษาวิจัยมาแล้ว พบว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีส่วนสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่พึงปรารถนาในสังคมอย่างหลากหลาย เช่น พฤติกรรมการประหยัดทรัพยากร (ชวนชัย เชื้อสาธุชน 2546) พฤติกรรมการประหยัดพลังงาน (ฐานันตร์ เปียศิริ 2545) และ พฤติกรรมการตั้งใจปฏิบัติกิจสูงส่ง (ฉกาจ ชำยโต และดวงเดือน พันธุมนาวิณ 2533: 96) จึงคาดว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจะเป็นตัวแปรสมทบให้นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนได้รับผลดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของตัวแปรจิตลักษณะกับความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลของการกระทำของตน พบว่าจิตลักษณะทั้ง 3 ประการตามที่ได้นำมาศึกษาต่างมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านดี ที่พึงปรารถนาทั้งสิ้น งานวิจัยครั้งนี้จึงคาดว่าผู้มีความพร้อมทางจิตสูง คือ มีคะแนนจิตลักษณะทั้ง 3 ด้าน หรือ 2 ด้านสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนแล้ว จะมีความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนมากกว่าผู้มีความพร้อมทางจิตต่ำกว่า

5. ลักษณะทางชีวสังคมกับความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

การวิจัยในครั้งนี้ สนใจที่จะนำลักษณะทางชีวสังคมของผู้รับการฝึกมาศึกษาด้วย ได้แก่ เพศ สถิติปัญญา และอาชีพของผู้ปกครอง

5.1 เพศ มนุษย์เมื่อเกิดมาจะมีลักษณะทางชีวภาพที่แตกต่างกัน คือ มีลักษณะที่บ่งบอกความเป็นเพศชาย หรือเพศหญิง ส่วนบทบาท หน้าที่ ความรู้สึกนึกคิดจะแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม ประเพณี และสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิงในการรับรู้หรือการแสดงพฤติกรรม ดังนี้

แลมม รอล์ฟ และกีชีล่า (Lamm, Rolf, and Gisela, 1976 อ้างถึงใน ปิยสุดา เนตยารักษ์ 2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเพศและชนชั้นที่มีผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นชนชั้นกลางกับชนชั้นต่ำที่เป็นเด็กหญิง และเด็กชายกลุ่มละ 100 คน ที่มีอายุระหว่าง 14-16 ปี โดยวัดลักษณะมุ่งอนาคตด้านความหวัง ความกลัวจากคำบอกเล่าของเด็ก การตัดสินใจเกี่ยวกับระยะเวลาในการมองอนาคต การมองโลกในแง่ดี และแง่ร้าย ผลการศึกษาพบว่า เด็กหญิงที่มาจากชนชั้นต่ำ มองโลกในแง่ดีกว่าเด็กหญิงที่มาจากชนชั้นกลาง และเด็กชาย

ที่มาจากชนชั้นต่ำได้แสดงความหวัง ความกลัวในด้านอาชีพมาก และจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคตมากกว่าเด็กหญิงที่มาจากชนชั้นต่ำ เช่นเดียวกับแสง ทวีคุณและคณะ (2546) ที่ได้ศึกษาผลของการพัฒนาจิต และทักษะต่อพฤติกรรมการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนของครู กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 429 คน จัดการฝึกจิตลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและความเชื่ออำนาจในตนพร้อมกับการฝึกทักษะการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนเป็นเวลา 32 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็น 4 รุ่น จัดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมจริยธรรมของครูที่มีเพศ และอายุราชการแตกต่างกัน พบว่า ครูที่เป็นเพศหญิงมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมจริยธรรมมากกว่าครูที่เป็นเพศชาย สอดคล้องกับข้อค้นพบของสกล เทียงแท้และสมิตตรา เจิมพันธ์ (2546) ซึ่งศึกษาผลการฝึกจิต - พฤติกรรมแบบบูรณาการต่อพฤติกรรมการขับชื้ออย่างปลอดภัยของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 334 คน พบว่า นักเรียนเพศหญิงมีลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตนสูงกว่านักเรียนเพศชาย และภารดี ศรีทอง (2543) ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการฝึกกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเพิ่มความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีการศึกษา 2542 ที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมกิจกรรมเชิงจิตวิทยา จำนวน 30 คน และกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมกิจกรรมเชิงจิตวิทยา จำนวน 30 คน ใช้เวลาฝึก 10 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ พบว่านักศึกษาที่ได้รับการฝึกกิจกรรมเชิงจิตวิทยาที่เป็นเพศหญิงมีความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน สูงกว่านักศึกษาชายที่ได้รับการฝึกกิจกรรมเชิงจิตวิทยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิจัยในครั้งนี้ จึงคาดว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกที่มีความแตกต่างระหว่างเพศ จะได้รับผลดีจากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุ และผลจากการกระทำของตนแตกต่างกัน

5.2 สถิติปัญหา สถิติปัญหา หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่ใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม แก้ปัญหาในการเรียนรู้ และคิดแบบนามธรรม เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้รับอิทธิพลมาจากพันธุกรรม ประสบการณ์ และ / หรือ สิ่งแวดล้อมที่ได้รับรู้ วิธีการวัดระดับสถิติปัญญามักจะใช้แบบวัด I.Q หรือระดับผลการเรียน มีงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับสถิติปัญญากับจิตลักษณะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฐานันดร เปียศิริ (2545) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียว พบว่า

นักเรียน ที่มีผลการเรียนสูงและเป็นนักเรียนต่างจังหวัด มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้า ในครอบครัวและพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวมมากกว่านักเรียนที่ไม่เข้าฝักอบรม เช่นเดียวกับรุจิเรศ พิษิตานนท์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมฉลาดเลือก กินของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนสูงมีพฤติกรรมฉลาดเลือกกิน มากกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ และพบผลเด่นชัดในกลุ่มนักเรียนในเขตเมืองและกลุ่ม นักเรียนฐานะครอบครัวสูง สอดคล้องกับชนม์วิภา วรกวิน และลินดา สุวรรณดี (2547) ที่ได้ศึกษา ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการเป็น โรคเอดส์ของนักศึกษาชายใน สถาบันอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาชายจากสถาบันราชภัฏในจังหวัดเชียงใหม่ อุดรธานี กรุงเทพมหานคร สงขลา และจันทบุรี จำนวน 1,939 คน ใช้รูปแบบการวิจัยแบบปฏิสัมพันธ์นิยม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อ โรคเอดส์มาก เป็นนักศึกษาที่มีระดับ เศรษฐกิจของครอบครัวสูง นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำ และมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมทางเพศที่ เสี่ยงต่อ โรคเอดส์ด้านตัวบุคคลและวิธีการน้อย ผลเช่นนี้พบในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

จากการวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า ระดับสติปัญญา มีความสัมพันธ์กับจิตลักษณะซึ่ง ส่งผลต่อพฤติกรรมที่พึงปรารถนา เช่นพฤติกรรมประหยัดพลังงานไฟฟ้า พฤติกรรมฉลาดเลือกกิน และพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อโรคเอดส์ งานวิจัยครั้งจึงคาดว่าวัยรุ่นที่มีสติปัญญาแตกต่างกัน จะได้รับประโยชน์จากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุ และผลการกระทำของตนแตกต่างกันด้วย

5.3 อาชีพของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง กิจกรรมหลักของผู้ปกครอง ที่นำมาซึ่งรายได้ในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ในงานวิจัยครั้งนี้ระบุอาชีพไว้ 6 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ 1) เกษตรกรรม 2) รับจ้าง 3) ค้าขาย – ธุรกิจ 4) รัฐวิสาหกิจ 5) รับราชการ และ 6) อาชีพ อื่นๆ และคาดว่า อาชีพของผู้ปกครองน่าจะมีความสัมพันธ์กับความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและ ผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่น เนื่องจากอาชีพของผู้ปกครองสามารถบ่งบอกถึงฐานะ ทางเศรษฐกิจ และสถานภาพทางสังคมของครอบครัวได้ ซึ่งมีงานวิจัยหลายเรื่อง พบว่าฐานะทาง เศรษฐกิจของครอบครัว และ / หรือรายได้ของครอบครัว การศึกษาของบิดามารดา มีส่วนสัมพันธ์ กับพฤติกรรมของเด็กที่อยู่ในปกครอง เช่น การศึกษาของรุจิเรศ พิษิตานนท์ (2546) และชนม์วิภา วรกวิน และลินดา สุวรรณดี (2547)

ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงได้นำลักษณะทางชีวสังคม คือ เพศ สติปัญญา และอาชีพของผู้ปกครองมาเป็ตัวแปรสหพบในการศึกษาจิตลักษณะความเชื่อในการควบคุม สาเหตุและผลจากการกระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่น โดยคาดว่าลักษณะทางชีวสังคมจะเป็น ตัวแปรสหพบให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกได้รับผลดียิ่งขึ้นได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “ ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ” เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบ Randomized Control Group Posttest Only Design ที่เน้นการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นเพื่อศึกษาผลของการฝึกที่มีต่อการพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ในขณะเดียวกันได้นำจิตลักษณะเข้ามาศึกษาด้วย การดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 13 – 15 ปี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

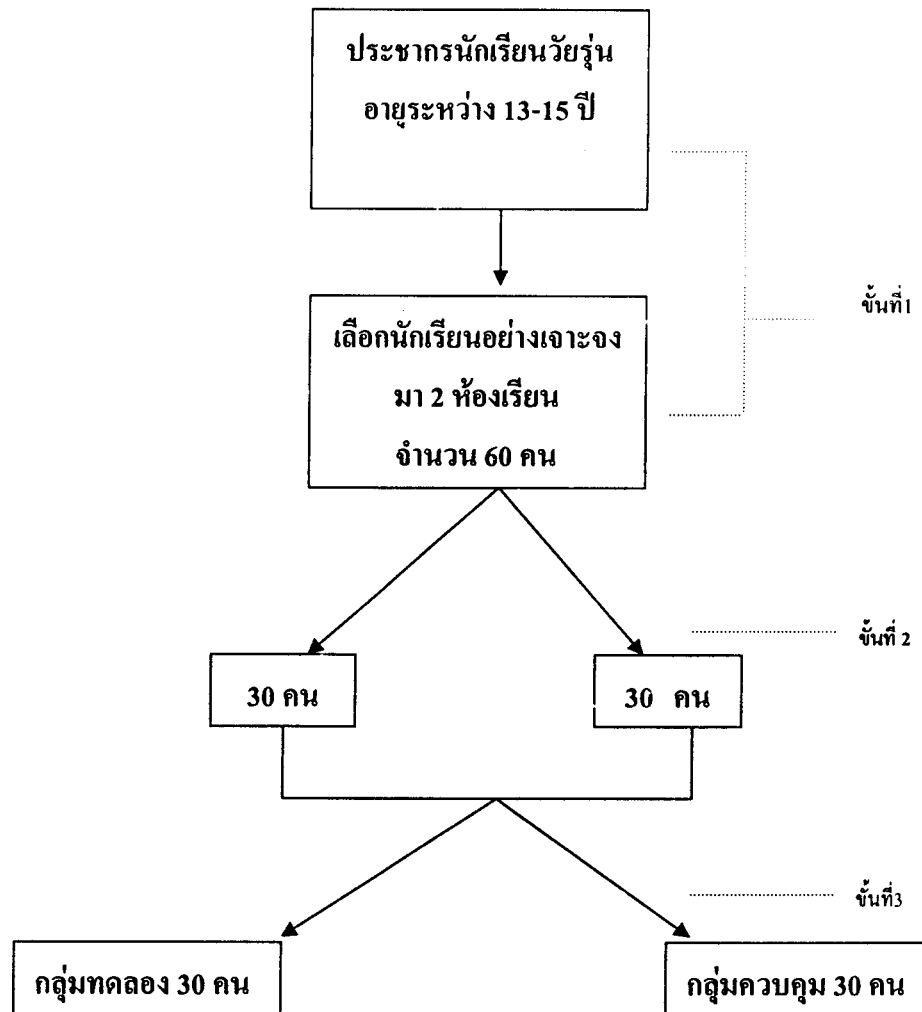
กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุ ระหว่าง 13 – 15 ปี ของโรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน ซึ่งมีขั้นตอนในการเลือกและจัดกลุ่มเพื่อการทดลองดังนี้

1.2.1 เลือกแบบเจาะจง เลือกนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างเจาะจงมา 2 ห้องเรียน จำนวน 60 คน ห้องเรียนที่เลือกได้พิจารณาแล้วว่ามีนักเรียนหลากหลายมีลักษณะที่เป็นตัวแทนของนักเรียนวัยรุ่น อายุระหว่าง 13 –15 ปี

1.2.2 สุ่มนักเรียนเข้าสู่กลุ่ม สุ่มนักเรียนแต่ละคนเข้ากลุ่มวิจัย 2 กลุ่ม (Random Assignment) กลุ่มละ 30 คน

1.2.3 สุ่มกลุ่มเพื่อจัดเป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม จับสลากให้เป็น กลุ่มทดลอง หนึ่งกลุ่ม กลุ่มควบคุมหนึ่งกลุ่ม

ผลการจัดกลุ่มตัวอย่างเป็นดัง ภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการกำหนดกลุ่มวิจัย

2. ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการของตัวแปร

ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปร และนิยามปฏิบัติการของตัวแปร ดังนี้

2.1 ประเภทและลักษณะของตัวแปร

2.1.1 ตัวแปรอิสระ มี 2 กลุ่ม คือ

- 1) ตัวแปรอิสระจัดกระทำ ได้แก่ การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่น

2) ตัวแปรอิสระสมทบ มี 2 กลุ่ม คือตัวแปรจิตลักษณะเดิมของบุคคล ได้แก่ (1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (2) ลักษณะมุ่งอนาคต –ควบคุมตน (3) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และ ตัวแปรลักษณะทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ สถิติปัญญา และอาชีพของผู้ปกครอง

2.1.2 *ตัวแปรตาม* ของการวิจัยครั้งนี้ คือ ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและ ผลจากการกระทำของตน

2.2 นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

2.2.1 *กลุ่มตัวแปรอิสระ*

1) การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุ และผลจากการกระทำของตน หมายถึง การฝึกหรือไม่ฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนว จำนวน 10 กิจกรรมซึ่งมุ่งเน้น การพัฒนาองค์ประกอบที่สำคัญ คือ (1) ความเชื่อว่าถ้าต้องการผลที่ดี ตนสามารถทำให้เกิดผลดีนั้น ได้ด้วยตนเอง (2) ความเชื่อว่าถ้าไม่ต้องการให้เกิดผลเสีย ตนสามารถป้องกันไม่ให้เกิดผลเสียนั้น ได้ด้วยตนเอง (3) การควบคุมปริมาณของผลตอบแทนที่จะได้รับจากการกระทำของตนเอง (ทำมาก - ได้มาก ทำน้อย - ได้น้อย) และ (4) การควบคุมคุณภาพของผลตอบแทนที่ตนจะได้รับ จากการกระทำของตน (ทำดี - ได้ดี ทำชั่ว - ได้ชั่ว) แต่ละกิจกรรมมีขั้นตอนในการดำเนินการ 3 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม เป็นขั้นที่ครูเกริ่นนำหรือเร้าความสนใจให้นักเรียนเกิดความสนใจ และต้องการที่จะร่วมทำกิจกรรม ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม (ขั้นกิจกรรมหลัก) เป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนเล่นเกม แสดงบทบาทสมมุติ ทำงาน ทำกิจกรรมสถานการณ์จำลอง ฟัง อ่าน เล่า หรือ แบ่งปันประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญ หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ หรือจุดหมายของกิจกรรม ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปกิจกรรมเป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนสรุปสาระการเรียนรู้ หรือข้อคิดที่ได้จากการอภิปราย สะท้อนกลับการรับรู้ซึ่งอาจศึกษาทฤษฎี และแนวคิดเพิ่มเติมต่อไปอีก เพื่อความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิต และให้นักเรียนทดลองประยุกต์ใช้สาระการเรียนรู้สู่ชีวิต ไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมุ่งมั่น เพียรพยายาม กระทำสิ่งหนึ่ง สิ่งใดหรือหลายสิ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยทำงานอย่างมานะ บากบั่น ฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เกิดผลดีตามต้องการ ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของบุญรับ สักคัมณี (2532) ซึ่งประกอบด้วยข้อความจำนวน 15 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรประเมินค่า 6 ระดับจาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงจากแบบวัดนี้ เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำ

3) ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน มุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคิด คาดการณ์ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งไกลและใกล้ เห็นผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นยอมรับว่าผลร้ายที่เกิดขึ้นกับคนอื่นแล้วก็อาจจะเกิดขึ้นกับตนได้ในอนาคต ถ้าสาเหตุนั้นได้เกิดมาแล้ว ควบคุมตน หมายถึง การจัดระบบระเบียบพฤติกรรมตนเองและทำต่อเนื่องจนเกิดผลตามต้องการเพื่อผลตอบแทนที่ดีกว่าในอนาคต ให้สามารถอดได้ รอได้ ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดของบุญรับ ศักดิ์มณี (2532) ซึ่งพรทิพา สิงหบาล (2548) เลือกรมาใช้ 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูง เป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตนสูงกว่าผู้ได้คะแนนรวมต่ำ

4) การใช้ เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาที่เกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจที่จะทำ หรือไม่ทำพฤติกรรมหนึ่งในสถานการณ์ที่ผลประโยชน์ขัดแย้งกัน โดยการกระทำนั้นจะเกิดประโยชน์กับบางฝ่ายและเกิดโทษต่อฝ่ายอื่น ๆ เหตุผลเชิงจริยธรรมมี 3 ระดับ ๆ ละ 2 ชั้น คือ ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์ (เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่ำ) มี 2 ชั้น คือ 1) ใช้หลักหลบหลีกการถูกลงโทษ และ 2) ใช้หลักการแสวงหารางวัล ระดับที่ 2 ระดับตามเกณฑ์ (เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง) มี 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 3) ใช้หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ และชั้นที่ 4) ใช้หลักการทำหน้าที่ทางสังคม ระดับที่ 3 ระดับเหนือเกณฑ์ (เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูง) มี 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 5) ใช้หลักการทำตามคำมั่นสัญญา และชั้นที่ 6) ใช้หลักการยึดอุดมคติสากล ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของสุพิน อริยะเครือ (2550) ซึ่งประกอบด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนตัดสินใจเลือกกระทำ จำนวน 7 เรื่อง แต่ละเรื่องจะมีคำตอบให้เลือก ซึ่งมีคะแนนไม่เท่ากันตามระดับชั้นของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีทั้งสิ้น 6 ชั้น ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูง แสดงว่าเป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำ แสดงว่าเป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

2.2.2 ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามในการวิจัยนี้ คือ ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลมีความเชื่อว่า ถ้าต้องการผลที่ดี ตนสามารถทำให้เกิดผลดีนั้นได้ด้วยตนเอง ถ้าไม่ต้องการผลเสีย ตนสามารถป้องกันมิให้เกิดผลเสียนั้นได้ด้วยตนเอง ตนสามารถควบคุมปริมาณและคุณภาพของผลตอบแทนที่จะได้รับจากการกระทำของตนได้ วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ลักษณะแบบวัดเป็นแบบมาตรประเมินค่า ประกอบด้วยข้อความ 20 ข้อความ แต่ละข้อความมีมาตรวัด 6 ระดับ จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูง แสดงว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่อว่าตนสามารถควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนได้ สูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำ

2.2.3 ตัวแปรลักษณะทางชีวสังคม

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาลักษณะทางชีวสังคมของนักเรียนดังนี้

- 1) เพศ แบ่งเป็น เพศชาย หญิง
- 2) สถิติปัญญา หมายถึงระดับความสามารถทางสมองของแต่ละบุคคล ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ผลการเรียนเฉลี่ยตลอดปีที่ผ่านมาของนักเรียน
- 3) อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง กิจกรรมหลักที่นำมาซึ่งรายได้ของบิดา หรือมารดา หรือบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประเภทของเครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบวัด และชุดกิจกรรม ดังนี้

3.1.1 แบบวัดตัวแปร จำนวน 4 แบบวัด ได้แก่

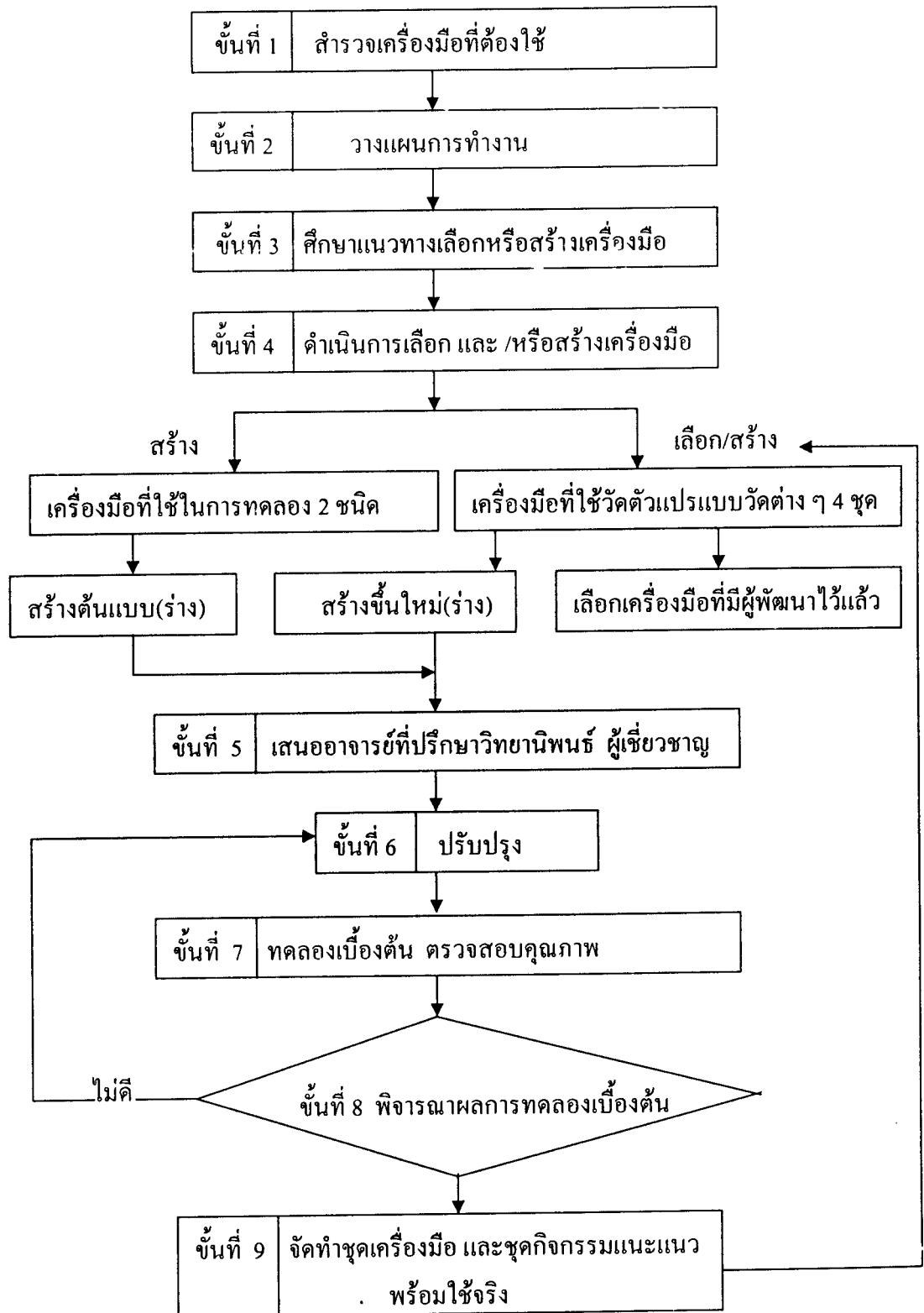
- 1) แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 2) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน
- 3) แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
- 4) แบบวัดความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

3.1.2 กิจกรรมแนะแนว มี จำนวน 2 ประเภท ดังนี้

- 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน (กลุ่มทดลอง) จำนวน 10 กิจกรรม
- 2) กิจกรรมแนะแนว (กลุ่มควบคุม) เป็นกิจกรรมแนะแนวอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม จำนวน 10 กิจกรรม

3.2 การได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัยและลักษณะเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นเครื่องมือที่มีผู้อื่นสร้าง และหาคุณภาพไว้แล้วซึ่งได้แก่ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน และแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กลุ่มที่ 2 เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่ ได้แก่ แบบวัดความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน และชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อฝึกพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ทั้งเครื่องมือที่มีผู้อื่นสร้างและหาคุณภาพไว้แล้ว และเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนโดยรวมคล้ายคลึงกัน ดังภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 แสดงขั้นตอนการได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนการได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัยจากภาพที่ 3.2 อธิบายการดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 สํารวจเครื่องมือที่ต้องใช้ จากรูปแบบการทดลอง แบบการวิจัย และตามที่กำหนดไว้ในเค้าโครงการวิจัย เครื่องมือที่เป็นแบบวัด มี 2 ประเภท คือ เป็นแบบวัดที่ใช้สำหรับวัดผลการทดลอง 1 ชุด และแบบวัดที่ใช้วัดจิตลักษณะเดิม (ตัวแปรอิสระสมทบ) 3 ชุด

ขั้นที่ 2 วางแผนการทำงาน ผู้วิจัยได้วางแผน กำหนดขั้นตอนการสร้างและเลือกเครื่องมือ ซึ่งขั้นตอนหลักมี 7 ขั้น คือ (1) ศึกษาแนวทางเลือกหรือสร้างเครื่องมือ (2) ดำเนินการสร้างหรือเลือกเครื่องมือ (ฉบับร่าง) (3) ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (4) พิจารณาเครื่องมือ (5) ปรับปรุง ทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพ (6) พิจารณาผลการทดลองใช้ และ (7) จัดทำเครื่องมือและชุดกิจกรรมแนะแนวพร้อมใช้จริง

ขั้นที่ 3 ศึกษาแนวทางเลือกหรือสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสวงหารูปแบบและแนวทางสร้างเครื่องมือ จากนั้นนำประสบการณ์ และแนวคิดต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เลือก หรือสร้างเครื่องมือใหม่เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งเครื่องมือที่มีคุณภาพ

ขั้นที่ 4 ดำเนินการเลือก หรือสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการใน 2 ประการใหญ่ ๆ คือ ประการที่หนึ่ง เลือกเครื่องมือที่เป็นแบบวัดจิตลักษณะที่ผู้อื่นได้สร้างและหาคุณภาพไว้แล้ว โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาความสอดคล้องกับหัวข้อวิจัย เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีทั้งสิ้น 3 แบบวัด คือ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน และแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม อีกส่วนหนึ่งคือตัวแปรที่ยังไม่มีเครื่องมือใดที่เหมาะสมจึงดำเนินการสร้างขึ้นใหม่ โดยกำหนดนิยามปฏิบัติการและวิเคราะห์พฤติกรรมย่อยตามนิยามปฏิบัติการ สร้างผังตัวแปร โดยพิจารณาว่าในแต่ละองค์ประกอบนั้นมีพฤติกรรมใดบ้างที่ต้องการวัดด้วยข้อคำถามที่ข้อ เป็นข้อบวกที่ข้อ ข้อลบที่ข้อ แล้วเขียนข้อคำถาม ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถาม สร้างแบบวัดฉบับร่าง ตามแนวคิดทฤษฎี และคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประการที่สอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวซึ่งมุ่งเน้นสำหรับฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่น โดยนำผลการวิเคราะห์พฤติกรรมย่อยตามนิยามปฏิบัติการของตัวแปรมาสร้างกิจกรรม จำนวน 10 กิจกรรม ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของพฤติกรรมและเหมาะสมกับวัยของนักเรียนผู้รับการฝึก

ขั้นที่ 5 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยนำแบบวัดและชุดกิจกรรมฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาด้านรูปแบบ การใช้ภาษาในการเขียน

ข้อคำถาม ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นใหม่ให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาดังนี้ 1) ที่เป็นแบบวัดพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง ความเหมาะสมด้านภาษา ลักษณะของข้อคำถาม และแบบวัดทั้งฉบับ 2) ที่เป็นชุดกิจกรรม แนะนำพิจารณาความตรงด้านเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรม ขั้นตอน และวิธีการ

ขั้นที่ 6 ปรับปรุง ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ไปดำเนินการปรับปรุงแบบวัดและชุดกิจกรรม ขณะเดียวกันจัดเตรียมแบบวัดที่เลือกจากที่มีผู้สร้างไว้แล้วเพื่อนำไปทดลองใช้เบื้องต้นและตรวจสอบคุณภาพ

ขั้นที่ 7 ทดลองเบื้องต้นและตรวจสอบคุณภาพ นำแบบวัดที่สร้างใหม่ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาสาร แต่ไม่ใช่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 55 คน จากนั้นนำผลการตอบแบบวัดมาวิเคราะห์ และ ประเมิน ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด โดยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับทั้งฉบับ (item – total correlation) สำหรับการตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

ขั้นที่ 8 พิจารณาผลการทดลองเบื้องต้น จากการประเมินวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดจะเลือกข้อที่มีคุณภาพรายข้อและทั้งฉบับอยู่ในเกณฑ์ดี ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ หรือ ค่า r อยู่ระหว่าง .15 ถึง .61 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง .79 ถึง .81 ในส่วนของชุดกิจกรรมแนะนำ(ชุดฝึก) เลือกไว้ 10 กิจกรรม ได้นำกิจกรรมไปทดลองเบื้องต้นทั้ง 10 กิจกรรม แล้วนำข้อบกพร่องไปปรับปรุงเพื่อการใช้งานจริง

ส่วนกิจกรรมกลุ่มควบคุม มี 10 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมแนะนำที่เน้น เรื่องการสร้างสัมพันธภาพ การให้ข้อมูลด้านอาชีพ และความรู้ทั่วไปที่สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 9 จัดทำชุดเครื่องมือและชุดกิจกรรมแนะนำพร้อมใช้จริง เมื่อพัฒนาแบบวัดและชุดกิจกรรมแนะนำเพื่อใช้ฝึกที่ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพจนเป็นที่พอใจแล้ว ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือทั้งหมดมาจัดพิมพ์เป็นฉบับจริงพร้อมใช้ ดังนี้ 1) ชุดรวมแบบวัดจิตลักษณะเดิม 3 แบบวัด และแบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคม จำนวน 1 ชุด 2) แบบวัดตัวแปรอิสระ 1 ชุด 3) ชุดกิจกรรมแนะนำ (กลุ่มทดลอง) จำนวน 1 ชุด และ 4) กิจกรรมแนะนำ (กลุ่มควบคุม) จำนวน 10 กิจกรรม เพื่อใช้ในการทดลองต่อไป

3.2.1 เครื่องมือที่มีผู้อื่นได้สร้างและหาคุณภาพไว้แล้ว ผู้วิจัยได้เลือกที่เหมาะสมกับงานวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1) แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดนี้ผู้วิจัยได้นำแบบวัดที่สร้างโดย

บุญรับ ศักดิ์มณี (2532) มาใช้ ลักษณะของแบบวัดประกอบด้วย ข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับ ความคิดที่มีต่อการทำงาน และการเรียนของนักเรียน เป็นมาตรประเมินค่า รวม 6 อันดับ จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" มีทั้งหมด 15 ข้อคำถาม เลือกมาใช้เพียง 13 ข้อ ข้อคำถามของแบบวัดดังกล่าวมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับทั้งฉบับ (r) ตั้งแต่ .30 ถึง .66 มีค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) เท่ากับ .83 ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงแสดงว่ามี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำ แสดงว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ แบบวัดชนิดนี้ใช้ชื่อว่า "แบบสอบถามความคิดและการทำงาน " ตัวอย่างข้อคำถาม มีดังนี้

ตัวอย่าง แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แบบสอบถามความคิดและการทำงาน

คำชี้แจง ขอให้พิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงตรง.....ของระดับที่สอดคล้องกับความจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงระดับเดียว

1. เพื่อน ๆ ลงความเห็นว่าคุณเข้าเป็นคนขยัน

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. คุณเข้าคิดว่าควรเตรียมตัวอย่างเต็มที่เพื่อที่จะเรียนเรื่องสำคัญ ๆ นั้นเป็นสิ่งจำเป็น

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน แบบวัดนี้ผู้วิจัยได้นำแบบวัดที่สร้างโดยบุญรับ ศักดิ์มณี (2532) ซึ่งพรทิพา สิงหบาล (2548) เลือกมาใช้ 10 ข้อ ลักษณะของแบบวัดประกอบด้วยข้อความที่ถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคต แต่ละข้อเป็นมาตรประเมินค่า 6 อันดับ จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ข้อคำถามของแบบวัดดังกล่าวมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับทั้งฉบับ (r) ตั้งแต่ .20 ถึง .70 มีค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .71 ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูง แสดงว่ามีลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตนสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำ แสดงว่ามีลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตนต่ำ แบบวัดนี้ในชุดที่ให้นักเรียนตอบใช้ชื่อว่า "แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจุบัน - อนาคต "

ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น

ตัวอย่างแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจุบัน – อนาคต

คำแนะนำในการตอบ ขอให้พิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงตรง.....ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงระดับเดียว

1. ข้าพเจ้าคิดว่าการกระทำความดีโดยขาดผู้รู้เห็น เป็นการกระทำที่สูญเปล่า

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. การวางแผนล่วงหน้าเป็นการกระทำที่ไร้ประโยชน์ เพราะสิ่งต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดที่สร้างโดย สุพิน อริยะเครือ (2550) มาใช้ ลักษณะของแบบวัดเป็นสถานการณ์ให้เลือกตัดสินใจ จำนวน 7 สถานการณ์ เลือกมาใช้เพียง 5 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์มี 6 ตัวเลือก จาก ข้อ "ก" - "ฉ" ซึ่งมีระดับคะแนนแตกต่างกันตามขั้นของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ขั้นที่ 1 - ขั้นที่ 6 คุณภาพของแบบวัดดังกล่าวมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับทั้งฉบับ (r) ตั้งแต่ .15 ถึง .39 มีค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .52 ผู้ที่ได้คะแนนรวมมาก แสดงว่ามีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนรวมน้อยแสดงว่ามีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ แบบวัดนี้ในชุดที่ให้นักเรียนตอบใช้ชื่อว่า "แบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหา" ตัวอย่างสถานการณ์ เช่น

ตัวอย่างแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

แบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหา

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามการตัดสินใจและใช้เหตุผลฉบับนี้ประกอบด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ จำนวน 7 สถานการณ์ ขอให้นักเรียนอ่านแต่ละสถานการณ์อย่างตั้งใจ โดยสมมติว่าตนเองอยู่ในสถานการณ์แต่ละเรื่อง และได้ตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ลงไปตามสถานการณ์นั้น ขอให้นักเรียนคิดโดยตนเองก่อนว่า นักเรียนตัดสินใจเช่นนั้นเพราะเหตุใด เมื่อคิดเหตุผลได้แล้ว จึงอ่านเหตุผลของเรื่องที่มีอยู่ 6 เหตุผล แล้วพิจารณาว่าเหตุผลที่นักเรียนคิดนั้นตรงหรือใกล้เคียงกับเหตุผลข้อใดมากที่สุด ให้นักเรียนเลือกเหตุผลนั้น โดยกาเครื่องหมาย (✓) บนข้อ ก หรือ ข หรือ .....ฉ ของคำตอบที่เลือก

การตอบของนักเรียนจะไม่มีผลเสียใด ๆ ต่อนักเรียนทั้งสิ้น ขอให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

เรื่องที่ 1 ปวดท้อง

ที่กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายในอำเภอมีการจัดการแข่งขัน และมีการระแวงร้องเพลงด้วย วิชุดาตั้งใจจะไปประกวดร้องเพลงเพื่อชิงรางวัล และเธอได้ฝึกซ้อมมาอย่างดีแล้ว เมื่อใกล้เวลาทำการแข่งขัน เงินจิวาซึ่งเป็นนักเรียนที่เข้าประกวดคนหนึ่งเกิดปวดท้องอย่างรุนแรง แต่ไม่มีใครช่วย เพราะเธอมาคนเดียว เงินจิวามองวิชุดาด้วยสายตาวิงวอน ถ้านักเรียนเป็นวิชุดาจะช่วยพาเงินจิวาไปส่งโรงพยาบาล เพราะ

- ก. ผู้ที่อยู่ในภาวะเดือดร้อนเช่นนั้น คงต้องการความช่วยเหลือมาก
- ข. ข้าพเจ้าอาจได้เพื่อนใหม่ ที่จะทำดีต่อข้าพเจ้าภายหลัง
- ค. มีความสบายใจถ้ามีผู้เจ็บป่วยต่อหน้าแล้วไม่ได้ให้ความช่วยเหลือ
- ง. ถ้าปวดท้องมาก ๆ เธออาจทำร้ายข้าพเจ้าได้
- จ. เรื่องของการช่วยเหลือชีวิตมีความสำคัญกว่ากิจกรรมอื่น ๆ
- ฉ. หน้าทีของพลเมืองดี เห็นใครเดือนร้อนต้องช่วยเหลือ

3.2.2 เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องขึ้นมา 2 ลักษณะ คือ

- 1) เครื่องมือที่เป็นแบบวัด จำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบวัดตัวแปรตาม และแบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคม
- 2) เครื่องมือที่เป็นกิจกรรมแนะแนว มี 2 ประเภท คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวที่เป็นชุดฝึก(กลุ่มทดลอง) และกิจกรรมแนะแนวกลุ่มควบคุม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) แบบวัดตัวแปรตาม คือแบบวัดความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ แต่ละข้อเป็นมาตราประเมินค่า รวม 6 อันดับ จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" มีทั้งข้อคำถามที่เป็นความทางบวกและข้อคำถามที่เป็นข้อความทางลบ สำหรับข้อความทางบวก ผู้ที่ตอบว่า "จริงที่สุด" จะได้ 6 คะแนน ไล่ลงไป จนถึง "ไม่จริงเลย" ได้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบ ผู้ที่ตอบว่า "จริงที่สุด" จะได้ 1 คะแนน ไล่ขึ้นไป จนถึง "ไม่จริงเลย" ได้ 6 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก แสดงว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้น้อย แสดงว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนต่ำ แบบวัดนี้มี ค่าคุณภาพของแบบวัดรายข้อกับทั้งฉบับ (r) อยู่ระหว่าง .14 - .61 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธี สัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .81 แบบวัดนี้ในชุดที่ให้นักเรียนตอบใช้ชื่อว่า "แบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของตน" ตัวอย่างข้อคำถาม มีดังนี้

ตัวอย่างแบบวัดความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของตน

นักเรียนผู้ตอบชื่อ - สกุล.....ชั้น.....

คำแนะนำในการตอบ

ขอให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างตั้งใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้น ๆ เป็นจริงสำหรับนักเรียนมากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงตรง.....เหนือระดับ "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" เพียงระดับเดียว ข้อความมีทั้งหมด 20 ข้อ ให้นักเรียนตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันเชื่อว่าฉันก็เป็นนักกีฬาที่เก่งได้ถ้าฉันขยันฝึกซ้อม

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2. คนอื่นจะชอบฉันหรือไม่ขึ้นอยู่กับการกระทำของตนเอง

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2) แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำลักษณะทางชีวสังคมของนักเรียนมาศึกษาด้วย จึงสร้างแบบสอบถามขึ้นประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ สติปัญญา (ผลการเรียนเฉลี่ย) อาชีพของผู้ปกครอง ดังตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป		
คำแนะนำในการตอบ ให้นักเรียนเขียนข้อความลงตรง ..... ที่เว้นไว้ หรือขีดเครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง ☐ ซึ่ง ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน		
1. ชื่อ - สกุล		
2. กำลังเรียนอยู่ชั้น	☐ ม.1	☐ ม.2 ☐ ม.3
3. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง
4. ผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาที่ผ่านมา.....		
5. อาชีพของผู้ปกครอง		
☐ เกษตรกรรม	☐ รับจ้าง	☐ ค้าขาย - ธุรกิจ
☐ รัฐวิสาหกิจ	☐ รับราชการ	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

สรุป แบบวัดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งสิ้น 4 แบบวัด มีคุณภาพของแบบวัด ตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงคุณภาพของแบบวัดในการวิจัย

ที่	ชื่อแบบวัด	จำนวน ข้อ	คุณภาพ	
			รายข้อ (r)	ทั้งหมด (α)
1.	แบบสอบถามความคิดและการทำงาน	13	$.30 \leq r \leq .66$	.83
2.	แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจุบัน-อนาคต	10	$.20 \leq r \leq .70$	.71
3.	แบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบ สถานการณ์ที่เป็นปัญหา	5 เรื่อง	$.15 \leq r \leq .39$	.52
4.	แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ การกระทำของตน	20	$.14 \leq r \leq .61$	.81

3) ชุดกิจกรรมแนะแนว(ชุดฝึก) คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ได้แสดงไว้ในภาพ 3.1 แล้ว ในส่วนโครงสร้างและรายละเอียดของชุดกิจกรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ (1) เชื่อว่าถ้าต้องการผลที่ดี ตนสามารถทำให้เกิดผลดีได้ด้วยตนเอง (2) เชื่อว่าถ้าไม่ต้องการผลเสีย ตนสามารถป้องกันมิให้เกิดผลเสียได้ด้วยตนเอง (3) เชื่อว่าตนสามารถควบคุมปริมาณของผลตอบแทนที่จะได้รับจากการกระทำของตนได้ และ (4) เชื่อว่าตนสามารถควบคุมคุณภาพของผลตอบแทนที่จะได้รับจากการกระทำของตนได้ แต่ละองค์ประกอบผู้วิจัยนำมาสร้างกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมตามที่ต้องการดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงผังการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว (ชุดฝึก)

องค์ประกอบ	ชื่อกิจกรรม	เทคนิคที่ใช้
ปฐมนิเทศ	1."รวมใจเป็นหนึ่งเดียว"	กิจกรรมกลุ่ม
1.เชื่อว่าถ้าต้องการผลที่ดี ตนสามารถทำให้เกิดผลดีได้ด้วยตนเอง	2 "ฉันลิขิต...ชีวิตตนเอง"	กิจกรรมกลุ่ม
	3. "ชีวิตนี้...ยังมีหวัง"	บทบาทสมมุติ กิจกรรมกลุ่ม
2. เชื่อว่าถ้าไม่ต้องการผลเสีย ตนสามารถป้องกันมิให้เกิดผลเสียได้ด้วยตนเอง	4. "ป้องกันตนให้พ้นภัย"	กิจกรรมกลุ่ม กรณีศึกษา
	5. "ใครกำหนด"	กิจกรรมกลุ่ม บทบาทสมมุติ
3. เชื่อว่าตนสามารถควบคุมปริมาณของผลตอบแทนที่จะได้รับจากการกระทำของตนได้	6. "ด้วยใจมุ่งมั่น"	กิจกรรมกลุ่ม "พับนก"
	7. "ฉันทำได้"	กิจกรรมกลุ่ม เกม
4. เชื่อว่าตนสามารถควบคุมคุณภาพของผลตอบแทนที่จะได้รับจากการกระทำของตนได้	8."ดีหรือชั่ว อยู่ที่ตัวฉัน"	บทบาทสมมุติ กิจกรรมกลุ่ม
	9. "กฎแห่งกรรม"	แสดงละคร กิจกรรมกลุ่ม
ปัจฉิมนิเทศ	10. "สรุปสาระสู่ชีวิต"	กิจกรรมกลุ่ม

ในแต่ละกิจกรรมมีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นนำ (2) ขั้นดำเนินกิจกรรม (กิจกรรมหลัก) และ (3) ขั้นสรุป โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมเป็นวงจรการเรียนรู้ ("ERGA") คือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (E) สะท้อนกลับการเรียนรู้ (R) สรุปสาระสู่ชีวิต (G) และคิดและนำไปปฏิบัติ (A) ลักษณะกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันตั้งแต่กิจกรรมที่ 1 ถึง กิจกรรมที่ 10 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของคน

กิจกรรมที่ 2

ชื่อ กิจกรรม "ฉันลึกลับ... ชีวิตตนเอง" เวลา 60 นาที

ระดับ /วัยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 อายุ 13 - 15 ปี ขนาดของกลุ่มประมาณ 30 คน

แนวคิด

ความเชื่อเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล เมื่อบุคคลมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็จะแสดงพฤติกรรมตามความเชื่อนั้น ๆ ฉะนั้นหากบุคคลใดเชื่อว่าถ้าตนต้องการผลที่ดี ตนสามารถทำให้เกิดผลดีนั้นได้ด้วยตนเอง บุคคลนั้นจะมีความมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จและเกิดผลดีแก่ตนเองโดยไม่หวังพึ่งโชคชะตา หรือให้ผู้อื่นช่วย

วัตถุประสงค์

นักเรียนสามารถสรุปได้ว่าถ้าต้องการผลที่ดี ตนสามารถทำให้เกิดผลดีนั้นได้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ขั้นนำ (10 นาที)

ครูนำภาพของบุคคลที่แต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับเวลา สถานที่ และบุคคล และ ภาพของบุคคลที่แต่งกายไม่สุภาพ ไม่เหมาะสมกับเวลา สถานที่และบุคคล มาให้นักเรียนดู และถามนักเรียนว่าเมื่อดูภาพที่ 1 รู้สึกอย่างไร ดูภาพที่ 2 รู้สึกอย่างไร ชอบภาพไหน เพราะอะไร และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าเราสามารถทำให้ผู้อื่นมีความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีกับเราได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

2. ขั้นกิจกรรมหลัก (40 นาที)

- 1) ครูชี้แจงขั้นตอนในการทำกิจกรรมให้นักเรียนทราบ
- 2) สุ่มนักเรียนออกมา 3 คน ให้แสดงบทบาทสมมติเป็น A, B และ C ตามที่กำหนดให้
- 3) หลังจากแสดงบทบาทสมมติเสร็จ ถาม B และ C ว่ารู้สึกอย่างไรกับ A และถามผู้ชมว่า

เพราะเหตุใด B จึงชอบ A และเพราะเหตุใด C จึงไม่ชอบ A

4) ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่มย่อย แจกใบงาน กลุ่มละ 1 แผ่นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นตามใบงาน และส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้น

5) ครูแจกกระดาษเปล่าแผ่นเล็กให้นักเรียนเขียนระบุว่า นักเรียนเคยได้รับการยกย่องในเรื่องใดบ้าง นักเรียนทำอย่างไรถึงได้รับการยกย่อง

6) ครูขออาสาสมัครออกมาเล่าให้เพื่อนฟังหน้าชั้น 3-4 คน และชมเชยนักเรียนที่ออกมานำเสนอ ครูถามนักเรียนในชั้นว่าผลดีที่อาสาสมัครได้รับเกิดจากการกระทำของใครเป็นสิ่งสำคัญ ให้นักเรียนส่งผลงานทุกคน

3.ขั้นสรุป (10 นาที)

ครูร่วมกับนักเรียนสรุป โดยใช้คำถามต่อไปนี้

1) จากการร่วมกิจกรรม พบว่าการที่เพื่อนจะชอบเราหรือไม่ชอบเรา หรือการที่เราได้รับการยกย่องนั้น ขึ้นอยู่กับใคร หรือ ถ้าต้องการให้เกิดผลดี ใครเป็นผู้ทำให้เกิดผลดีนั้น

2) นักเรียนคิดเชื่อมโยงสู่องค์ประกอบที่ 1 ตามแผนภูมิ " ถ้าต้องการผลที่ดี คุณสามารถทำให้เกิดผลดีนั้นได้ด้วยตนเอง"

3) นักเรียนสามารถนำข้อคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

สื่อ/อุปกรณ์

- 1) รูปภาพ จำนวน 2 ภาพ (ภาพที่ 1 เป็นภาพในแง่บวก ภาพที่ 2 เป็นภาพในแง่ลบ)
- 2) สถานการณ์บทบาทสมมติ "ฉันลิขิต...ชีวิตตนเอง"
- 3) ใบงาน จำนวน 5 แผ่น
- 4) กระดาษเปล่าแผ่นเล็ก จำนวน 30 แผ่น

การประเมินผล

- 1) ประเมินจากการสังเกตความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
- 2) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน
- 3) ผลงานกลุ่ม

4) **กิจกรรมแนะแนว (กลุ่มควบคุม)** ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมแนะแนวที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน จำนวน 10 กิจกรรม ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวที่มีเนื้อหาสาระมุ่งเน้นการให้ความรู้ทั่วไป ด้านส่วนตัวและสังคม ได้แก่ 1) รวมใจเป็นหนึ่งเดียว 2) งานอดิเรก 3) อารมณ์ดี ชีวิตมีสุข 4) คลายเครียด 5) เป็นคนเหมือนกันแต่ไม่เหมือนกัน 6) ตึกตาล้มลุก 7) ทุกคนมีดี 8) ทำตนให้มีเสน่ห์ 9) ภัยสังคม และ 10) สรุปลสาระสู่ชีวิต ซึ่งมีตัวอย่างดังนี้

กิจกรรมที่ 6

ชื่อกิจกรรม " ตึกตาล้มลุก " เวลา 60 นาที

ระดับ/วัยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 อายุ 13 - 15 ปี ขนาดของกลุ่มประมาณ 30 คน

แนวคิด

การอยู่ร่วมกัน ควรจะมีความจริงใจและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนมีความจริงใจและรู้จักไว้วางใจผู้อื่น

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มย่อย
2. ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม "ตึกตาล้มลุก"
3. ครูถามความรู้สึกของนักเรียนแต่ละคนทั้งคนที่เป็นคนผลักและคนที่เป็นตัวตึกตา
4. ครูถามนักเรียนว่านักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้าง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร
5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า การอยู่ร่วมกันนั้นทุกคนควรมีความจริงใจ และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

สื่อ / อุปกรณ์

เกม "ตึกตาล้มลุก"

การประเมินผล

ประเมินจากการสังเกตการร่วมกิจกรรมของนักเรียน

4. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

4.1 สอบวัดก่อนการทดลอง ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งมี 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ลักษณะทางชีวสังคม) มีทั้งหมด 5 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับความคิดและการทำงาน มี 15 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคต มี 10 ข้อ ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจ มี 7 เรื่อง

4.2 ทดลองฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนกับกลุ่มทดลอง เป็นเวลา 10 ชั่วโมง ใช้เวลา 10 วัน ส่วนกลุ่มควบคุมฝึกโดยใช้กิจกรรมแนะแนวซึ่งต่างจากกลุ่มทดลอง โดยฝึกในวันและเวลาเดียวกัน ตามตารางการดำเนินกิจกรรมการทดลองดังนี้

ตารางที่ 3.3 ตารางการดำเนินการทดลอง

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1.	20 มิ.ย. 2550	ปฐมนิเทศ "รวมใจเป็นหนึ่งเดียว"	ปฐมนิเทศ "รวมใจเป็นหนึ่งเดียว"
2.	21 มิ.ย. 2550	"ฉันลิขิต...ชีวิตตนเอง"	"งานอดิเรก"
3.	27 มิ.ย. 2550	"ชีวิตนี้...ยังมีหวัง"	"อารมณ์ดี ชีวิตมีสุข"
4.	28 มิ.ย. 2550	"ป้องกันตนให้พ้นภัย"	"คลายเครียด"
5.	4 ก.ค. 2550	"ใครกำหนด"	"เป็นคนเหมือนกันแต่ไม่เหมือนกัน"
6.	5 ก.ค. 2550	"ด้วยใจมุ่งมั่น"	"คู่กัดด่าล้มลุก"
7.	11 ก.ค. 2550	"ฉัน...ทำได้"	"ทุกคนมีดี"
8.	12 ก.ค. 2550	"ดีหรือชั่ว อยู่ที่ตัวฉัน"	"ทำตนให้มีเสน่ห์"
9.	18 ก.ค. 2550	"กฎแห่งกรรม"	"ภัยสังคม"
10.	19 ก.ค. 2550	"สรุปสาระสู่ชีวิต"	"สรุปสาระสู่ชีวิต"

4.3 สอบวัดหลังทดลองเมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว 1 สัปดาห์ โดยให้กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบวัดความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

4.4 ตรวจสอบให้คะแนนจากแบบวัดและแบบสอบถาม

4.5 วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และตามสมมติฐานของการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1.1 สถิติพรรณนา ใช้วิเคราะห์ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

5.1.2 สถิติอ้างอิง เป็นสถิติที่ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ สถิติการทดสอบค่าที (t - test) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (TwoWay ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 และใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) สำหรับการวิเคราะห์หาตัวแปรการทำนาย

5.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 วิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

5.2.2 วิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มขึ้นไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงทดลอง " ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ในขณะเดียวกันต้องการทราบผลของลักษณะทางจิตและลักษณะทางชีวสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

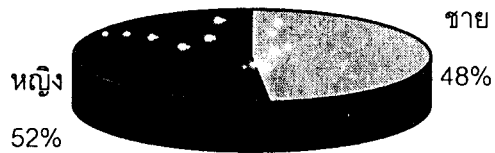
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เสนอผลการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่พบ นัยสำคัญทางสถิติจะแสดงด้วยสัญลักษณ์ * แสดงว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ** แสดงว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ *** แสดงว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนวัยรุ่น อายุระหว่าง 13 –15 ปี จำนวน 60 คน กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิเคราะห์ในส่วนนี้เพื่อการเข้าใจกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่อยู่ในระดับนามบัญญัติ (nominal) ใช้การหาจำนวนและคำนวณร้อยละ ข้อมูลที่เป็นอันตรภาค (interval) หรืออัตราส่วน (ratio) ใช้วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เป็นดังภาพที่ 4.1 ถึง 4.3

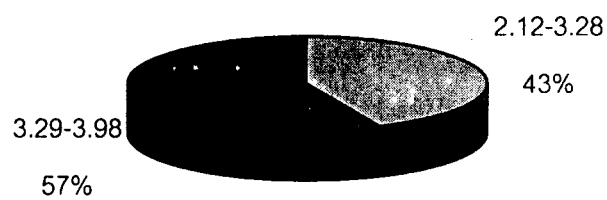
จากภาพที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า มีเพศชายจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 48 เพศหญิงจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 52

แผนภูมิแสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

ภาพที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

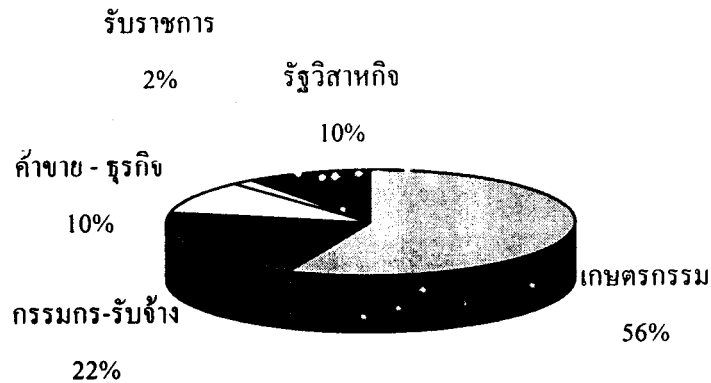
แผนภูมิแสดงผลการเรียนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

ภาพที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ย

จากภาพที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในปีที่ผ่านมา ระหว่าง 2.12 – 3.28 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 43 และกลุ่มที่มีผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.29 – 3.98 จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 57

แผนภูมิแสดงอาชีพของผู้ปกครอง

ภาพที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

จากภาพที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรม 34 คน คิดเป็นร้อยละ 56 ประกอบอาชีพกรรมกร – รับจ้าง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 22 ประกอบอาชีพค้าขาย – ธุรกิจ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ประกอบอาชีพรับราชการ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นผลจากการทดลอง โดยมีเป้าหมายสำคัญที่จะตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2 ประการ ซึ่งจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ละสมมติฐาน ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มการฝึก

การวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า " นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนมีความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว " วิเคราะห์โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที แบบสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (t-test independent) ตัวแปรอิสระคือ การฝึก ตัวแปรตามคือ ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มการฝึก

ตัวแปรอิสระ(การฝึก)	จำนวน (คน)	ค่าสถิติ		
		($\bar{X}$)	(SD)	t
ได้รับการฝึกฯ ก'	30	98.83	10.54	3.573***
ไม่ได้รับการฝึกฯ ก	30	89.00	10.77	

*ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที ได้พบนัยสำคัญของความแตกต่าง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 98.83$) สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ($\bar{X} = 89.00$)

ผลที่พบในส่วนนี้ กล่าวได้ว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน มีความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ซึ่งผลเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

2.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่น เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับจิตลักษณะที่เป็นตัวแปรสมทบ การวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ที่ว่า" นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตสูงเมื่อได้รับการฝึกความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนจะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ" สมมติฐานข้อนี้ คาดหวังว่าการที่นักเรียนวัยรุ่นมีจิตลักษณะต่างกันน่าจะได้รับการประโยชน์จากการฝึกแตกต่างกัน ตัวแปรอิสระที่เป็นหลักของการวิเคราะห์ คือ การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ขณะที่ตัวแปรสมทบเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยโดยตัวแปรสมทบที่นำมาวิเคราะห์ มี 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มจิตลักษณะ มี 3 จิตลักษณะ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (2) กลุ่มลักษณะทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ สถิติปัญญา และอาชีพของผู้ปกครอง การวิเคราะห์ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ในขั้นนี้ให้ความสนใจกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึกกับตัวแปรจิตลักษณะซึ่งเป็นตัวแปรสมทบเป็นสำคัญ

ตัวแปรสมทบแต่ละตัวมีคะแนนเป็นค่าต่อเนื่อง เมื่อต้องการทำเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่ม (nominal) ได้แปลงตัวแปรเหล่านี้ใหม่โดยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นค่าแบ่ง คือ คะแนนต่ำสุดถึงค่าเฉลี่ย เป็นกลุ่มต่ำ และคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยเป็นกลุ่มสูง ดังนี้

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึงความมุ่งมั่น เพียรพยายามกระทำการสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งโดยการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ จนเกิดผลดีตามต้องการ ตัวแปรนี้มีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 39-75 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 61.30 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.17 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นตัวแบ่ง นักเรียนวัยรุ่นที่ได้คะแนน 39 – 61 จัดเป็นนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ มีจำนวน 28 คน นักเรียนวัยรุ่นที่ได้คะแนน 62 – 75 จัดเป็นนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีจำนวน 32 คน

ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน หมายถึง ความสามารถในการมองการณ์ไกล และเล็งเห็นผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติรองรับผลดี หรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การควบคุมตน หมายถึง ความสามารถที่จะปฏิบัติ หรืองดเว้นการปฏิบัติเพื่อผลที่ดีกว่าและมีคุณค่าสูงกว่าที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตัวแปรนี้มีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 21 -57 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 42.68 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.216 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นตัวแบ่ง นักเรียนวัยรุ่นที่ได้คะแนน 21– 42 จัดเป็นนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มที่มีลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตนต่ำ มีจำนวน 25 คน นักเรียนวัยรุ่นที่ได้คะแนนระหว่าง 43 - 57 จัดเป็นนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มที่มีลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตนสูง มีจำนวน 35 คน

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงเจตนาที่เกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจที่จะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมหนึ่งในสถานการณ์ที่ผลประโยชน์ขัดแย้งกัน โดยการกระทำนั้นจะเกิดประโยชน์กับบางฝ่าย และเกิดโทษกับฝ่ายอื่น ๆ ตัวแปรนี้มีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 12-30 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.93 แบ่งเป็น 2 กลุ่มโดยใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นตัวแบ่ง นักเรียนวัยรุ่นที่ได้คะแนน 12 –22 จัดเป็นนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ มีจำนวน 30 คน นักเรียนวัยรุ่นที่ได้คะแนน 23 -30 จัดเป็นนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีจำนวน 30 คน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับจิตลักษณะที่เป็นตัวแปรสมทบ เป็นดังนี้

2.2.1 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ต้องการตรวจสอบว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกันได้รับประโยชน์จากการฝึกแตกต่างกันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางเป็นดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

Source of variation	df	SS	MS	F	Sig
การฝึก (ก)	1	1111.880	1111.880	11.081	.002
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	1	967.909	967.909	9.647	.003
(ก) X (ข)	1	5.727	5.727	.057	.812
ความคลาดเคลื่อน	56	5618.917	100.338		
รวม	60	537261.000			

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาตามการฝึก ซึ่งเป็นผลที่เคยพบแล้วในสมมติฐานข้อที่ 1 และพบนัยสำคัญที่ระดับ.01 เมื่อพิจารณาตามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 98.25$) สูงกว่ากลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ($\bar{X} = 88.96$)

การวิเคราะห์ ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนระหว่างกลุ่มฝึกกับ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หรือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.2.2 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของ ตน เมื่อจำแนกตามตัวแปรการฝึกกับลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ต้องการตรวจสอบว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะ
มุ่งอนาคต - ควบคุมตนต่างกัน ได้รับประโยชน์จากการฝึกแตกต่างกันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ความ
แปรปรวนแบบสองทาง เป็นดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำ
ของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน

Source of variation	df	SS	MS	F	Sig
การฝึก (ก)	1	1462.083	1462.083	15.263	.000
ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน (ข)	1	1098.836	1098.836	11.471	.001
(ก) X (ข)	1	118.515	118.515	1.237	.271
ความคลาดเคลื่อน	56	5364.397	95.793		
รวม	60	537261.000			

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง ของความเชื่อในการ
ควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนกับลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน พบนัยสำคัญที่
ระดับ .001 ซึ่งเป็นผลที่เคยพบแล้วในสมมติฐานข้อที่ 1 และพบนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณา
ตามลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มที่มี
ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตนสูงมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 97.68$) สูงกว่ากลุ่มที่มีลักษณะมุ่งอนาคต -
ควบคุมตนต่ำ ($\bar{X} = 88.64$) การวิเคราะห์ ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนระหว่างการฝึกกับ
ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน

2.2.3 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน เมื่อจำแนกตามตัวแปรการฝึกกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ต้องการตรวจสอบว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีการใช้เหตุผล
เชิงจริยธรรมต่างกัน ได้รับประโยชน์จากการฝึกแตกต่างกันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน
แบบสองทาง เป็นดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำ
 ของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

Source of variation	df	SS	MS	F	Sig
การฝึก (ก)	1	1184.469	1184.469	10.468	.002
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (ข)	1	210.069	210.069	1.856	.178
(ก) X (ข)	1	43.403	43.403	.384	.538
ความคลาดเคลื่อน	56	6336.694	113.155		
รวม	60	537261.000			

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง ของความเชื่อในการ
 ควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม พบนัยสำคัญที่ระดับ
 .01 เมื่อพิจารณาตามการฝึก ซึ่งเป็นผลที่เคยพบแล้วในสมมติฐานข้อที่ 1 การวิเคราะห์ ไม่พบ
 นัยสำคัญของความแปรปรวน เมื่อพิจารณาตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
 การฝึกกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

2.2.4 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับความพร้อมทางจิต

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ต้องการตรวจสอบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทาง
 จิตต่างกัน เมื่อได้รับการฝึกกับไม่ได้รับการฝึกมีค่าความแปรปรวนแตกต่างกันหรือไม่ การตรวจสอบ
 ในครั้งนี้คาดหวังว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตแตกต่างกันจะได้รับประโยชน์จากการฝึก
 แตกต่างกัน

ความพร้อมทางจิต หมายถึง การมีลักษณะทางจิต 3 ประการ คือ แรงจูงใจ
 ใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน และ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมร่วมกันอยู่ในระดับสูง
 หรือต่ำ ผู้ที่มีลักษณะทางจิต 3 ประการ ร่วมกันสูง แสดงว่าเป็นผู้มีความพร้อมทางจิตสูง ผู้ที่มี
 ลักษณะทางจิต 3 ประการ ร่วมกันต่ำ แสดงว่าเป็นผู้มีความพร้อมทางจิตต่ำ เมื่อดำเนินการแล้ว
 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตสูง มีจำนวน 34 คน นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิต
 ต่ำ มีจำนวน 26 คน ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการ
 กระทำของตน เมื่อพิจารณาตามการฝึกและความพร้อมทางจิตเป็นดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำ
 ของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับความพร้อมทางจิต

Source of variation	df	SS	MS	F	Sig
การฝึก (ก)	1	821.776	821.776	10.088	.002
ความพร้อมทางจิต (ข)	1	1974.108	1974.108	24.233	.000
ก X ข	1	23.353	23.353	.287	.594
ความคลาดเคลื่อน	56	4561.900	81.463		
รวม	60	537261.000			

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง ของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนกับความพร้อมทางจิต พบนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาตามการฝึก ซึ่งเป็นผลที่เคยพบแล้วในสมมติฐานข้อที่ 1 และพบนัยสำคัญที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาตามความพร้อมทางจิต เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มที่มีความพร้อมทางจิตสูงมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 99.73$) สูงกว่ากลุ่มที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ ($\bar{X} = 86.30$) การวิเคราะห์ ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนระหว่างการฝึกกับ ความพร้อมทางจิต หรือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับ ความพร้อมทางจิต

สรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ไม่พบว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ ผลดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า "นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตสูงเมื่อได้รับการฝึกความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ"

2.2.5 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับลักษณะทางชีวสังคม

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ต้องการตรวจสอบว่านักเรียนวัยรุ่นประเภทใดที่จะได้รับประโยชน์สูงสุดจากการฝึก จึงนำลักษณะทางชีวสังคมที่ต่างกันมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางที่มีการฝึกเป็นตัวแปรตัวแรก และลักษณะทางชีวสังคมเป็นตัวแปรตัวที่สอง โดยให้ความสนใจกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับตัวแปรลักษณะทางชีวสังคมเป็นสำคัญ ตัวแปรลักษณะทางชีวสังคมที่นำมาเป็นตัวแปรตัวที่สอง ได้แก่ เพศ

สติปัญญา และอาชีพของผู้ปกครอง โดยตัวแปรเพศแบ่งเป็นเพศชาย และ เพศหญิง สติปัญญา แบ่งเป็น 2 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นตัวแบ่ง ค่าที่ต่ำกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย เป็นค่าต่ำ หรือน้อย ค่าที่สูงกว่าค่าเฉลี่ย คือค่าสูงหรือมาก อาชีพของผู้ปกครอง แบ่งเป็นอาชีพเกษตรกรรม และกลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่เกษตรกรรม ผลการวิเคราะห์ ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนระหว่างการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคม

สรุปผลการวิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานทั้ง 2 ข้อ พบผลสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 อย่างสมบูรณ์ และไม่พบผลที่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวคือ พบว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน มีความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึก และไม่พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตสูงเมื่อได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เพิ่มเติมนอกเหนือสมมติฐาน

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพิ่มเติมนอกเหนือสมมติฐานเพื่อตรวจสอบว่า ตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาในบทบาทของตัวแปรอิสระนั้นมีตัวแปรใดบ้างที่เป็นตัวแปรทำนายสำคัญของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ตัวแปรที่นำเข้ามาวิเคราะห์ ได้แก่ เพศ สติปัญญา และอาชีพของผู้ปกครอง กลุ่มฝึก แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ทั้งแบบรวม (Total) และแบบก้าวหน้า (Forward)

ตัวแปรอิสระ ที่ไม่เป็นค่าต่อเนื่อง (Non Matrix) ได้แก่ เพศ อาชีพของผู้ปกครอง และกลุ่มฝึก เปลี่ยนเป็นDummy Variables คือ เพศ ให้ 1 เป็นเพศชาย 0 เป็นไม่ใช่เพศชาย อาชีพของผู้ปกครอง ให้ 1 เป็นอาชีพเกษตรกรรม 0 เป็นอาชีพที่ไม่ใช่เกษตรกรรม กลุ่มฝึก ให้ 1 เป็นกลุ่มที่ได้รับการฝึก 0 เป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก ผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์หาตัวทำนายสำคัญของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจาก
 กระทำของตน โดยมีตัวแปรทำนาย 7 ตัวแปร

แบบวิเคราะห์	ตัวแปรทำนายสำคัญ	ค่าเบต้า (β)	เปอร์เซ็นต์ทำนายรวม
แบบรวม	1,2,3,4,5,6,7	-.32,.09,-.00,.42,-.14,.40,.09	48.7
แบบก้าวหน้า	4,6,1	.40,.36,-.29	46.6

ตัวแปรทำนาย 1.เพศชาย 2.สติปัญญา 3.อาชีพของผู้ปกครอง 4. กลุ่มการฝึก 5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 6.ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน 7. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำ
 ของตน เพื่อหาตัวทำนายสำคัญของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำ
 ของตน โดยมีตัวแปรทำนาย 7 ตัวแปร พบว่าในการวิเคราะห์แบบรวม ตัวทำนายทั้ง 7 ตัวร่วมกันทำนายความเชื่อ
 ในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ได้ร้อยละ 48.7 ในการวิเคราะห์แบบก้าวหน้า
 พบว่า กลุ่มการฝึก ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน และเพศร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 46.6 มีค่า
 เบต้า .40 ,.36 และ-.29 ตามลำดับ

สรุป ข้อค้นพบเพิ่มเติมได้ว่าความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำ
 ของตน ในการวิเคราะห์แบบรวม ตัวแปรทำนายทั้ง 7 ตัวร่วมกันทำนายความเชื่อในการควบคุม
 สาเหตุและผลจากการกระทำของตน ได้ร้อยละ 48.7 ในการวิเคราะห์แบบก้าวหน้า พบตัวแปร
 ทำนายที่สำคัญ คือ กลุ่มการฝึก ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน และเพศร่วมกันทำนายได้ร้อยละ
 46.6

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปการวิจัย และอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2 ข้อ และผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมนอกเหนือสมมติฐาน ท้ายสุด คือข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวกับไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

1.1.2 เพื่อศึกษาผลของการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

1.2.3 เพื่อหาประเภทของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากร ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 13 – 15 ปี

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 13 – 15 ปี ของโรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกอย่างเจาะจง มาจำนวน 2 ห้องเรียน โดยพิจารณาเลือกห้องเรียนที่มีนักเรียนหลากหลาย มีลักษณะเป็นตัวแทนของประชากรได้ หลังจากนั้นสุ่มนักเรียนแต่ละคนเข้ากลุ่มวิจัย 2 กลุ่ม (Random Assignment) ได้กลุ่มละ 30 คนจากนั้นจับสลากให้เป็นกลุ่มทดลองหนึ่งกลุ่ม กลุ่มควบคุมหนึ่งกลุ่ม

1.2.3 เครื่องมือการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่เป็นแบบวัดและกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

1) แบบวัดตัวแปร จำนวน 4 แบบวัด ได้แก่ (1) แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (2) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต – ความมุ่งมั่น (3) แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และ (4) แบบวัดความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

2) กิจกรรมแนะแนว มี 2 ประเภท ได้แก่ (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน (กลุ่มทดลอง) มี 10 กิจกรรม (2) กิจกรรมแนะแนวสำหรับกลุ่มควบคุม เป็นกิจกรรมแนะแนวเกี่ยวกับการให้ความรู้ทั่วไป ด้านส่วนตัวและสังคม มี 10 กิจกรรม

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่ง มี 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ลักษณะทางชีวสังคม) มีทั้งหมด 5 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับความคิดและการทำงาน มี 15 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคต มี 10 ข้อ ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจ มี 7 เรื่อง

2) ดำเนินการทดลองฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนกับกลุ่มทดลอง จำนวน 10 วัน เป็นเวลา 10 ชั่วโมง ส่วนกลุ่มควบคุมฝึกโดยใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นต่างจากกลุ่มทดลอง โดยฝึกในวันและเวลาเดียวกัน

3) เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว 1 สัปดาห์ ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มทำแบบวัดความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

4) ตรวจสอบคะแนนจากแบบวัดและแบบสอบถาม

5) วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และตามสมมติฐานของการวิจัย

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่

1) สถิติพรรณนา ใช้วิเคราะห์ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ร้อยละ (%)

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2) สถิติอ้างอิง ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ สถิติการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two Way ANOVA) และสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

1.3 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1.3.1 นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน มีความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.2 นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนได้รับประโยชน์จากการฝึกไม่แตกต่างจากนักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ

1.3.3 ไม่พบประเภทของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว แต่พบตัวทำนายที่สำคัญของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่น คือ กลุ่มการฝึก ลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน และเพศ

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว สามารถอภิปรายผลได้ตามสมมติฐานดังนี้

2.1 อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 1 มีข้อความว่า " นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนมีความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 " จากผลการวิจัยได้พบว่านักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนมีความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งผลเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ผลที่พบนี้อภิปรายได้ว่าชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นได้ดำเนินการสร้างอย่างถูกต้อง ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการพัฒนา เนื่องจากได้

วิเคราะห์องค์ประกอบย่อยของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน และสร้างกิจกรรมแนะแนวให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของแต่ละองค์ประกอบโดยคำนึงถึงธรรมชาติของวัยรุ่น และนำแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาเป็นพื้นฐานในการสร้างกิจกรรม ทุกกิจกรรมจะกระตุ้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตั้งแต่ขั้นนำ ขั้นกิจกรรมหลัก ขั้นสรุป และเน้นให้นักเรียนนำข้อคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ผลเช่นนี้น่าจะกล่าวได้ว่าการพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนนั้นสามารถพัฒนาได้โดยการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการฝึกเพื่อพัฒนาจิตลักษณะ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ผลเป็นอย่างดี เช่น การศึกษาของศิริรัตน์ แสนยานุกูล (2546) ใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อฝึกพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระแม่มารีสาธุประดิษฐ์ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมการฝึกเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่ม มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกพัฒนาด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่ม เช่นเดียวกับการศึกษาของอังคณา เมศลา (2546) ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อความรู้จักตนเองและเห็นคุณค่าในตนเอง ฝึกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดนครพนม พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัมพร แสงวิเชียร (2546) ซึ่งศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุศบากรราษฎร์บำรุง จังหวัดสกลนคร พบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ

ผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนวซึ่งเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึก พัฒนา ป้อนกัน หรือแก้ไขปัญหาของผู้รับบริการในเรื่องใด เรื่องหนึ่งตามขอบข่ายของงานแนะแนวด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคมนั้น หากดำเนินการสร้างอย่างถูกต้อง ตรงตามจุดมุ่งหมายของสิ่งที่ต้องการพัฒนา หรือต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และสอดคล้องกับวัยของผู้รับบริการแล้ว ชุดกิจกรรมแนะแนวจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ได้ผลดี และมีประโยชน์

2.2 อภิปรายผลตามสมมติฐาน ที่ 2

สมมติฐานที่ 2 มีข้อความว่า "นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตสูงเมื่อได้รับการฝึกความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนจะได้รับประโยชน์สูงกว่า

นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ" สมมติฐานข้อนี้ คาดว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะต่างกันน่าจะ
 ได้รับประโยชน์จากการฝึกแตกต่างกัน คือผู้ที่มีความพร้อมทางจิตสูงควรจะได้รับประโยชน์สูงกว่า
 ผู้ที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานข้อนี้คือ การวิเคราะห์
 ความแปรปรวนแบบสองทาง ซึ่งมีตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือ การฝึก กับลักษณะทางจิตซึ่งได้แก่
 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม นอกจากนั้นยัง
 ได้นำลักษณะทางชีวสังคม ซึ่งได้แก่ เพศ สถิติปัญญา และอาชีพของผู้ปกครองเข้ามาวิเคราะห์ด้วย
 ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนตามปฏิสัมพันธ์
 ระหว่างการฝึกกับจิตลักษณะ และการฝึกกับลักษณะทางชีวสังคม ผลดังกล่าวจึงไม่สนับสนุน
 สมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า " นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาความ
 เชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวจะได้รับประโยชน์
 สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ " ผลเช่นนี้แสดงว่าไม่ว่านักเรียนวัยรุ่นจะมีความพร้อมทาง
 จิตสูงหรือต่ำ เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุ
 และผลจากการกระทำของตนแล้ว จะมีความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน
 เพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน ผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะชุดกิจกรรมแนะแนวที่ใช้ฝึกพัฒนาความเชื่อในการ
 ควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนนั้น สร้างขึ้นเพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่
 ต้องการตามองค์ประกอบของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน
 โดยเฉพาะ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะเดิมที่นำมาศึกษา ฉะนั้นไม่ว่านักเรียนจะมีความพร้อม
 ทางจิตสูง หรือต่ำจึงไม่ใช่ตัวแปรที่มีผลต่อประโยชน์ที่จะได้รับจากการฝึกมาก – น้อยต่างกัน ซึ่ง
 สอดคล้องกับผลการวิจัยของอังคณา เมตุลา (2546) ที่ศึกษาเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
 แบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา
 2545 โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดนครพนม ซึ่งไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวน
 ระหว่างการฝึกกับจิตลักษณะ คือ นักเรียนที่มีจิตลักษณะสูงเมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรม
 แนะนำแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองไม่ได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนที่
 มีจิตลักษณะต่ำที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและเห็นคุณค่า
 ในตนเอง เช่นเดียวกับผลการศึกษาของอัมพร แสงวิเชียร (2546) ที่ศึกษาเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรม
 แนะนำแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 โรงเรียนกุศบากรราษฎร์บำรุง จังหวัดสกลนคร. ซึ่งไม่พบว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่างกัน
 หรืออยู่ในสถานการณ์โดยรวมต่างกันมีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่างกันเมื่อได้รับการฝึกด้วย
 ชุดกิจกรรมแนะแนว

2.3 การอภิปรายผลตัวแปรทำนายสำคัญของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่น

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์นอกเหนือสมมติฐาน เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาในบทบาทของตัวแปรอิสระนั้น มีตัวแปรใดบ้างที่เป็นตัวแปรทำนายสำคัญของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ซึ่งได้แก่ (1) เพศ (2) สถิติปัญญา (3) อาชีพของผู้ปกครอง (4) กลุ่มการฝึก (5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (6) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน และ (7) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ ทั้งแบบรวม และแบบก้าวหน้า ผลการวิเคราะห์ แบบรวม พบว่าตัวแปรทำนายทั้ง 7 ตัว ร่วมกันทำนายความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ได้ร้อยละ 48.7 ผลเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนอีก ซึ่งอาจจะ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของดวงเดือน พันธุมนาวิน งามตา วนินทานนท์และคณะ(2536) ที่พบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวเครียด ครอบครัวแตกแยก ครอบครัวที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย แบบใช้เหตุผลน้อย จะมีความเชื่ออำนาจในตนต่ำกว่านักเรียนประเภทตรงข้าม เช่นเดียวกับทัศนาก ทองภักดี (2539) พบว่าการศึกษาของบิดา มารดา ลักษณะของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูมีปฏิสัมพันธ์กัน และส่งผลต่อความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียน ผลการวิเคราะห์แบบก้าวหน้า พบว่า กลุ่มการฝึก ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน และเพศ ร่วมกันทำนายความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนได้ร้อยละ 46.6 ผลเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ตัวทำนายที่ 1 กลุ่มการฝึก แสดงให้เห็นว่าความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนนั้น สามารถพัฒนาได้ด้วยวิธีการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ รัตนา ประเสริฐสม (2526); ดวงเดือน แซ่ตั้ง (2532); อ้อมเดือน สดมณี (2536); อรวรรณ นามมนตรี (2546) และแสงทวีคุณและคณะ (2546) ที่ว่าการพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนนั้นสามารถพัฒนาได้โดยวิธีการฝึกตัวทำนายที่ 2 ลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน เป็นตัวทำนายที่สำคัญและมีผลต่อการพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสำคัญของนักเรียนวัยรุ่นหลายประการ เช่น พฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้า พฤติกรรมการรักษาความสะอาด พฤติกรรมการฉลาดเลือกกิน พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียน พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน จะร่วมกับความเชื่ออำนาจในตนในการทำพฤติกรรมเหล่านั้น (ฐานันตร์ เปียศิริ (2545); กุหลาบ ไทร โพธิ์ภู (2546); รุจิเรศ พิชิตานนท์ (2546); สุภาสินี นุ่มเนียน (2546) และตัวทำนายที่ 3 คือ เพศ ซึ่งพบว่า

เพศหญิง มีแนวโน้มที่จะพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนสูง ขณะที่เพศชายมีแนวโน้มที่จะพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนได้ต่ำกว่า ผลเช่นนี้เคยพบในงานวิจัยก่อนหน้านี้ เช่น งานวิจัยของสกล เทียงแท้ และสุมิตรรา เจริมพันธ์ (2546) ที่ศึกษาผลการฝึกจิต – พฤติกรรมแบบบูรณาการต่อพฤติกรรมการจับข้ออย่างปลอดภัยของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น พบว่านักเรียนเพศหญิงมีลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตน สูงกว่าเพศชาย เช่นเดียวกับภารดี ศรีทอง (2543) ซึ่งศึกษาผลการใช้โปรแกรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเพิ่มความรับผิดชอบต่อการศึกษาล่าเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่านักศึกษาเพศหญิงมีความรับผิดชอบต่อการศึกษาล่าเรียนสูงกว่่านักศึกษาเพศชาย และสอดคล้องกับการศึกษาของรัตนา ประเสริฐสม (2526) ที่พบว่า เพศหญิงเมื่อฝึกการรับรู้ผลของความพยายามกระทำพฤติกรรมอนามัยแล้ว มีพฤติกรรมอนามัยสูงกว่าเพศชาย

ผลการวิเคราะห์หาตัวแปรทำนายสำคัญของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่น พบจะสรุปได้ว่า กลุ่มการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน และเพศ เป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญ ในขณะที่ตัวแปรทำนายจะมีปัจจัยเชิงเหตุอื่น ๆ ร่วมกันทำนายความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่นด้วย

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

- 1) ผู้ที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนไปใช้ ควรศึกษาคู่มีerkการใช้ชุดกิจกรรม และมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของพฤติกรรมย่อยของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของความเชื่ออำนาจในตนให้เข้าใจก่อน
- 2) กิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมกลุ่ม ควรมีวิธีการแบ่งกลุ่มที่หลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมอย่างมีชีวิตชีวา กับเพื่อนใหม่ มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม
- 3) ก่อนลงมือทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมควรมีการตกลงกติกาในการทำกิจกรรม แต่ละกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อรักษาเวลาให้เป็นไปตามที่กำหนด

4) ขณะดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรม ครูควรเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ และแสดงความคิดเห็นเป็นหลัก เพื่อให้นักเรียนเกิดความเชื่อว่า ตนสามารถควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนได้ด้วยตนเอง มิได้เกิดจากการบอกกล่าวของครู แต่ครูอาจจะกระตุ้นโดยการยกตัวอย่างข่าว หรือสถานการณ์จากหน้าหนังสือพิมพ์แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

5) ขั้นสรุปเป็นขั้นที่สำคัญ ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และควรประเมินผลความคงทนของการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ใช้แบบวัด การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นต้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อฝึกพัฒนาความเชื่อในการคาดการณ์ได้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งของความเชื่ออำนาจในตน สำหรับนักเรียนวัยรุ่น อายุระหว่าง 13 – 15 ปี

2) ควรทำการศึกษาเพื่อหาปัจจัยเชิงเหตุของความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน เพื่อพัฒนาร่วมกับชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นในการวิจัยนี้

3) ควรทำการศึกษาการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนเพื่อเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การรักษาสุขภาพ การฉลาดเลือกบริโภค การขับขี่ย่างปลอดภัย เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ (2531) *ชีวิตต้องสู้* เล่ม 7 กรุงเทพมหานคร องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก หน้า 126 - 141
- _____ .กระทรวงศึกษาธิการ (2544) *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544* กรุงเทพมหานคร กรมศาสนา หน้า 2
- _____ .กระทรวงศึกษาธิการ (2545) *คู่มือการบริหารงานแนะแนว* กรุงเทพมหานคร องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) หน้า 45
- _____ .กระทรวงศึกษาธิการ (2545) “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542” กรุงเทพมหานคร กรมศาสนา
- กุหลาบ ไทรโพธิ์ภู (2546) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น” ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- เกษม จันทศร (2541) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการด้านทานการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น” ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- โกศล มีคุณ (2549) “องค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม” ใน *การประชุมเชิงปฏิบัติการ โครงการ นวัตกรรมการแตงนิทานพัฒนาจิตผู้เยาว์เพื่อเพิ่มทุนมนุษย์แก่สังคมไทย* วันที่ 16—19 สิงหาคม 2549 ณ โรงแรมรามารการ์เด็นส์ กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ หน้า 11- 12
- งามตา วนินทานนท์ (2549) “องค์ความรู้เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์” ใน *การประชุมเชิงปฏิบัติการ โครงการ นวัตกรรมการแตงนิทานพัฒนาจิตผู้เยาว์เพื่อเพิ่มทุนมนุษย์แก่สังคมไทย* วันที่ 16—19 สิงหาคม 2549 ณ โรงแรมรามารการ์เด็นส์ กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ หน้า 3
- จิรวัดนา มั่นยืน และรุ่งทิพย์ สมานรักษ์ (2546) “การศึกษาปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการหลบหนีการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา” รายงานการวิจัย ทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

- ฉกาจ ช่วยโต และดวงเดือน พันธุมนาวิน (2533) “ลักษณะทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการบวชใน พุทธศาสนาของชายไทยในภาคใต้” รายงานการวิจัย ฉบับที่ 43 สถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หน้า 96
- ฉัตรพร พิมพ์สิงห์ (2545) *ผู้แล้วรวย* กรุงเทพมหานคร กั้นดนาพับลิชชิ่ง จำกัด
- ชนม์นิภา วรกวิน และลินดา สุวรรณดี (2547) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ของนักศึกษาชายในสถาบันอุดมศึกษา” รายงานการวิจัย ทุนอุคห หนุนการวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- ชวนชัย เชื้อสาธุชน (2546) “ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรของ อาจารย์ในสถาบันราชภัฏ” รายงานการวิจัย ทุนอุคห หนุนการวิจัยประเภทการวิจัยและ พัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- ฐานวดี สายเนตร (2546) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านสังคมและด้านการเรียนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัด อุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ฐานันตร์ เปียศิริ (2545) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดพลังงาน ไฟฟ้าของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียว” ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒน- บริหารศาสตร์
- ฉัฐปกรณ์ พิชญปัญญาธรรม (2545) *กว่าจะนั่งบัลลังก์ศาล* กรุงเทพมหานคร พัทธาพับลิชชิ่ง
- ดวงเดือน แซ่ตั้ง (2532) “อิทธิพลของการใช้แรงเสริมด้วยเบี้ยรางวัลต่อความเชื่ออำนาจในคน ของเด็กก่อนวัยรุ่น” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527) “จุดนัดพบของจิตวิทยา มานุษยวิทยา และสังคมวิทยา ที่สาเหตุ และผลของการอบรมเลี้ยงดู” *วารสารแนะแนว* 18, 41 (กุมภาพันธ์ – มีนาคม) หน้า 16 - 20
- _____. (2538) “ทฤษฎีคืนไม้จิ้มฟัน : การวิจัยและพัฒนาบุคคล” โครงการส่งเสริม เอกสารวิชาการ กรุงเทพมหานคร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2540) “ความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของคนไทย : การปลุกฝังอมรมและคุณภาพชีวิต” รายงานการวิจัยมหภาค คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- _____ (2549) “การพัฒนาเยาวชน ให้ดี - เก่ง - มีสุข ตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม” ใน การประชุมเชิงปฏิบัติการ โครงการ นวัตกรรมการแตงนิทานพัฒนาจิตผู้เยาว์เพื่อเพิ่มทุนมนุษย์แก่สังคมไทย วันที่ 16—19 สิงหาคม 2549 ณ โรงแรมรามารการ์เด็นส์ กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ หน้า 3.1-1-25
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน งามตา วนินทานนท์ และคณะ (2536) “ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในภาวะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกัน” รายงานการวิจัย กรุงเทพมหานคร สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชุสม และงามตา วนินทานนท์ (2538) “ปัจจัยทางจิตนิเวศที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย” รายงานการวิจัย ฉบับที่ 32 กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2549) “ความเชื่ออำนาจในตน นำผลดีมากมายหลากหลาย” ใน การประชุมเชิงปฏิบัติการ โครงการ นวัตกรรมการแตงนิทานพัฒนาจิตผู้เยาว์เพื่อเพิ่มทุนมนุษย์แก่สังคมไทย วันที่ 16—19 สิงหาคม 2549 ณ โรงแรมรามารการ์เด็นส์ กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ หน้า 8—11
- ทัศนา โฉมทิ (2518) “การเปลี่ยนแปลงทัศนคติอันเป็นผลของการสารสื่อที่ทำให้เกิดความกลัวและความเชื่ออำนาจในตน” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ทัศนา ทองภักดี (2539) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจในตน และความคิดเกี่ยวกับตนเองของเด็กในเมืองและชนบท” รายงานการวิจัย ฉบับที่ 57 กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- บุญรับ ศักดิ์มณี (2532) “การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ” วิทยานิพนธ์ปรินญาการศึกษาคุณวุฒิมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- บุญเทริกา ราชอาจ (2548) “อิทธิพลของการชักจูงตามแนวของ Lickona ที่มีต่อการยอมรับที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น” ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- บุญบากร ตัณจวรรณ (2545) “การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของคูเปอร์สมิธ และพฤติกรรมการเรียนที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในโรงเรียนเขตลาดกระบัง จังหวัดลำปาง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปราณี รามสูต (2533) “ทักษะการจัดกิจกรรมแนะแนวในคาบเรียน” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการประสบการณ์วิชาชีพการแนะแนว หน่วยที่ 7 หน้า 271 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ปิยสุดา เนตยารักษ์ (2548) “สุขภาพจิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตคูสิต สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” ปริญญานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต (สุขศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พรทิพา สิงหบาล (2548) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พรพินันต์ โอบอ้อม (2548) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้การอบรมปลูกฝังอย่างเหมาะสมจากบิดา มารดาของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- พระมหาประยูร สัตย์ขำ (2547) “ลักษณะมุ่งอนาคตและความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- พิชัย มณีรักษ์ (2547) “การได้รับการฝึกอบรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตามเบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

- พิทยาภรณ์ พิทยาธรรกุล (2546) “การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อปรับพฤติกรรมก่อนวัยเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ภารดี ศรีทอง (2543) “ผลการใช้โปรแกรมฝึกเชิงจิตวิทยาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อการเรียนเล่าเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดมหาสารคาม” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- รัตนา ทองล้วน (2541) “ความซื่อสัตย์กับเจตคติแบบเชื่ออำนาจในตน –นอกตน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- รัตนา ประเสริฐสม (2526) “การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยของนักเรียนประถมศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปริญญาตรี สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- รุจิเรศ พิษิตานนท์ (2546) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมฉลาดเลือกกินของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย” ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ลินดา สุวรรณดี (2543) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการลดปริมาณขยะของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- วรรณะ บรรจง (2537) “ลักษณะทางศาสนาและพฤติกรรมศาสตร์ของเยาวชนไทยจากชุมชนแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองในภาคใต้” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วัชรีย์ ทรัพย์มี (2545) “การพัฒนากิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* หน้าที่ 12 หน้า 150-153 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- วันวิสา หาญนอก (2544) “ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตน การควบคุมตน ทักษะคิดต่อการกระทำผิดกับพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชนหญิงในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- วิภามาส เมืองอู่ (2542) “ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2531) “ความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษาศาสตร์ สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศิริรัตน์ แสนยานุกูล (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระแม่มาลีสาธุประดิษฐ์ กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สกล เทียงแท้ และสมิตตรา เจิมพันธ์ (2546) “ผลการฝึกจิต — พฤติกรรมแบบบูรณาการต่อพฤติกรรมกำขบขี่อย่างปลอดภัยของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” รายงานการวิจัย ทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545) “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* หน่วยที่ 9 หน้า 20 - 29 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สุดใจ บุญอารีย์ (2546) “ผลการฝึกความสามารถด้านการรู้คิด และความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อทัศนคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา” รายงานการวิจัย ทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- สุพิน อริยะเครือ (2550) “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุภาสินี นุ่มเนียน (2546) “ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น” ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

- ศุमितตรา เจริญพันธ์ (2545) “จิตลักษณะและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- แสงอรุณ ธรรมเจริญ และลินดา สุวรรณดี (2547) “ตัวบ่งชี้ทางจิตของพฤติกรรมจริยธรรมของวัยรุ่นในเขตที่มีแหล่งข้อมูลในระดับต่างกัน” รายงานการวิจัย ทูลอดหนุนการวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- แสวง ทวีคุณ และคณะ (2546) “ผลของการพัฒนาจิตและทักษะต่อพฤติกรรมการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนของครู” รายงานการวิจัย ทูลอดหนุนการวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- โสภณ พรหมพลจร (2547) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการควบคุมตนด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อรพิน สุขแจ่ม (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรียาภัย จังหวัดชุมพร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อรวรรณ นามมนตรี (2546) “ผลการฝึกความเชื่ออำนาจในตนในการลดภาวะเหงือกอักเสบในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อ้อมเดือน สดมณี (2536) “ผลการฝึกอบรมทางพุทธพฤติกรรมศาสตร์ต่อจิตลักษณะและประสิทธิผลของครู” วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษภีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อังคณา เมตุลา (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดนครพนม” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- อัมพร แสงวิเชียร (2545) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุดบากราษฎร์บำรุง จังหวัด
 สกลนคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว
 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ฝ่ายวิชาการ บริษัทสกายบุ๊กจำกัด (2545) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9*
 พ.ศ. 2545 -2549 ปทุมธานี หน้า 64
- ฝ่ายวิชาการ บริษัทสกายบุ๊กจำกัด (2550) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10*
 พ.ศ.2550 - 2555 ปทุมธานี
- Kohlberg, L. (1976) “Moral stages and moralization: the cognitive development approach.” in
 Lickona (ed.) *Moral development and behavior: Theory, research and social issues.*
 p.31 – 53. New York: Holt, Rinehart and Winston. อ้างถึงใน สุดใจ นุญอารีย์ (2546)
 “ผลการฝึกความสามารถด้านการรู้คิด และความสามารถด้านการใช้ เหตุผลเชิงจริยธรรม
 ที่มีต่อทัศนคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา” รายงาน การวิจัย ทูลอดหนุนการ
 วิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัย
 แห่งชาติ
- Rotter, J.B. (1966) “Generalized expectancies for internal versus external control of
 reinforcement ” *Psychological Monograph*, 80 (1 Whole no. 609) อ้างถึงใน คุณเดือน
 พันธุมนาวิ (2549) “ความเชื่ออำนาจในตน นำผลดีมากมายหลากหลาย” ใน *การ
 ประชุมเชิงปฏิบัติการ โครงการ นวัตกรรมแห่งนิทานพัฒนาจิตผู้เยาว์เพื่อเพิ่มทุน
 มนุษย์แก่สังคมไทย* วันที่ 16 –19 สิงหาคม 2549 ณ โรงแรมรามาคาร์เค็นส์
 กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ หน้า 1
- Solomon, D. and Oberlander, M. I. (1974) “Locus of control in the classroom” in Richard H.
 Coop and Kinnard White. *Psychological Concepts in the Classroom.* New York :
 Harper and Row Publishers.
- Strickland, B. R. (1977) “Internal – External Control of reinforcement ” in Thomas Blass.
Personality Variables in Social Behavior. New York : John Wiley and Sons. อ้างถึงใน
 ฐานวดี สายเนตร (2546) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านสังคมและด้านการเรียน
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัด
 อุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว
 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Kottman, Terry, Ashby, Jeffrey S. & DeGraaf, Donald. (2001) *Adventures in Guidance How to Integrate Fun Into Your Guidance Program*. Alexandria: Library of Congress Cataloging Publication อ้างถึงใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545) “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* หน่วยที่ 9 หน้า 20 - 29, 45-46 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ นางสาวนงลักษณ์ วรินทร์เวช
 สถานที่ทำงาน มหามกุฏราชวิทยาลัย วัชรธรรมบูชา อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 วุฒิการศึกษา กศ.ม จิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ อาจารย์ 3 ระดับ 8 ทางการแนะแนว (ข้าราชการบำนาญ)
 อดีต หัวหน้างานแนะแนวโรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 ปัจจุบัน อาจารย์พิเศษ สอนวิชาจิตวิทยาสังคม ที่มหามกุฏราชวิทยาลัย
2. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรุฬห์ ทองอำภา
 สถานที่ทำงาน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 วุฒิการศึกษา กศ.ม จิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ อาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏสุราษฎร์ธานี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2527 ถึงปัจจุบัน
3. ชื่อ นางลัดดา ลิกะไชย
 สถานที่ทำงาน งานแนะแนว โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
 วุฒิการศึกษา กศ.ม จิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครู กศ. 3 ทางการแนะแนว
 ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแนะแนวโรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531-
 2536 ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแนะแนวโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 – 2547

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 174

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปทุมธานี
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ ๑๗ มิถุนายน 255๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวนงลักษณ์ วรินทร์เวช

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วยนางจินตนา บัวเขียน นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา การแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของคนของนักเรียนวัยรุ่น ที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้หนึ่งขั้นแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การแนะแนว ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษานี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างสูง
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทธีรานนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 -7

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 154

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ ๑๕ มีนาคม 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรุฬห์ ทองอำภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วยนางจินตนา บัวเขียน นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา การแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่น ที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การแนะแนว ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทวธีรานนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 -7

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 154

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ศาลากลางพุด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางลัดดา ติกะไชย

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วยนางจินตนา บัวเขียน นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา การแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของคนของนักเรียนวัยรุ่น ที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การแนะแนว ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 -7

ภาคผนวก ข

เครื่องมือวิจัย (แบบวัด)

แบบสอบถาม
ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการกระทำของตน

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มี ทั้งหมด 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีทั้งหมด 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับความคิดและการทำงาน มี 15 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคต มี 10 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจ มี 7 สถานการณ์

2. โปรดอ่านคำชี้แจงก่อนตอบแบบสอบถามแต่ละตอนให้เข้าใจโดยละเอียด

3. ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียน

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางจินตนา บัวเฟียน

ครูผู้จัดกิจกรรมการฝึก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำแนะนำในการตอบ ให้นักเรียนเขียนข้อความลงตรง .....ที่เว้นไว้ หรือขีดเครื่องหมาย
(✓) ลงในช่อง ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

1. นักเรียน ชื่อ - สกุล .....
2. กำลังเรียนอยู่ชั้น ม.1 ม.2 ม.3
3. เพศ ชาย หญิง
4. ผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาที่ผ่านมา.....
5. อาชีพของผู้ปกครอง

☐ เกษตรกรรม	☐ รับจ้าง	☐ ค้าขาย - ธุรกิจ
☐ รัฐวิสาหกิจ	☐ รับราชการ	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ความคิดและการทำงาน

คำแนะนำในการตอบ ขอให้พิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงตรง.....ของระดับที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงระดับเดียว โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

1. เพื่อน ๆ ลงความเห็นว่าคุณเข้าเป็นคนขยัน

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
2. คุณเข้าคิดว่า การเตรียมตัวอย่างเต็มที่เพื่อที่จะเรียนเรื่องสำคัญ ๆ นั้นเป็นสิ่งจำเป็น

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
3. เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานใด คุณเข้าจะทุ่มเทความพยายามให้กับงานนั้น

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ข้าพเจ้ามักจะเรียนได้ดีมากกว่าที่ตั้งใจเอาไว้เสมอ

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

5. หลายครั้งที่ข้าพเจ้าคิดว่า ความมูมานะเรียนอย่างหนักเป็นสิ่งที่สูญเปล่า

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

6. ข้าพเจ้าชอบทำงานที่คลุมออบหมายที่ต้องใช้ความรับผิดชอบสูง

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

7. ข้าพเจ้าชอบคิดฝันถึงชีวิตที่อยู่อย่างสบาย ๆ โดยไม่ต้องเรียนหนังสือ

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

8. ข้าพเจ้าเป็นคนไม่ค่อยว่าง จึงมีสิ่งที่จะต้องทำอยู่ตลอดเวลา

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

9. ข้าพเจ้ามุ่งมั่นที่จะเรียนเพื่ออนาคตที่ดี

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

10. ข้าพเจ้าจะมีความสุขมาก หากได้รับการยอมรับจากครูและเพื่อนว่าเป็นคนเรียนเก่ง

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

11. ข้าพเจ้ายกย่องคนที่ตั้งใจ และพยายามเรียนจนได้รับผลการเรียนดีมา ๆ

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

12. ข้าพเจ้าสามารถศึกษาวิชาใดวิชาหนึ่งได้ติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยไม่เบื่อหน่าย

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

5. หากข้าพเจ้าพบเห็นของที่อยากได้มาก แม้มีราคาแพง ข้าพเจ้าก็จะตัดสินใจซื้อและยอมอดออมในภายหลัง
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
6. ข้าพเจ้ามักจะทนไม่ไหวหากต้องการหรืออยากได้สิ่งใดมาก แต่ต้องรอคอยนาน
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
7. ข้าพเจ้าเป็นคนตรง กล้าพูด กล้าทำ และมักจะทำทันทีที่คิดได้ แม้ยังไม่ใช้เวลาที่เหมาะสมก็ตาม
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
8. ในการประชุม หากมีการพูดถึงสิ่งที่ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ข้าพเจ้าก็จะคัดค้านทันทีโดยไม่ต้องรอโอกาส หรือจังหวะที่เปิดให้ข้าพเจ้าพูด
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
9. ข้าพเจ้าไม่เคยคิดเลยว่า หากเรียนสำเร็จแล้วจะทำงานอะไร
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
10. หากข้าพเจ้าเห็นว่า การทำดีของข้าพเจ้าไม่ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า ข้าพเจ้าจะหยุดการกระทำดี นั้นทันที
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามการตัดสินใจและใช้เหตุผลฉบับนี้ ประกอบด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ จำนวน 7 สถานการณ์ ขอให้นักเรียนอ่านแต่ละสถานการณ์อย่างตั้งใจ โดยสมมติว่าตนเองอยู่ในสถานการณ์แต่ละเรื่อง และได้ตัดสินใจกระทำ หรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งลงไป ตามสถานการณ์นั้น

ขอให้นักเรียนคิด โดยตนเองก่อนว่านักเรียนตัดสินใจเช่นนั้น เพราะเหตุใด เมื่อคิดเหตุผลได้แล้ว จึงอ่านเหตุผลของเรื่องที่มีอยู่ 6 เหตุผล แล้วพิจารณาว่าเหตุผลที่นักเรียนคิดนั้นตรง หรือใกล้เคียงกับเหตุผลข้อใดมากที่สุด ให้นักเรียนเลือกเหตุผลนั้น โดยกาเครื่องหมาย (✓) ลงบนข้อ ก. หรือ ข. หรือ.....ฉ. ของคำตอบที่เลือก

การตอบของนักเรียนจะไม่มีผลใด ๆ ต่อนักเรียนทั้งสิ้น ขอให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

เรื่องที่ 1 ปวดท้อง

ที่กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายในอำเภอมีการจัดการแข่งขัน และมีการระดมร้องเพลงด้วย วิชาตั้งใจจะไปประกวดร้องเพลงเพื่อชิงรางวัล และเธอได้ฝึกซ้อมมาอย่างดีแล้ว เมื่อใกล้เวลาทำการแข่งขัน เจนจิราซึ่งเป็นนักเรียนที่เข้าประกวดคนหนึ่งเกิดปวดท้องอย่างรุนแรง แต่ไม่มีใครช่วย เพราะเธอมาคนเดียว เจนจิรามองวิชาด้วยสายตาวิงวอน ถ้านักเรียนเป็นวิชาจะช่วยพาเจนจิรา ไปส่งโรงพยาบาล เพราะ

- ก. ผู้ที่อยู่ในภาวะเดือดร้อนเช่นนั้น คงต้องการความช่วยเหลือมาก
- ข. ข้าพเจ้าอาจได้เพื่อนใหม่ ที่จะทำดีต่อข้าพเจ้าภายหลัง
- ค. มีความละอายใจถ้ามีผู้เจ็บป่วยต่อหน้าแล้วไม่ได้ให้ความช่วยเหลือ
- ง. ถ้าปวดท้องมาก ๆ เธออาจทำร้ายข้าพเจ้าได้
- จ. เรื่องของการช่วยเหลือชีวิตมีความสำคัญกว่ากิจกรรมอื่น ๆ
- ฉ. หน้าที่ของพลเมืองดี เห็นใครเดือดร้อนต้องช่วยเหลือ

เรื่องที่ 2 ขึ้นรถโดยสาร

เดชารู้สึกเหนื่อยล้าจากการทำกิจกรรมที่โรงเรียนทั้งวัน เมื่อได้นั่งรถทำให้เดชารู้สึกสบายขึ้น ต่อมาได้เจอคนคนหนึ่งรูปร่างสูงใหญ่ เขาสังเกตเห็นว่าชายดังกล่าวหน้าซีด ท่าทางไม่สบาย และได้มายืนตรงหน้า และจ้องหน้าเขา เขาจึงเผลอยู่ครู่หนึ่งจึงลุกให้ชายผู้นั้นนั่งแทน ถ้านักเรียนเป็นเดชาจะทำเช่นนี้ เพราะ

- ก. ข้าพเจ้าเสียสละตามคำสั่งสอนของศาสนา
- ข. เขาคงขอบคุณข้าพเจ้าที่ให้เขานั่ง
- ค. ข้าพเจ้ามีความสบายถ้าไม่ได้ช่วยเหลือผู้ที่ทุกข์ยาก
- ง. คนในรถคงชื่นชมในน้ำใจของข้าพเจ้า
- จ. การช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อมีโอกาสเป็นหลักประจำใจที่ข้าพเจ้ายึดถือ
- ฉ. ถ้าไม่ลุกให้นั่ง เขาอาจล้มทับข้าพเจ้าได้

เรื่องที่ 3 ไข่เล็ดออก

ทางจังหวัดประกาศข่าวว่า ไข่เล็ดออกกระบาดมีนักเรียนป่วยเป็นไข่เล็ดออกเป็นจำนวนมากที่ต้องการโลหิตเพื่อช่วยผู้ป่วยหนัก หน่วยแพทย์และพยาบาลเคลื่อนที่จึงมารับบริจาคโลหิตที่โรงเรียน ถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์นี้นักเรียนจะตัดสินใจไม่ร่วมบริจาค เพราะ

- ก. บุคคลไม่จำเป็นต้องละอายใจตนเอง เมื่อไม่บริจาคโลหิตเพราะการทำความดีนั้นทำได้หลายทาง
- ข. ไม่กลัวว่าเพื่อน ๆ จะหาว่าเป็นคนใจแคบ เพราะว่าหลายคนก็ไม่บริจาค
- ค. ข้าพเจ้ากลัวเจ็บ และเมื่อบริจาคแล้วจะทำให้ร่างกายอ่อนแอ
- ง. เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องรักษาสุขภาพของตนเอง
- จ. ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าบริจาคไปแล้ว จะได้อะไรตอบแทน
- ฉ. คนไม่บริจาคโลหิต เพราะมีเหตุผลอันสมควรยอมไม่ทำให้ความภาคภูมิใจในตนเองลดลง

เรื่องที่ 4 เงินหล่น

วันหนึ่งวิยะดาไปตลาดในเมือง ขณะเดินซื้อของวิยะดาเห็นกระเป๋าเงินตกอยู่ที่พื้น และขณะนั้นไม่มีใครเห็น วิยะดาเก็บกระเป๋าเงิน และเปิดพบว่ามียเงินจำนวนมากและมีบัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าของกระเป๋าอยู่ด้วย วิยะดาเกิดความรู้สึกขัดแย้งกันอยู่สักครู่ ในที่สุดก็ตัดสินใจที่จะคืนของทั้งหมดแก่เจ้าของ ถ้าเป็นนักเรียนก็จะตัดสินใจเช่นเดียวกับวิยะดา เพราะ

- ก. ถ้าเก็บไว้ เจ้าของรู้อาจทะเลาะกัน
- ข. ข้าพเจ้าไม่มีสิทธิ ถ้าเจ้าของเขาไม่อนุญาต
- ค. ละอายใจตนเองที่จะถือเอาของคนอื่นมาเป็นของตน
- ง. เห็นใจเจ้าของ ของใครใคร่ก็เสียขาย
- จ. คืนให้เขา เขาอาจให้รางวัลแก่ข้าพเจ้า
- ฉ. เป็นการรักษาความซื่อสัตย์ที่ข้าพเจ้ายึดถือมาโดยตลอด

เรื่องที่ 5 โทรศัพท์มือถือ

ขวัญใจอยากได้โทรศัพท์มือถือใช้เหมือนกับเพื่อน ๆ แต่ฐานะทางบ้านยากจน ขณะที่เขากำลังจะกลับบ้าน เมื่อเดินไปถึงหน้าประตูโรงเรียน ขวัญใจเห็นโทรศัพท์มือถือซึ่งมีคนทำตกอยู่ที่พื้น ถ้านักเรียนเป็นขวัญใจจะรีบเอาโทรศัพท์ไปประกาศหาเจ้าของ เพราะ

- ก. เห็นใจเจ้าของ เป็นใครก็ต้องเสียขายของของตน
- ข. คนที่ซื่อสัตย์ต้องไม่ยึดถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตน
- ค. เห็นว่าเป็นโทรศัพท์รุ่นเก่า ถ้าเป็นรุ่นใหม่ข้าพเจ้าก็จะไม่คืน
- ง. ข้าพเจ้ารู้สึกละอายใจที่จะครอบครองของผู้อื่นมาเป็นของตน
- จ. ข้าพเจ้าถือว่าสิ่งจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุด
- ฉ. ถ้าเก็บโทรศัพท์นั้นไว้ ครูรู้เรื่องนี้ก็ถูกลงโทษ

เรื่องที่ 6 ภัยธรรมชาติ

สุมาลีจะนำเงินที่เหลือมาจากโรงเรียนหยอดกระปุกออมสินที่บ้านทุกวัน โดยตั้งใจว่าเมื่อได้มากพอจะนำไปซื้อของเล่นที่อยากได้มานาน วันหนึ่งเกิดน้ำป่าไหลบ่าอย่างรุนแรงเข้าท่วมหมู่บ้านในตำบลใกล้เคียง เหตุการณ์ดังกล่าวมีบ้านหลายหลังเสียหาย และหลายครอบครัวได้รับความเดือดร้อน ได้มีตัวแทนจากหมู่บ้านนั้นมาขอรับความช่วยเหลือ โดยขอบริจาคเงิน และสิ่งของ สุมาลีจึงตัดสินใจนำเงินที่เก็บออมมาบริจาค เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัย

ธรรมชาติดังกล่าว ถ้านักเรียนเป็นสุมาลีก็จะทำเช่นนั้น เพราะ

- ก. จะได้รับคำชมเชยจากผู้พบเห็น
- ข. กลัวพ่อแม่ตำหนิถ้าไม่บริจาค
- ค. เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีที่ต้องช่วยเหลือผู้อื่น
- ง. สงสารชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อน
- จ. มีความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นที่เดือดร้อน
- ฉ. การให้การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ควรปฏิบัติอย่างยิ่ง

เรื่องที่ 7 ชื่อของใช้

มยุรีจำเป็นต้องซื้อของใช้ แต่พ่อค้าเรียกราคาแพงกว่าปกติ เพราะรู้ว่ามยุรีจำเป็นจะต้องใช้ของสิ่งนั้น แต่บังเอิญพ่อค้าทอนเงินเกินมาให้มยุรี มยุรีคิดอยู่ครู่หนึ่งแล้วคืนเงินให้พ่อค้าไป ถ้านักเรียนเป็นมยุรีก็จะคืนเงินให้แก่พ่อค้าเช่นเดียวกัน เพราะ

- ก. ใครรู้คงชื่นชมว่าข้าพเจ้าเป็นเด็กดี
- ข. ถ้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง ข้าพเจ้าจะภูมิใจมากกว่า
- ค. ถ้าไม่คืนเงินให้พ่อค้า หากเขารู้ทีหลังจะโกรธ และทำร้ายเอาได้
- ง. ความถูกต้องชอบธรรมเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าให้ความสำคัญที่สุด
- จ. วันข้างหน้าเขาอาจจะลดราคาของให้เรา
- ฉ. การเก็บเงินทอนที่เกินมาไว้เป็นของตัวเอง เป็นความไม่ซื่อสัตย์

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการกระทำของตน

นางจินตนา บัวเฟียน

ครูผู้จัดกิจกรรม

*****

แขนงวิชาการแนะแนว

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบวัดความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

นิยามปฏิบัติการ

ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน หมายถึง การที่บุคคลมีความเชื่อว่า ถ้าต้องการผลที่ดีตนสามารถทำให้เกิดผลดีนั้นได้ด้วยตนเอง ถ้าไม่ต้องการผลเสียตนสามารถป้องกันมิให้เกิดผลเสียนั้นได้ด้วยตนเอง ตนสามารถควบคุมปริมาณ และคุณภาพของผลตอบแทนที่จะได้รับจากการกระทำของตนได้

ผังแบบวัด จากนิยามปฏิบัติการของตัวแปร สามารถจำแนกได้เป็น 4 องค์ประกอบ ซึ่งมีน้ำหนักเท่า ๆ กัน แต่ละองค์ประกอบมีข้อความวัด 4 – 7 ข้อ โดยมีข้อที่เป็นบวกและข้อที่เป็นลบจำนวนใกล้เคียงกัน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางผังแบบวัด

องค์ประกอบ	ข้อความ		รวม
	ทางบวก	ทางลบ	
1.เชื่อว่าถ้าต้องการผลที่ดี ตนสามารถทำให้เกิดผลดีได้ด้วยตนเอง	1,2,3,4	5,6,7	7
2.เชื่อว่าถ้าไม่ต้องการให้เกิดผลเสีย ตนสามารถป้องกันมิให้เกิดผลเสียนั้นได้ด้วยตนเอง	9	8, 10,11	4
3.เชื่อว่าตนสามารถควบคุมปริมาณของผลตอบแทนที่จะได้รับจากการกระทำของตนได้(ทำมาก - ได้มาก ทำน้อย - ได้น้อย)	12, ,13	14,15,16	5
4.เชื่อว่าตนสามารถควบคุมคุณภาพของผลตอบแทนที่จะได้รับจากการกระทำของตนได้ (ทำดี - ได้ดี ทำชั่ว-ได้ชั่ว)	17,18	19,20	4

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของคุณ

นักเรียนผู้ตอบชื่อ.....นามสกุล.....

คำแนะนำในการตอบ

ขอให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างตั้งใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้น ๆ เป็นจริง สำหรับนักเรียนมากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงตรง.....เหนือระดับ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เพียงระดับเดียว ข้อความมีทั้งหมด 20 ข้อ ให้นักเรียนตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันเชื่อว่าฉันก็เป็นนักกีฬาที่เก่งได้ ถ้าฉันขยันฝึกซ้อม

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2. คนอื่นจะชอบฉันหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการกระทำของตนเอง

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

3. ฉันสามารถทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงได้ด้วยตัวของตัวเอง

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

4. ฉันเชื่อว่าความสำเร็จเกิดจากความพยายามและตั้งใจจริง โชคมีส่วนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

5. แม้ฉันจะขยันฝึกซ้อมสักเพียงใด ฉันก็ไม่อาจเป็นนักกีฬามีชื่อเสียงได้

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

6. ฉันเชื่อว่า แม้ฉันจะทำดีสักปานใด เพื่อน ๆ ก็ไม่รักฉัน

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

7. ฉันเชื่อว่า เป็นเรื่องยากที่จะทำให้ทุกคนเชื่อในความสามารถของฉัน

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ฉันเชื่อว่าแม้ฉันจะวางแผนไว้ล่วงหน้า ก็ไม่อาจทำให้ประสบความสำเร็จได้เสมอไป

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ฉันเชื่อว่าแม้จะอยู่ไกลบ้าน ฉันก็สามารถควบคุมตนเองมิให้ประพฤติดินเสียหายนได้

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ฉันเชื่อว่าที่ฉันประสบอุบัติเหตุเพราะดวงฉันไม่ดี

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. แม้ว่าฉันจะดูแลสุขภาพให้ดีเพียงใด ฉันก็ไม่สามารถป้องกันการเจ็บป่วยได้

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. ฉันเชื่อว่าฉันสามารถพูดหน้าแถว (เสาชาง) ได้ ถ้าฉันฝึกพูดบ่อย ๆ

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

13. ฉันเชื่อว่าถ้าฉันทำการบ้านมาก จะช่วยให้ฉันเรียนได้คะแนนดีขึ้น

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14. แม้ฉันจะพยายามอ่านหนังสืออย่างเต็มที่ ก็ไม่ได้ทำให้ฉันเรียนได้ดีขึ้น

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

15. บางครั้งฉันทำผิดเพียงเล็กน้อย แต่ถูกคุณครูตำหนิอย่างรุนแรง

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

16. ฉันเชื่อว่าแม้ฉันจะทำข้อสอบได้ แต่หากไม่เป็นที่รักของครูคะแนนคงได้ไม่ดี

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

17. ฉันเชื่อว่าคนที่ทำให้พ่อแม่เสียใจ จะไม่มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

18. ฉันเชื่อว่าคนที่มีความกตัญญูทวดเวทิต่อผู้มีพระคุณ จะพบกับความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

19. แม้ฉันจะทำดีกับผู้อื่นเพียงใด เขาก็ไม่เคยเห็นความดีของฉัน

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

20. ฉันไม่เชื่อว่าถ้าฉันทำดีกับผู้อื่น ฉันจะได้รับผลตอบแทนที่ดี

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

*****

แบบตรวจสอบแบบวัดความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน

ชื่อผู้ตรวจ.....วันที่ตรวจ.....

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความในแบบวัดแต่ละข้อ ว่ามีลักษณะเป็นข้อบวกหรือลบและสอดคล้องกับองค์ประกอบตามผังแบบวัดหรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ตรง” หรือ “ไม่ตรง” หรือ “ไม่แน่ใจ” ตามคุณลักษณะของท่าน กรณีที่เห็นว่าไม่ตรง หรือไม่แน่ใจ กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง แก้ไขต่อไป

ข้อที่	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง แก้ไข
	ตรง	ไม่ตรง	ไม่แน่ใจ	
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				

ข้อที่	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข
	ตรง	ไม่ตรง	ไม่แน่ใจ	
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

แบบสรุปรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดของผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบวัดความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน ได้ให้ความทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ดำเนินการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อความกับฟังก์ชันประกอบของแบบวัด ผลสรุปเป็นดังนี้

1 หมายถึง ตรง -1 หมายถึง ไม่ตรง 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ข้อที่ของ แบบวัด	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1	1	1	1	1
2	1	0	1	1
3	1	1	1	1
4	1	1	1	1
5	1	1	1	1
6	1	1	1	1
7	1	1	1	1
8	1	1	1	1
9	1	1	1	1
10	1	1	1	1
11	1	1	1	1
12	1	1	1	1
13	1	1	1	1
14	1	1	1	1
15	1	1	1	1
16	1	1	1	1
17	1	0	1	1
18	1	1	1	1
19	1	1	1	1
20	1	1	1	1

ข้อที่ของ แบบวัด	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
21	1	1	1	1
22	1	0	1	1
23	1	1	1	1
24	1	1	1	1
25	1	1	1	1
26	1	1	1	1
27	1	1	1	1
28	1	0	1	1
29	1	1	1	1
30	1	-1	1	1
31	1	1	1	1
32	1	1	1	1
33	1	1	1	1

แบบรายงานคุณภาพของแบบวัดที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 1 การรายงานคุณภาพรายข้อและทั้งฉบับของแบบวัดตัวแปรความเชื่อในการควบคุมสาเหตุ และผลจากการกระทำของตน

ชื่อแบบวัด	จำนวนข้อที่ใช้	ก่อนตัด 33 ข้อ		ตัดเหลือ 20 ข้อ	
		ค่า r	ค่า α	ค่า r	ค่า α
แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของตน	20 ข้อ	จาก -0.04	0.56	จาก 0.14	0.81
		ถึง 0.53		ถึง 0.61	

ตาราง 2 การรายงานคุณภาพรายข้อและทั้งฉบับของแบบวัดตัวแปรแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์

ชื่อแบบวัด	จำนวนข้อที่ใช้	ก่อนตัด 15 ข้อ		ตัดเหลือ 13 ข้อ	
		ค่า r	ค่า α	ค่า r	ค่า α
แบบสอบถามความคิดเห็นและการทำงาน	13 ข้อ	จาก 0.01	0.52	จาก 0.30	0.83
		ถึง 0.50		ถึง 0.66	

ตาราง 3 การรายงานคุณภาพรายข้อและทั้งฉบับของแบบวัดตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน

ชื่อแบบวัด	จำนวนข้อที่ใช้	ก่อนตัด 10 ข้อ		คงไว้ทั้ง 10 ข้อ	
		ค่า r	ค่า α	ค่า r	ค่า α
แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจุบัน - อนาคต	10 ข้อ	จาก 0.20	0.71	จาก 0.20	0.71
		ถึง 0.70		ถึง 0.70	

ตาราง 4 การรายงานคุณภาพรายข้อและทั้งฉบับของแบบวัดตัวแปรการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ชื่อแบบวัด	จำนวนเรื่องที่ใช้	ก่อนตัด 7 เรื่อง		ตัดเหลือ 5 เรื่อง	
		ค่า r	ค่า α	ค่า r	ค่า α
แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหา	5 เรื่อง	จาก -0.05	0.32	จาก 0.15	0.52
		ถึง 0.25		ถึง 0.39	

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางจินตนา บัวเขียน
วัน เดือน ปีเกิด	1 กุมภาพันธ์ 2503
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (จิตวิทยา) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2524
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการ